

A VILÁG MAGYAR SZEMMEL

KÜLPOLITIKAI ATTITŰDÖK MAGYARORSZÁGON 2024-BEN

POLICYSOLUTIONS

A VILÁG MAGYAR SZEMMEL

KÜLPOLITIKAI ATTITÚDÖK
MAGYARORSZÁGON 2024-BEN

Budapest, 2024

Impresszum

A VILÁG MAGYAR SZEMMEL KÜLPOLITIKAI ATTITÚDÖK MAGYARORSZÁGON 2024-BEN

© Policy Solutions, 2024

Felelős kiadó és szerkesztő: **Bíró-Nagy András**

Szerzők: **Bíró-Nagy András** (Policy Solutions, HUN-REN TK PTI)

Molnár Kristóf (Policy Solutions)

Szászi Áron (Policy Solutions)

Varga Attila (Policy Solutions)

Adatfelvétel: **Závecz Research**

Grafikai tervezés és tördelés: **WellCom Stúdió**

Kiadó: **Policy Solutions, Budapest**

ISBN 978-615-6289-92-6

A kiadványt megalapozó kutatás elkészítését a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) támogatta. Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Magyarország helye a világban	18
1.1. Nyugat vagy Kelet? Magyarország külpolitikai orientációja	18
1.2. A magyar külpolitika céljai	22
1.3. Magyarország legfontosabb partnerei	27
1.4. Kik jelentenek veszélyt Magyarországra?	34
2. 25 év után: Magyarország NATO tagságának megítélése	37
2.1. Magyarország a nemzetközi szervezetekben	37
2.2. A NATO-tagság támogatottsága	40
2.3. Svédország NATO-csatlakozásának megítélése	43
2.4. A tagországok védelmi együttműködésével kapcsolatos vélemények	44
3. Az orosz–ukrán háború megítélése	46
3.1. Ukrajna támogatása	46
3.2. A magyar társadalom és az ukrán menekültek	53
3.3. Magyarország és a háborús veszély	54
3.4. A szankciók megítélése	57
3.5. Várakozások a háború kimenetelével kapcsolatban	59
3.6. A háború narratívái	61
4. Az Egyesült Államok és Kína megítélése	68
4.1. Az Egyesült Államokkal és Kínával kapcsolatos spontán asszociációk	68
4.2. Az Egyesült Államok és Kína jellemzői	72
5. Az izraeli–palesztin konfliktus megítélése a magyar társadalomban	76
6. Nemzetközi közéleti szereplők ismertsége és népszerűsége	81

Bevezetés

2024-ben a külpolitika végérvényesen megérkezett a belpolitikába: a külpolitikai témák súlya meghatározó volt az EP-kampány hónapjaiban is. Az orosz–ukrán háborúhoz kapcsolódó interpretációk nemcsak a két évvel ezelőtti parlamenti választási kampánynak voltak fontos részei, de a kormánypártok az idejű kampányukat is a „háború vagy béke” kérdésére fókuszálták. A háború mellett Magyarország külpolitikai orientációja, szövetségi rendszere, vagy az Egyesült Államok és Kína világpolitikai szerepének megítélése egyaránt egyre gyakrabban válnak a politikai viták részévé – elég csak hazánk NATO-ban betöltött szerepére, a kínai kapcsolatok erősödésének hazai és nemzetközi visszhangjára vagy az Egyesült Államokkal folytatott egyre feszültebb viszonyra gondolni.

A Policy Solutions átfogó külpolitikai attitűdkutatása feltárja, hogy 2024-ben miként néz ki a világ a magyar közvélemény szemében. E tanulmány célja bemutatni, hogy miként látja a magyar társadalom az ország helyét a világban, és hogyan vélekedik kulcsfontosságú nemzetközi ügyekről, konfliktusokról és szereplőkről. Megkérdeztük a válaszadókat arról, hogy szerintük milyen céloknak kellene meghatározni a magyar külpolitikát, valamint hogy melyik országokkal kellene Magyarországnak szorosan együttműködni. Vizsgáltuk a világ vezető politikusainak és közéleti szereplőinek magyarországi ismertségét és népszerűségét, valamint részletesen elemeztük az USA és Kína megítélését. A magyar NATO-tagság 25. évfordulója alkalmából külön fejezetben mutattuk be, hogy miként ítéli meg a magyar társadalom hazánk helyét e védelmi szövetségben. A 2023 őszi ismét kiújult izraeli–palesztin konfliktus hazai megítélését szintén önálló kérdésblokkban vizsgáltuk.

2024-es kiadványunkban is kiemelt figyelmet szenteltünk az orosz–ukrán háborúval kapcsolatos attitűdök feltérképezésére. A kutatásunk résztvevőit megkérdeztük Ukrajna EU-s és magyar támogatásáról, az Oroszország elleni szankciókról és a háború várható kimeneteléről. Külön foglalkoztunk azzal is, hogy a magyarok mennyire tartanak a háborús veszélytől, és négy adatfelvétellel támaszkodva azt is vizsgáltuk, hogy az elmúlt két évben hogyan változott a háborúval kapcsolatos nyugati/ukrán és a Kreml által terjesztett narratívák érzékelt hitelessége.

Az elemzés megalapozásához 2024. március 1–9. között közvélemény-kutatást végeztünk, melyben a Závecz Research volt a partnerünk. A személyes megkérdezéssel készült felmérés során elért 1000 fő életkor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint az ország felnőtt népességét reprezentálta. Az elmúlt hónapok turbulens politikai folyamatai miatt, melyek főként az ellenzéki pártokat érintették, az egyes ellenzéki pártokra vonatkozó bontásokat nem közöljük. Az „ellenzéki szavazót”, mint politikai-szociológiai kategóriát azonban továbbra is relevánsnak tartottuk, és ezért a kormánypárti szavazók körében kiolvasható tendenciák mellett az ellenzéki szavazók (a Mi Hazánk és a Kétfarkú Kutypárt nélkül számított) összesített eredményeit tüntetjük fel. Az egyes politikai és szociodemográfiai csoportokon belüli bontások az arányok érzékeltetésére alkalmasak, ezekben az esetekben a megnövekvő hibahatár miatt a pontos számok tájékoztató jellegűek. Kutatásunkban több esetben a médiafogyasztási szokások alapján képzett bontásokban is bemutatjuk a külpolitikai válaszok eloszlását.

Vezetői összefoglaló

A magyarok többsége szerint az ország helye nyugaton van, de a kormánypártiak körében visszaesett a nyugati orientáció támogatottsága

A magyarok abszolút többsége (50%) szerint hazánk hagyományosan a nyugathoz tartozik értékek tekintetében, így a jövőben is a nyugati partnereink felé kell törekednünk. Mindössze a megkérdezettek hatoda (17%) van az ellenkező állásponton. 2023-hoz képest 5 százalékponttal csökkent a nyugati orientációt támogatók aránya. Az elutasítók aránya 3 százalékponttal nőtt 2023-hoz képest. **A kormánypárti szavazók relatív többsége (37%) is Magyarország nyugati orientációját támogatja, azonban az egy évvel ezelőtti helyzethez képest 9 százalékponttal kevesebben értenek egyet ezzel az állítással, és minden negyedik Fidesz-KDNP szavazó (25%) nem ért ezzel egyet.** Az ellenzéki szavazók kétharmada (66%) ért egyet azzal, hogy hagyományosan a nyugathoz tartozunk értékek tekintetében – ez megegyezik a tavalyi adatokkal.

A magyarok negyede (27%) szerint hazánknak az érdeke az lenne, hogy Oroszországhoz közeledjünk és távolodjunk az Európai Uniótól. Fontos hangsúlyozni, hogy a magyar társadalom relatív többsége (43%) továbbra is elutasítja a szorosabb együttműködést az oroszokkal. Egy év elteltével jelentős változás nem mutatható ki: egy százalékponttal nőtt az oroszbarát vélemények aránya, és két százalékponttal csökkent az ezzel egyet nem értők aránya. Azonban érdemes hangsúlyozni, hogy 2021-hez képest kétszer annyian támogatják – 13 százalék helyett 27 százalék – az Oroszországhoz közeledést.

A nemzeti szuverenitás védelme, az együttműködés nyugati szövetségeseinkkel és a jószomszédi viszony a legfontosabb magyar külpolitikai célok a választók szerint

Az egy évvel ezelőtti kutatásunkkal összehangban a magyar külpolitika céljának leginkább a nemzeti szuverenitás védelmét (35%), a nyugati szövetségeseinkkel való együttműködést (29%), valamint a szomszédos országokkal való kapcsolatok mélyítését (29%) tartják a magyarok. 2023-hoz képest valamivel népszerűbb lett az a gazdasági cél, miszerint a magyar gazdasági szereplők külföldi terjeszkedését kellene támogatni (26%).

A leginkább preferált célok mellett a legkevésbé támogatott szempontok körében is szinte konszenzus mutatható ki a magyar társadalomban, pártpolitikai hovatartozástól függetlenül is. **A magyarok a legkevésbé azokat a külpolitikai célokat preferálják, amelyek kevésbé járnak direkt politikai vagy gazdasági haszonnal hazánk számára.** A kevésbé fejlett országok támogatása, a keresztény értékek védelme, a magyar kultúra népszerűsítése egyaránt az utolsó helyeken szerepeltek minden politikai tábor esetében.

Ami a katonai erőt illeti, a magyarok 34 százaléka szerint kellene arra törekedni, hogy Magyarország katonai szempontból a közép-európai régió vezető hatalmává váljon, míg hasonló arányban vannak (32%) azok, akik elutasítják ezt a lehetséges célkitűzést. 2023-hoz képest 4 százalékponttal többen törekednének arra, hogy katonailag vezető hatalommá váljon Magyarország a régióban, míg 8 százalékponttal kevesebben utasítják el ennek a lehetőségét.

Ausztriát látják a magyarok a legfontosabb partnernek, 2024-ben Ukrajna került a lista végére

Felmértük azt is, hogy melyek azok az országok, amelyekkel a megkérdezettek szerint fontos lenne, hogy Magyarország szoros partneri kapcsolatot alakítson ki. **A magyarok 41 százaléka számára az Ausztriával fenntartandó szoros partneri viszony kiemelt prioritást élvez, ami jelentős, 11 százalékpontos növekedés 2023-hoz képest.** Az előző év listavezetője ezúttal a dobogó második helyén szerepel: a válaszadók közel harmada (31%) szerint Németországgal is elengedhetetlen a jó kapcsolat fenntartása, azonban 2024-ben 16 százalékponttal kevesebben említették a németeket, mint egy évvel ezelőtt. Harmadik helyen – 2023-hoz hasonlóan – az Egyesült Államok szerepel (30%), három százalékponttal magasabb említési aránnyal, mint egy éve.

Kutatásunkban egyenként is rákérdeztünk 19 országra. **E módszer szerint is Ausztriával tartanának fent szoros együttműködést a legtöbben (84%), de Németország (80%) és Horvátország (79%) is rendkívül jó értékelést kapott.** A lista következő helyein a visegrádi országok – Szlovákia (77%), Csehország (77%) és Lengyelország (76%) – szerepelnek, de a nyugat-európai orientáció népszerűsége is tetten érhető az eredményekből. A magyar társadalom számára az Egyesült Királysággal (77%), Svédországgal (75%) és Franciaországgal (75%) fenntartandó szoros partneri viszony is fontos helyen szerepel. **Az utolsó helyeken 2024-ben Ukrajna (39%), Oroszország (48%), Dél-Korea (52%) és Kína (59%) szerepelnek.**

Egy évvel korábban még Oroszország szerepelt a lista utolsó helyén (akkor is a megkérdezettek 48 százaléka akart partneri kapcsolatot az országgal), azonban Ukrajna esetében jelentős visszaesés mutatható ki. 2023-ban a magyarok 53 százaléka tartott volna fent szoros partneri kapcsolatot Ukrajnával, azonban 2024-ben már 14 szá-

zalékponttal kevesebben értenek egyet ezzel. **2024 Magyarországon Oroszországgal nyolc százalékponttal kevesebben utasítják el a partneri viszony kialakítását, mint Ukrajnával.**

A kormánypártiak jóval nagyobb arányban támogatják a szoros partneri viszonyt Oroszországgal (69%), mint az ellenzéki szimpatizánsok (32%). Ukrajna megítélése az elmúlt egy év alatt jelentősen romlott: 2024-ben a kormánypártiak kétharmada (64%) és az ellenzékiek 43 százaléka is inkább elzárkózik a háború sújtotta országgal való együttműködéstől. Továbbá kijelenthető, hogy Ausztria továbbra is tartja kiemelt pozícióját minden választói csoportban, illetve a környező országokkal is szorosabb partneri kapcsolatot kíván a magyarok többsége pártpolitikai hovatartozástól függetlenül. Az Egyesült Államokkal folytatott szoros együttműködéssel a Fidesz-KDNP szimpatizánsainak 66 százaléka ért egyet, míg az Oroszországgal (69%) és Kínával (75%) való szorosabb kapcsolatot ennél is többen támogatták a kormánypártiak körében.

Már nagyobb fenyegetésként tekint a magyar társadalom Ukrajnára, mint Oroszországra

A partneri kapcsolatok mellett kutatásunkban azt is megvizsgáltuk, hogy a résztvevők melyik országokat tartják veszélyesnek Magyarországra nézve. **A vizsgált országok közül a magyarok Ukrajnát tekintik a legnagyobb fenyegetésnek (51%), amit Oroszország (46%) követ, majd Kína (34%) és az USA (34%). Ez jelentős változás 2023-hoz képest: tavaly még Oroszországot látták a legnagyobb veszélynek a magyarok, 12 százalékponttal többen, mint Ukrajnát.**

Ukrajnára a tavalyi adatokhoz képest 16 százalékponttal többen tekintenek potenciális veszélyként. Oroszország megítélése változatlan 2023-hoz képest: továbbra is a magyarok relatív többsége (46%) tekinti veszélyforrásnak. Kína megítélése romlott viszont az elmúlt év során: míg 2023-ban a megkérdezettek 27 százaléka, addig 2024-ben már 34 százaléka vélte úgy, hogy hazánkra veszélyes a távol-keleti ország. Az Egyesült Államok esetében is hasonló tendenciát tapasztaltunk: már a magyarok harmada (34%) veszélyforrásként értékeli, ami 8 százalékpontos növekedés (26%) egy év alatt.

A kormánypárti szavazók szerint – ahogy 2023-ban is – Ukrajna jelenti a legnagyobb veszélyt hazánkra (61%), ami 15 százalékpontos növekedést jelent. A fideszesek 43 százaléka az Egyesült Államoktól is fenyegetve érzi Magyarországot, és csak 34 százaléka tartja veszélyesnek Oroszországot. A kormánypárti szimpatizánsok közel fele (47%) szerint Kína nem jelent veszélyt a magyarokra nézve, és csak negyedük (24%) látja ezt másként. 2023-hoz viszonyítva az USA-t és Kínát 7-7 százalékponttal többen értékelik potenciális veszélyforrásként hazánkra nézve, míg Oroszország megítélése nem változott a fideszesek körében. Az ellenzéki szavazók közel kétharmada (61%) ítéli veszélyesnek Oroszországot 2024-ben. A lista második helyén Kína áll (43%), míg 41 százalék vélekedik hasonlóképp Ukrajnáról. Az Egyesült Államokat az ellenzéki szavazók fele (47%) nem tartja veszélyesnek, és csupán negyedük (23%) vélekedik ellenkezőképp. Kína megítélése valamelyest javult az ellenzékiek körében – 47 százalékról 43 százalékra csökkent azok aránya, akik fenyegetésként értékelik – az elmúlt egy év során, míg Ukrajnát 15 százalékponttal többen – 26 százalékról 41 százalékra nőtt – értékelik úgy, hogy potenciális veszély hazánkra nézve. **Összességében megállapítható, hogy az elmúlt egy év során Ukrajna megítélése romlott a leginkább, és ez pártpolitikai hovatartozástól függetlenül igaz.**

A NATO-tagságot tartják a legtöbben előnyösnek, és nem gondolják a magyarok, hogy a NATO vagy az EU széteshet a következő 20 évben

Kutatásunk résztvevőitől megkérdeztük miként ítélik meg Magyarország különböző nemzetközi szervezetekben betöltött tagságát. Összességében a magyar lakosság többsége pozitívan ítéli meg az ország nemzetközi együttműködéseit. **Legmagasabb arányban továbbra is a NATO-tagságot vélik a magyarok előnyösnek (61%). A Türk Tanács megítélése továbbra is messze a legrosszabb (29%), azonban érdekesség, hogy ez az egyetlen szervezet, aminek nem romlott a megítélése az előző évhez képest.** Az ellenzéki szavazók a Türk Tanács kivételével előnyösebbnek ítélik meg Magyarország tagságát nemzetközi szervezetekben.

Ezt követően olyan nemzetközi események valószínűségéről kérdeztük a válaszadókat, melyek jelentősen érintenék Magyarország helyzetét. A megkérdezett lehetőségek egyikéről sem gondolják a magyarok, hogy azok a következő 20 évben bekövetkeznének, azonban valamelyest valószínűbbnek gondolják a magyarok a mélyülő európai integráció és szorosabb együttműködés irányába mutató lehetőségeket, mint az együttműködések felbomlását. Legnagyobb arányban a közös európai hadsereg létrejöttét vélik valószínűnek a magyarok (43%), ám ennél a lehetőségnél is többségben vannak, akik inkább úgy látják, hogy ez nem fog bekövetkezni (47%). A föderális Európa irányába történő elmozdulást és az Európai Egyesült Államok létrejöttét a közvélemény harmada (34%) valószínűsíti, ugyanakkor több mint fele (54%) nem gondolja valószínűnek. Előbbieknél is kevesebben gondolják, hogy felbomolhat az Európai Unió (27% szerint valószínű, 63% szerint nem) vagy a NATO (valószínű: 19%, nem valószínű: 71%).

25 év után: a magyarok háromnegyede támogatja az ország NATO-tagságát

A magyarok több mint háromnegyede (77%) támogatná a NATO-tagság megtartását. Ez az arány nem mutat változást az egy évvel ezelőtti adatunkhoz képest (76%). A kilépést támogatók aránya valamivel magasabb (12%), mint 2023-ban (9%). **Nincs olyan politikai csoport, ahol ne lennének túlnyomó többségben a NATO-tagságot támogatók.** A fideszes szavazók körében ez az arány 78%, az ellenzéki szavazók körében 80% feletti. 2023-hoz hasonlóan 2024-ben is megállapítható, hogy a Mi Hazánk támogatói között a legalacsonyabb a NATO-tagság támogatottsága (64%).

A magyarok közel háromnegyede (73%) szerint Magyarország nagyobb biztonságban van a NATO-n belül, mint ha nem lennének a szövetségi rendszer tagjai. Minden politikai tábor többsége egyetért ezzel. A megkérdezettek kétharmada (67%) továbbá úgy véli, hogy a NATO hozzájárul ahhoz, hogy a világban béke és stabilitás legyen. **Ugyanakkor a megkérdezettek fele azt gondolja, hogy a NATO belesodorhatja Magyarországot egy olyan katonai konfliktusba, amiből az országnak ki kellene maradnia (50%).** Emellett mindössze a magyarok harmada (33%) gondolja, hogy hazánknak érdemi beleszólása van a NATO jövőjének alakításába. Tízből három megkérdezett (29%) pedig úgy látja, hogy jobb volna Magyarország számára, ha a NATO helyett Oroszországgal lépne katonai szövetségre. Magyarország erős nyugati orientációját húzza alá az is, hogy ezzel 63 százalék nem ért egyet.

A magyarok nagy többsége egyetért Svédország NATO-csatlakozásával és elvárja a NATO-n belüli védelmi garanciák betartását

Kutatásunk adatfelvétele idején volt aktuális ügy Svédország NATO-csatlakozásának ratifikálása, ezért megkérdeztük a válaszadóktól, hogy támogatják-e a skandináv ország csatlakozását a katonai szövetséghez. **A magyarok közel kétharmada (65%) támogatta Svédország felvételét a NATO-ba.** A válaszadók közel ötöde (18%) ellenezte a tagfelvételt, ugyanennyien (17%) pedig nem tudtak vagy nem akartak válaszolni. A kormánypárti szavazók körében is egyértelmű többsége van a svéd NATO-tagságnak (62%).

Abban a hipotetikus esetben, ha Oroszország megtámadná valamelyik balti országot, a magyarok háromnegyede (76%) szerint hazánktól elvárható, hogy katonákat küldjön szövetségese védelmére. Tízből hét (71%) kormánypárti szavazó is egyetért ezzel az állítással. Az ellenzéki szavazók között ez az arány 85%. Ezután a fordított esetre kérdeztünk rá a megkérdezettektől, vagyis, **ha Oroszország Magyarországot támadná meg, milyen cselekvés várható el a NATO-tól. Ebben az esetben a magyarok négyötöde (82%) szerint elvárható, hogy a NATO Magyarország segítségére siessen.** Ezzel az állítással a Fidesz-KDNP szavazóinak négyötöde (79%), az ellenzéknek 88 százaléka egyetért.

Ukrajna támogatása: már csak a humanitárius segítségnyújtásnak van támogatottsága, a pénzügyi és a katonai támogatást is ellenzi a magyarok többsége

Egy év alatt érzékelhetően nőtt azok aránya, akik szerint az EU-nak nem kellene Ukrajnát támogatnia pénzügyileg (41 százalékról 56 százalékra) vagy humanitárius segélyekkel (17 százalékról 25 százalékra). Előbbi változás különösen fontos, mivel ez azt jelenti, hogy **2024 tavaszára Ukrajna EU-s pénzügyi támogatásának ellenzői kerültek többségbe (56%) a szolidáris állásponttal szemben (40%)**. A humanitárius segélyt illetően viszont továbbra is az Ukrajna-segítő véleménnyel rendelkezők vannak jelentős többségben (72% vs. 25%). **Ukrajna fegyverekkel való támogatását nagy többségben elutasítja a magyar társadalom 2024-ben (71% vs. 25%), ahogyan egy évvel korábban is (75% vs. 22%)**. Ukrajna EU-s pénzügyi támogatásában jelentős visszaesés látszik a kormánypárti táborban: 2024-ben a Fidesz bázisa a leginkább elutasító ezzel szemben (69% ellenzi, 28% támogatja), míg 2023-ban még kiegyenlített volt a kormánypártiak körében ez a két tábor (50% vs. 49%).

Valamivel nagyobb volt annak az elutasítottsága mindkét adatfelvételünk alapján, hogy Magyarország támogassa Ukrajnát, mint az EU-s támogatás gondolatának. A Magyarország által nyújtott humanitárius segély ellenzőinek száma 10 százalékponttal növekedett egy év alatt (20 százalékról 30 százalékra). Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a többség továbbra is támogatja azt, hogy Magyarország humanitárius segélyt nyújtson a honvédő háborút folytató szomszédjának 2024-ben is (68%). **Ezzel szemben továbbra is kisebbségi álláspontnak számít, hogy Magyarország pénzügyileg támogassa Ukrajnát (2024: 66% vs. 30%, 2023: 66% vs. 33%) vagy fegyvereket küldjön Kijevnek (2024: 77% vs. 19%, 2023: 84% vs. 14%)**. Adataink jelzik, hogy nagyon alacsony színről ugyan, de mind az EU-s (3 százalékponttal), mind a magyar fegyverszállítás (5 százalékponttal) támogatása kismértékben nőtt az elmúlt egy évben.

Többváltozós elemzésünk szerint a pártnélküliek csoportjához képest az ellenzékiek szignifikánsan jobban egyetértettek Ukrajna EU-s és magyar támogatásával is, míg a fideszesek kevésbé értettek egyet a szomszédos országnak nyújtott segítséggel. Időben konzisztens mintázat, hogy a falvak lakóihoz képest a megyeszékhelyeken élők jobban egyetértettek Ukrajna támogatásával. Változást jelent azonban, hogy a 2024-es adataink alapján a fővárosiak szignifikánsan jobban egyetértettek Ukrajna EU-s és magyar támogatásával egyaránt a falvak lakóihoz képest.

Tovább romlott az ukrán menekültekhez való hozzáállás

A 2023-as kutatásunkhoz képest további romlás állt be az ukrán menekültekhez való hozzáállásban. 2024 tavaszán a megkérdezettek mindössze 17 százaléka érezné magát jól, ha ukrán menekültek költöznének a szomszédba, míg minden második megkérdezett (49%) rosszul érezné magát ettől. Egy évvel korábban 6 százalékponttal (43%), míg 2022-ben 19 százalékponttal kevesebben (30%) álltak negatívan a kérdéshez, ami a háború kezdetéhez képest drasztikus romlásként értékelhető.

Ezzel szemben egy év leforgása alatt kismértékben javult a kínaiak megítélése: 44 százalékról 41 százalékra csökkent azok aránya, akik rosszul éreznék magukat, ha kínai családok vagy személyek költöznének a szomszédságukba, míg 16 százalékról 20 százalékra nőtt a pozitív attitűddel rendelkezők aránya. A kormánypártok 2015 óta tartó kommunikációs kampányainak hatása tartósította a közel-keleti menekültekhez való negatív hozzáállást: a magyarok továbbra is leginkább a közel-keleti menekültekkel szemben táplálnak negatív érzéseket (56%). **Mindemellett azonban zárulni látszik az olló az ukrán és a közel-keleti menekültek negatív megítélése tekintetében: mindössze 7 százalékponttal többen éreznék rosszul magukat, ha közel-keleti menekültek költöznének a szomszédságukba, mint ha ukrán menekültek.**

Az elmúlt egy évben csökkent a magyar társadalom által érzékelt háborús veszély

Kutatásunkban megkérdeztük a résztvevőket a háborús veszélyről, amely a 2024-es EP-választási kampányának is meghatározó témája volt. E kérdésben érzékelhető változás látható: míg 2023-ban, a háború kitörése után egy évvel a megkérdezettek abszolút többsége reális veszélynek tartotta, hogy Magyarország belesodródik a konfliktusba (59% vs. 37%), addig 2024 tavaszára érdemben csökkent a társadalom által érzékelt háborús veszély (49% vs. 45%).

A kormánypárti és az ellenzéki szavazók között is viszonylag kiegyenlített volt 2024 tavaszán azok aránya, akik nem tartják valós veszélynek a háborút, és akik tartanak ettől a geopolitikai fenyegetéstől. A kormánypártiak között azonban kis többségben volt az utóbbi csoport (53% vs. 44%), míg az ellenzékiek között teljes volt az egyensúly (48% vs. 48%). Ebben a kérdésben meghatározónak bizonyult a lakóhely szerepe. Míg Budapesten a válaszadónak csak a harmada tartotta valós veszélynek a háborút Magyarország számára (33%), addig a kisvárosokban és falvakban a válaszadók fele (48% és 53%), a megyeszékhelyeken 60 százalék vélekedett hasonlóan.

Ugyanannyian vélik úgy, hogy visszafele sülték el az uniós szankciók Oroszország ellen, mint akik szerint mindkét félnek egyformán ártottak a szankciók

Az EU szankciós politikájának megítélése nagyon hasonló volt 2024 tavaszán, mint egy évvel korábban. **Tízből négy megkérdezett szerint (40%) visszafele sülték el a szankciók és jobban ártottak az EU gazdaságának (2023-ban 44% válaszolt ugyanígy). Hasonlóan sokan voltak, akik szerint ugyanannyira ártottak a szankciók Oroszországnak és az EU gazdaságának (2024-ben 41%, 2023-ban 37%).** Csupán a válaszadók tizede gondolta azt, hogy a szankciós politika az orosz gazdaságnak ártott jobban mindkét adatfelvételünk alapján (2023-ban 11%, 2024-ben 12% vélekedett így).

A kormánypártiak inkább további orosz hadi sikerekre, az ellenzékiek a frontvonalak befagyására számítanak

A magyarok háborúval kapcsolatos várakozásai sem változtak jelentősen egy év alatt. **2024-ben továbbra is kiemelték azok aránya, akik szerint az oroszok fognak több területet szerezni (38%) és akik szerint befagyva maradnak a frontvonalak (37%)** – hasonlóan az egy évvel korábbi megoszláshoz (akkor ez 39-39% volt). Kevesebb mint a magyarok tizede számított az ukrán erők sikereire 2024-ben (9%) és 2023-ban egyaránt (7%). A háború kiemelésével kapcsolatos várakozások politikai bontása hasonló mintázatot mutat 2024-ben, mint 2023-ban. Az ellenzékiek továbbra is kisebb arányban számítanak orosz hadi sikerekre (33%, egy évvel korábban 32%), mint a kormánypártiak (49%, korábban 50%).

Enyhe romlás a magyarok USA-képében, de még mindig katonai és politikai világhatalomnak tartják

A következő kérdéskörrel azt mértük fel, hogy a magyarok szemében milyen megítélés alá esnek az Egyesült Államok és Kína. **Kiemelkedően a legtöbben azt említették spontán módon (36%), hogy az USA katonai és politikai nagyhatalom, valamint a NATO vezető állama.** Erre a kategóriára mindössze 2 százalékponttal kevesebb válasz érkezett 2023-hoz képest. A dobogó második helyén, a válaszok ötödével (22%) az szerepelt, hogy az Egyesült Államok gyakran indít vagy vesz részt háborúban, illetve agresszíven érvényesíti az érdekeit. **Ezen a kategórián belül a jelenlegi kutatásunkban kifejezetten megnövekedett azon válaszok aránya, amelyekben az USA-t egyszerűen, mint háborúpárti országot írják le.** A lista harmadik helyére – jelentősen lemaradva az első kettő helyezettől –

került a válaszok 7 százalékával az, hogy az Egyesült Államok a világgazdaság és a világkereskedelem központi szereplője. Az említések 6 százaléka utalt Kína felemelkedésére az Egyesült Államokra adott válaszokban, azonban fordított előjellel: az általános negatív jelzők mellett számos megkérdezett utalt az USA pozícióvesztésére a nemzetközi szinten.

A magyarok továbbra is a jóléttel (51%) és a szabadsággal (51%) azonosítják az USA-t, azonban a kitöltők 44 százaléka azt is gondolja, hogy a nagyhatalom agresszív módon terjeszkedik. **Egy év elteltével azonban 15 százalékponttal kevesebben azonosították a jóléttel, illetve a szabadság jelző esetében is jelentős – 12 százalékpontos – csökkenés mutatható ki.** Habár a résztvevők nagy többsége a jóléttel azonosította az országot, mindössze negyedük (28%) értett egyet azzal, hogy Amerikában gondoskodnak a rászorulókról, ami szintén jelentősen alacsonyabb szám, mint az egy évvel ezelőtti 37 százalék.

Erősödött Kína nagyhatalmi imázsa a magyarok szemében, de sokan tartják agresszívnek és elnyomónak

Kínáról a magyarok ötödének (22%) az jutott eszébe, hogy a másik katonai és politikai nagyhatalom az Egyesült Államok mellett – ez jelentős, 9 százalékpontos növekedés (13%) 2023-hoz képest. Emellett a magyarok 19 százalékának az első asszociációja Kína világgazdaságban és a világkereskedelemben betöltött központi szerepére utalt, ami 2 százalékpontos csökkenés (21%), és ezzel a lista második helyére szorult a tavalyi első hely után. A dobogó harmadik helyére Kína térnyerése került: az említések 16 százalékával (ez 5 százalékpontos csökkenés, 2023-ban a második leggyakoribb asszociáció volt). Egy év leforgása alatt 7 százalékponttal több általános pozitív asszociációt azonosítottunk. A Kínából érkező olcsó és alacsony minőségű tömegcikkeket a megkérdettek 8 százaléka emelte ki, ahogy 2023-ban is.

Kínával kapcsolatban leginkább az agresszív terjeszkedéssel (44%) és a kisebbségek elnyomásával (40%) értettek egyet a válaszadók, azonban az előbbi esetében 6 százalékpontos csökkenés látható, míg az utóbbinál nincs jelentős eltérés (39%). Ahogy egy évvel ezelőtt, úgy jelen esetben is fontos kiemelni, hogy nagyjából ugyanannyian gondolják az Egyesült Államokról, hogy agresszíven terjeszkedik és veszélyes hely, mint Kínáról. A megkérdettek 39 százaléka szerint Kína egy veszélyes hely (nincs érdemi változás (37%) 2023-hoz képest). A magyarok csupán 27 százaléka szerint jellemző Kínára a jólét (4 százalékpontos csökkenés), és mindössze 21 százalék gondolja szabad országnak (5 százalékponttal kevesebben, mint 2023-ban).

A magyarok többsége nem számít arra, hogy 20 éven belül háború törne ki az USA és Kína között, és Tajvan megtámadása esetén sem támogatná a relatív többség az uniós szankciókat Kínával szemben

Megkérdeztük a kutatás résztvevőitől, hogy mennyire látják valószínűnek, hogy 20 éven belül ki fog törni egy háború Kína és az Amerikai Egyesült Államok között. **Egy ilyen konfliktus valószínűségét a magyarok többsége (57%) megkérdőjelezi. Nincs olyan párt, amely táborának többsége ne tartana valószínűtlennek egy amerikai-kínai háborút:** e kérdésben szinte teljesen egyetértenek a fideszes és az ellenzéki szavazók.

A Kína és Tajvan közötti konfliktus geopolitikai fontossága miatt 2024-es kutatásunkban ismét vizsgáltuk a magyarok véleményét, hogy milyen intézkedéseket látnának szükségesnek, ha Kína megtámadná Tajvant. Az európai uniós szankciók kivetésével kapcsolatban a magyarok továbbra is megosztottak: 47 százalék ellenzi, 40 százalékuk pedig támogatja (egy évvel ezelőtt 43%-42% volt az arány, vagyis kismértékű változás történt az elutasítás irányába az elmúlt évben). Jelentősen nagyobb arányban elleneznék a szankciókat a kormánypártiak (64%), míg az ellenzékiek körében a támogatók lennének többségben (55%). A NATO katonai segítségnyújtását a magyarok többsége (54%) ellenezné, ami az egy évvel ezelőtti adatok mintázatát követi (akkor szintén 54% nem értett egyet, 42% pedig igen). A kormánypártok szavazóinak nagy többsége (63%) utasítaná el a NATO szerepvállalását a konfliktusban, ám az ellenzékiek körében is az ellenzők vannak többségben (51%).

Izraeli-palesztin konfliktus: jogosnak, de aránytalanul nagymértékűnek tartják a magyarok az izraeli válaszcsepásokat

Tanulmányunk adatfelvételének idején közel fél éve zajlott a kiújult izraeli-palesztin konfliktus, mellyel kapcsolatban szintén vizsgáltuk a magyar közvélemény álláspontjait. **A Hamász által 2023 októberében végrehajtott terrorcselekmények megítélésében nincs kérdés: a magyarok négyötöde (81%) ítéli el.** Politikai bontás alapján közel azonos arányokat láthatunk minden csoport esetén.

Megosztottabb viszont a magyar társadalom a Gázai övezetben azóta folytatott izraeli válaszcsepásokkal kapcsolatban. **Tízből három magyar szerint jogos és arányos Izrael válasza a terrortámadásra. Ennél többen vannak, akik úgy vélik, hogy jogos, de aránytalanul nagy az izraeli válaszcsepások mértéke (41%).** Közel a magyarok tizede (9%) szerint jogtalan és aránytalan a lépés, minden ötödik magyar (20%) pedig nem tudja vagy nem válaszol a kérdésre. Politikai bontásban nincs jelentős eltérés az egyes csoportok között az izraeli válaszcsepások jogosá-

gát illetően. Az izraeli válasz arányosságával viszont jóval kevesebben értenek egyet: mindegyik párt esetén a legtöbben úgy látják, hogy az izraeli válasz jogos, de aránytalan mértékű (39 és 48% között változik az így vélekedők aránya).

Az izraeli válaszcsoportokkal kapcsolatos véleményeken túl vizsgáltuk azt is, hogy miként viszonyulnak a magyarok a kormány álláspontjához, miszerint az támogatja Izrael háborúját a Gázai övezetben. A megkérdezettek körülbelül fele (49%) ért egyet a kormányzati állásponttal, miközben 34 százalék az egyet nem értők aránya.

Vlagyimir Putyin, Ferenc pápa és Donald Trump a legismertebb külföldi közzereplők, de Ursula von der Leyen ismertsége nőtt a legtöbbet egy év alatt

Kutatásunkban 23 külföldi közéleti szereplő ismertségét és népszerűségét mértük fel a magyar társadalomban. A magyarok körében – ahogy egy évvel korábban is – **a három legismertebb politikus és közzereplő Vlagyimir Putyin (92%), Ferenc pápa (92%) és Donald Trump (88%), 80 százalék feletti ismertséggel rendelkezik továbbá Ukrajna elnöke, Volodimir Zelenszkij (86%), az Egyesült Államok jelenlegi elnöke, Joe Biden (85%) és az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen (82%) is.** Franciaország elnöke, Emmanuel Macron is jelentős, 70 százalékot is jelentősen meghaladó ismertséggel (77%) bír hazánkban. A lista előkelő helyein szereplők ismertsége jelentős mértékben nem változott 2023-hoz képest, két kivételtől eltekintve: Ursula von der Leyen ismertsége 9 százalékponttal, míg a francia elnöké 4 százalékponttal nőtt.

Az első hét helyezett után következő személyek ismertsége 70 százaléknál alacsonyabb. A következő nyolc személyt a magyarok többsége ismeri: Benjámin Netanjáhu (63%), Recep Tayyip Erdogan (62%), Olaf Scholz (60%), Hszi Csin-Ping (59%), Donald Tusk (59%), Marine Le Pen (56%), Giorgia Meloni (54%) és Aleksandar Vučić (51%). Több esetben is jelentősen változott az ismertség szintje: az izraeli miniszterelnök ismertsége 8 százalékponttal, a török elnöké, a kínai elnöké és az olasz miniszterelnöké egyaránt 5 százalékponttal, míg a szerb elnöké 6 százalékponttal nőtt egy év alatt. A lengyel miniszterelnök és a szerb elnök kivételével a környező országok vezetői kevésbé ismertek: Andrzej Duda (48%), Klaus Johannis (42%) és Zuzana Čaputová (41%) ismertsége egyaránt 50 százaléknál alacsonyabb.

Ferenc pápa a legnépszerűbb, Zelenszkij már olyan népszerűtlen, mint Putyin

A népszerűségi arányokat azok körében vizsgáltuk, akik ismerik az adott személyt. **A 23 személy közül a legpozitívabb és a legnegatívabb szereplők egyaránt kiemelkednek: Ferenc pápa messze a legpozitívabb megítélésű nemzetközi közszereplő (60% van továbbra is kedvező véleménnyel róla), és a legnegatívabb imázsa egyértelműen Oroszország elnökének, Vlagyimir Putyinnak (63%) és Ukrajna elnökének, Volodimir Zelenszkijnek (61%) van, habár Ursula von der Leyenről is kifejezetten sokan vannak kedvezőtlen véleménnyel (49%).**

Az Egyesült Államok korábbi elnöke, Donald Trump inkább negatív megítélésű közszereplőnek számít: a harmada (30%) azoknak, akik ismerik, inkább pozitívan ítéli meg Trumpot, de emellett 41 százalékkal negatív véleménnyel van. A Republikánus Párt korábbi elnökének és újbóli elnökjelöltjének imázsa javult egy év leforgása alatt: 6 százalékponttal többen pozitív szereplőnek látják, míg 4 százalékponttal kevesebben tartják negatív jelenségnek. **A jelenlegi elnök, Joe Biden negatívabb megítélésű a magyarok szemében, mint Donald Trump:** 50 százalék negatívan, és 22 százalék pozitívan ítéli meg (6 százalékponttal többen tartják pozitív közszereplőnek 2023-hoz képest). Az Európai Bizottság elnökét, Ursula von der Leyent 25 százalék értékelt pozitív közéleti szereplőnek, azonban 24 százalékponttal többen (49%) negatívan értékelték. **2023-hoz képest Von der Leyen imázsa kifejezetten romlott: 12 százalékponttal többen vannak kedvezőtlen véleménnyel róla, míg 4 százalékponttal kevesebben pozitívan.** A török elnök, Recep Tayyip Erdogan is inkább negatív megítélés alá esik: 40 százalék tekint rá kedvezőtlenül (5 százalékponttal többen, mint egy éve), és mindössze 24 százalék vélekedik pozitívan róla. Hszi Csin-Ping esetében is hasonló eredményeket látunk: azok körében, akik ismerik, a kínai elnököt 23 százalék pozitív, míg 41 százalék negatív politikai szereplőként könyveli el, habár némi javulás látható az imázsában – 2023-ban 17 százalék pozitívan, míg negatívan 44 százalék értékelt.

1. Magyarország helye a világban

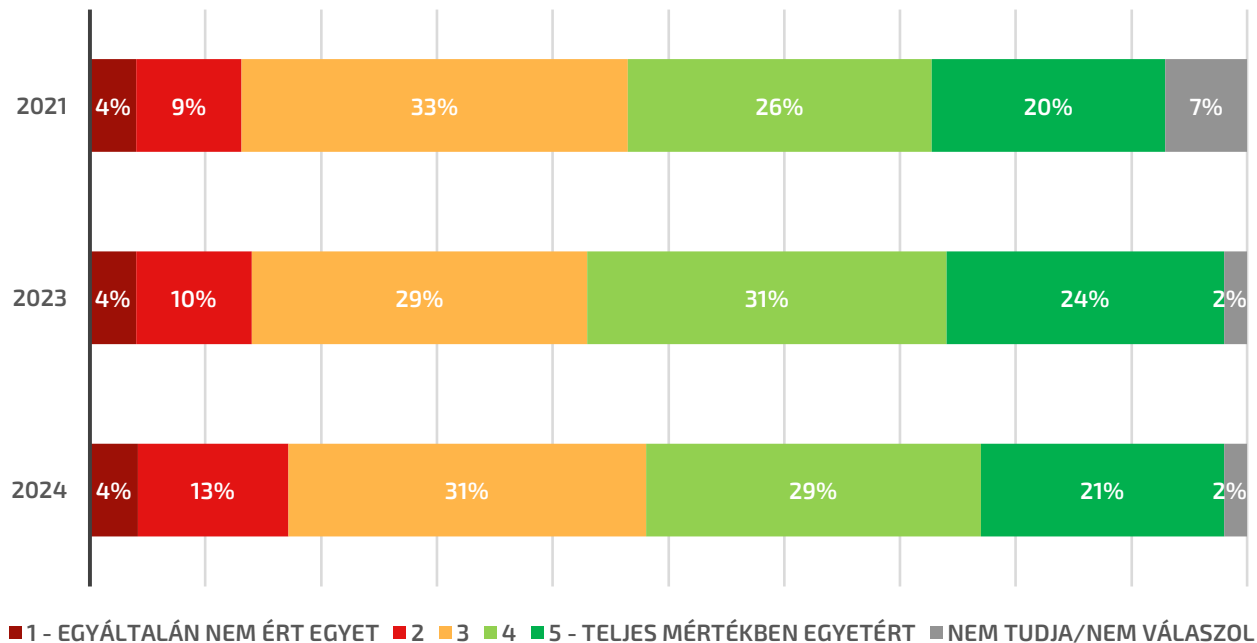
1.1. Nyugat vagy Kelet? Magyarország külpolitikai orientációja

Elsőként azt mértük fel, hogy a magyarok szerint hazánknak nyugati vagy keleti külpolitikai orientációt kellene követni, valamint, hogy miként látják Magyarország szerepét a közép-európai régióban. A vizsgált állítások esetében a megkérdezetteknek egy ötfokú skálán kellett kifejezniük álláspontjukat (az „*egyáltalán nem ért egyet*” választól a „*teljes mértékben egyetért*” opcióig). Mivel 2021-ben és 2023-ban már megvizsgáltuk a magyar társadalom álláspontját a külpolitikai orientáció kérdésében, így az időbeli változást is értékeltük.

A magyarok abszolút többsége (50%) szerint hazánk hagyományosan a nyugathoz tartozik értékek tekintetében, így a jövőben is a nyugati partnereink felé kell törekednünk (*1. ábra*). Mindössze a megkérdezettek kevesebb, mint ötöde (17%) képviseli az ellenkező álláspontot. 2023-hoz képest 5 százalékponttal csökkent – 55 százalékról – a nyugati orientációt támogatók aránya, azonban 2021-hez képest még mindig 4 százalékponttal többen – 46 százalékhöz képest – támogatják ezt az értékorientációt. A nyugati orientációt elutasítók aránya mindössze 3 százalékponttal nőtt 2023-hoz (14%) képest, ami szinte megegyezett a három évvel ezelőtti eredménnyel (13%).

1. ábra

Magyarország az értékek tekintetében hagyományosan a nyugathoz tartozik, ezért a jövőben a nyugat felé kell törekednie. (Összes megkérdezett, %)

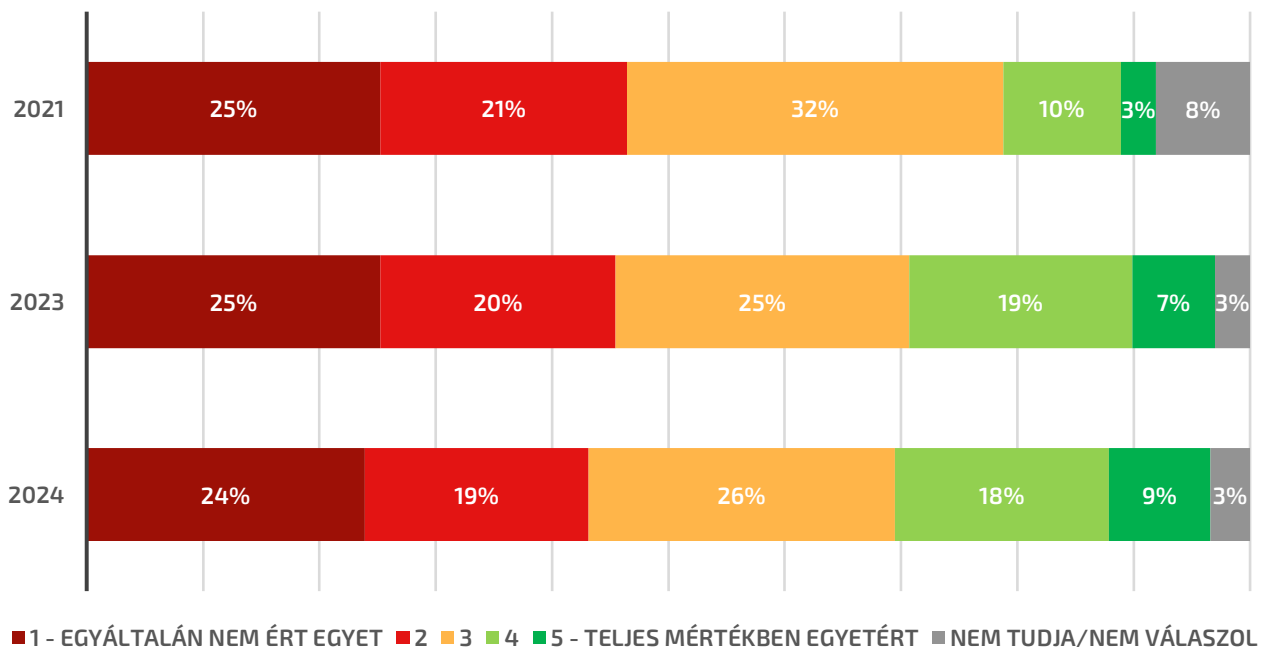

A különböző politikai preferenciával rendelkező magyarok eltérő módon gondolkodnak a kérdésről (2. ábra). A kormánypárti szavazók relatív többsége (37%) is a nyugathoz és a nyugati értékekhez történő orientációt támogatja, azonban az egy évvel ezelőtti helyzethez képest 9 százalékponttal kevesebben – 46 százalékról – értenek egyet ezzel az állítással, valamint minden negyedik Fidesz-KDNP szavazó (25%) nem ért ezzel egyet. Az ellenzéki szavazók kétharmada (66%) ért egyet azzal, hogy hagyományosan a nyugathoz tartozunk értékek tekintetében, míg mindössze 11 százalékuk utasítja el ezt az álláspontot. A Mi Hazánk Mozgalmat támogatók inkább a kormánypártiakkal értenek egyet: mindössze relatív többségük (41%) támogatja a nyugati értékorientációt, és szinte minden negyedik megkérdezett (22%) nem tartja követendőnek. A Mi Hazánk szavazóinak nyugati orientációja érdemben romlott 2023 és 2024 között, egy éve még csaknem kétharmaduk értett egyet azzal, hogy Magyarország az értékek tekintetében alapvetően a nyugathoz tartozik.

A magyarok negyede (27%) szerint hazánknak az az érdeke, hogy Oroszországhoz közeledjünk és távolodjunk az Európai Uniótól (2. ábra). Fontos hangsúlyozni, hogy a magyar társadalom relatív többsége (43%) továbbra is elutasítja a szorosabb együttműködést az oroszokkal. Egy év elteltével jelentős változás nem mutatható ki, egy százalékponttal nőtt az oroszbarát vélemények aránya, és két százalékponttal csökkent az ezzel egyet nem értők aránya. Azonban most is érdemes hangsúlyozni, hogy 2021-hez képest kétszer annyian támogatják – 13 százalék helyett 27 százalék – az Oroszországhoz közeledést. A korábbi eredményeket megerősítve azonosítható, hogy a semleges állásponton lévők és a véleménnyel nem rendelkezők körében látunk ezzel összefüggésben csökkenést.

2. ábra

Magyarországnak az az érdeke, hogy Oroszországhoz közeledjen és távolodjon az Európai Uniótól. (Összes megkérdezett, %)

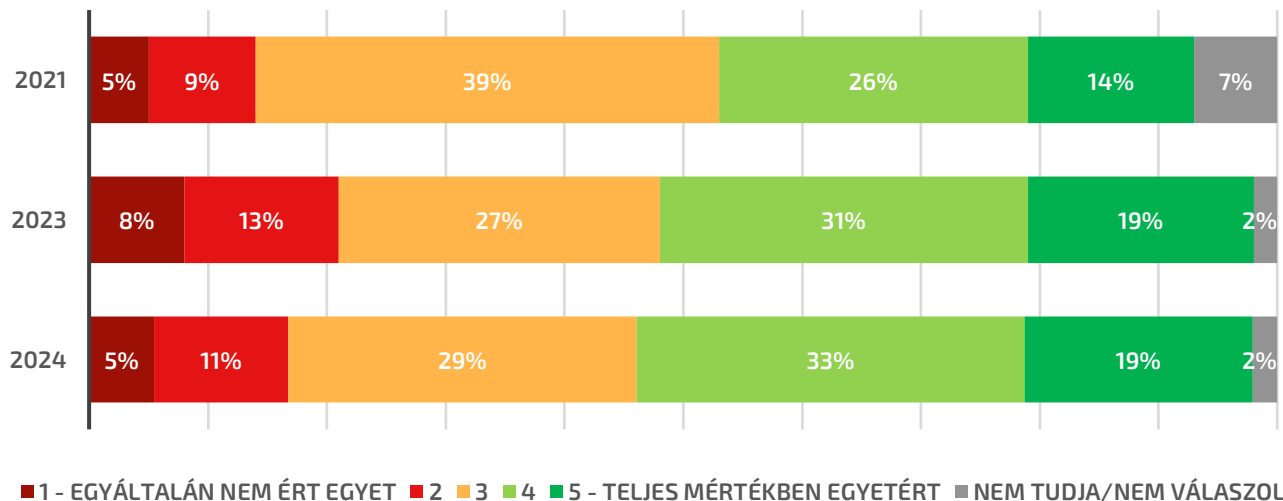

A kormánypárti szavazók kifejezetten megosztottak ebben a kérdésben: 34 százalékuk kívánatosnak tartja, hogy Magyarország Oroszországhoz közeledjen, míg 33 százalékuk ellenzi ezt a külpolitikai álláspontot (4. ábra). Adataink azt mutatják, hogy a fideszes tábor az elmúlt egy évben nem lett oroszbarátabb (2023-ban 35% volt az arányuk). Ezzel szemben az ellenzéki szavazók (24%) negyede támogatja csak a közeledést az oroszokhoz, és többségük – 55 százalék – ezt elutasítja. Ebben a kérdésben a Mi Hazánk szavazói is inkább az ellenzéki voksolókhöz hasonlóan vélekednek a kérdésről: míg 23 százalékuk támogatná az Oroszországhoz való közeledést, addig kétszer annyian (46%) elutasítják.

Továbbra is többségi álláspontként (52%) rajzolódik ki, hogy az Európai Unióhoz tartozás Magyarország gazdasági érdeke, de ettől még az értékrend tekintetében nem szükséges igazodni (3. ábra). Ezzel az állítással mindössze a magyarok 16 százaléka nem ért egyet. A három évvel ezelőtti helyzethez képest 12 százalékponttal többen gondolják, hogy az értékrend tekintetében nem kell az EU-hoz igazodni. E kérdésben nincsenek jelentős politikai különbségek: minden fontos választói csoportban az abszolút többség úgy gondolja, hogy az értékrend tekintetében nem kell az EU-hoz igazodni, de az EU-hoz tartozás Magyarország gazdasági érdeke.

3. ábra

Az Európai Unióhoz való tartozás Magyarországnak anyagi, gazdasági érdeke, de ettől még az értékrend tekintetében nem kell az EU-hoz igazodni. (Összes megkérdezett, %)

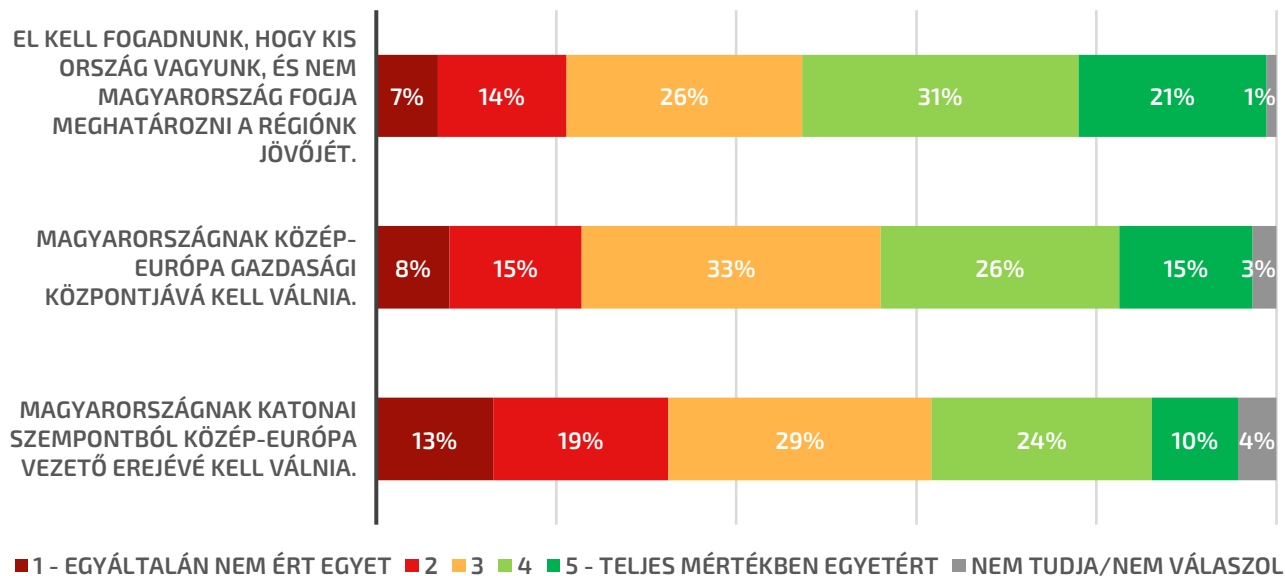

1.2. A magyar külpolitika céljai

A nyugati és keleti orientáció mellett a hazánk közép-európai helyzetével kapcsolatos véleményeket is vizsgáltuk (4. ábra). A megkérdezettek 52 százaléka szerint el kellene fogadnunk, hogy kis ország vagyunk, így a régióknak jövőjét nem mi fogjuk meghatározni, ami 4 százalékponttal kevesebb (56%), mint egy évvel korábban. Ezzel szemben a magyarok ötöde (21%) szerint – 2023-ban szintén 21 százalék volt – megfelelő stratégiával régióvezetőkké is válhatunk. Amikor arról kérdeztük a válaszadókat, hogy hazánk lehet-e Közép-Európa gazdasági motorja, 41 százalék az egyetértését fejezte ki, míg negyedük (23%) nem látja ennek realitását. 2024-ben 2 százalékponttal többen értenek ezzel a véleménnyel egyet, mint 2023-ban. Ami a katonai erőt illeti, a magyarok 34 százaléka szerint kellene arra törekedni, hogy Magyarország katonai szempontból a régió vezető hatalmává váljon, míg hasonló arányban vannak (32%) azok, akik elutasítják ezt a lehetséges célkitűzést. 2023-hoz képest 4 százalékponttal többen törekednének arra, hogy katonailag vezető hatalommá váljunk a régióban, míg 8 százalékponttal kevesebben utasítják el ennek a lehetőségét.

4. ábra

Mennyire ért egyet az állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

A következő kérdésünkkel azt vizsgáltuk, hogy a magyar külpolitikának milyen szempontok és célkitűzések szerint kellene működni. A felsorolt tizenkét válaszlehetőség közül legfeljebb hármat választhattak a megkérdezettek. A következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Megosztanok a vélemények arról, hogy a magyar külpolitikának milyen szempontok és célkitűzések szerint kell működnie. Arra kérjük, hogy válassza ki, hogy az alábbiak közül Ön szerint melyik az a három cél, amelynek elsősorban meg kellene határoznia a magyar külpolitikát!”*.

Az egy évvel ezelőtti kutatásunkkal összehangban a magyar külpolitika céljának leginkább a nemzeti szuverenitás védelmét, a nyugati szövetségeseinkkel való együttműködést, valamint a szomszédos országokkal való kapcsolatokat mélyítését tartják a magyarok (5. ábra). A megkérdezettek 35 százaléka szerint a legfontosabb külpolitikai mozgatórugónak az ország függetlenségének és szuverenitásának megvédése kellene lenni a nagyhatalmi befolyással szemben, azonban 5 százalékponttal kevesebben preferálják ezt 2023-hoz képest. A dobogó második helyén áll, hogy a magyar kormánynek erősítenie kell a nyugati szövetségeseinkkel (NATO és Európai Unió) az együttműködést (29%), ami 8 százalékponttal alacsonyabb érték az egy évvel ezelőttinél. Szintén a megkérdezettek 29 százaléka szerint a szomszédos országokkal jobban el kellene mélyíteni a diplomáciai és gazdasági kapcsolatokat (mindössze 2 százalékponttal kevesebben (31%) választották most, mint 2023-ban). Valamivel népszerűbbek lett ugyanakkor az a gazdasági cél, miszerint a magyar gazdasági szereplők külföldi terjeszkedését kellene támogatni (26%, két százalékponttal magasabb, mint egy évvel ezelőtt).

Érdekes továbbá az is, hogy mely szempontok és célkitűzések számítanak kevésbé fontosnak hazánk külpolitikája tekintetében. A magyarok 15-15 százaléka nyilatkozott úgy, hogy új partneri kapcsolatokat kell kialakítani a világ felemelkedő országaival (pl. Kína és India), valamint a magyar kultúrát kellene jobban terjeszteni és népszerűsíteni globális viszonylatban. Listánkon utolsó előtti helyen végzett a keresztény értékek és közösségek védelme a nemzetközi politikában (12%). Az utolsó helyre – a 2023-as eredménnyel összehangban – a kevésbé fejlett országok megsegítése, valamint a válságövezetekben való aktív segítségnyújtás került. Összességében megállapítható, hogy habár kisebb elmozdulások tapasztalhatók egy év elteltével, mégis a lista sorrendje egy-két kivételtől eltekintve nem változott.

5. ábra

Ön szerint melyik az a három cél, amelynek elsősorban meg kellene határozni a magyar külpolitikát? (Összes megkérdezett, %)

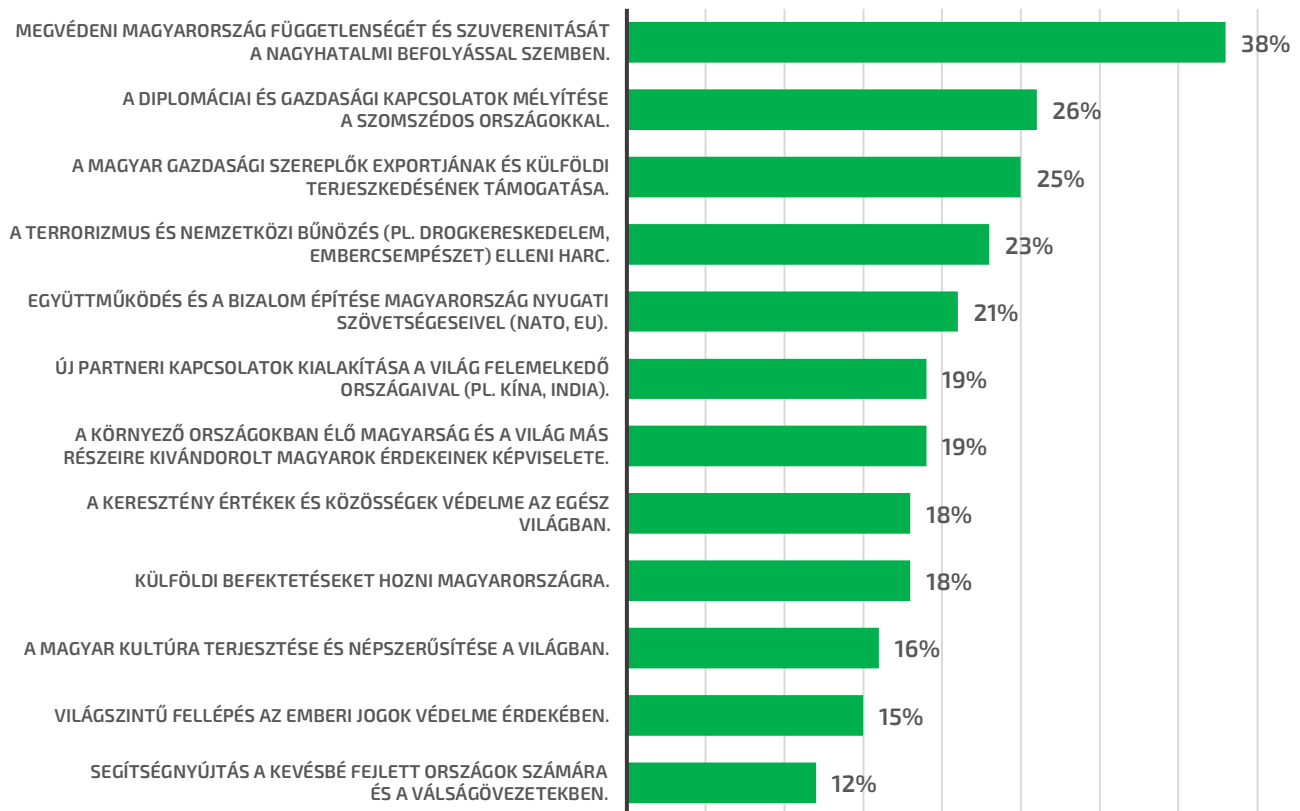

A teljes társadalomra vonatkozó összesített eredmények mellett arra is kíváncsiak voltunk, hogy a különböző politikai preferenciával rendelkező megkérdezettek milyen szempontokat preferálnak. A kormánypárti szavazók több mint egyharmada (38%) gondolja úgy, hogy a függetlenség és a szuverenitás védelme a legfontosabb (6. ábra). Fontos azonban kiemelni, hogy a Fidesz-KDNP szavazók körében ez még jobban kiemelkedett egy éve: 10 százalékponttal többen (48%) tartották meghatározó szempontnak 2023-ban. A dobogó második helyén a szomszédos országokkal való kapcsolatok elmélyítése szerepel (26%), ami mindössze 1 százalékponttal magasabb (25%), mint

2023-ban. A szembetűnőbb változás a nyugati szövetségeseinkhez fűződő viszonyban érhető tetten: míg egy évvel ezelőtt a Fidesz-KDNP szavazók 29 százaléka támogatta a NATO és EU országokkal való szorosabb együttműködést, addig 2024-ben 8 százalékponttal kevesebben (21%) sorolták a három legfontosabb külpolitikai cél közé. Egyaránt negyedük véli úgy továbbá, hogy a magyar gazdasági szereplők exportját és külföldi terjeszkedését (25%) kellene támogatni, valamint a terrorizmus és nemzetközi bűnözés ellen kellene fellépni (23%).

6. ábra

Ön szerint melyik az a három cél, amelynek elsősorban meg kellene határozni a magyar külpolitikát? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki szavazók közül a legtöbben (35%) azon az állásponton vannak, hogy Magyarországnak elsődlegesen a nyugati szövetségeseinkkel kell szorosabbra fűzni az együttműködést és erősíteni a bizalmat. Egy év alatt azonban 9 százalékponttal csökkent (44%) ennek a külpolitikai célkitűzésnek a támogatottsága. Az ellenzéki lista második helyén (31%) a diplomáciai és gazdasági együttműködés erősítése áll a szomszédos államokkal, amely esetében szintén jelentős csökkenés – 7 százalékpontos (38%) – mutatható ki. A harmadik, negyedik és ötödik helyen áll az ország szuverenitásának védelme (29%), a magyar gazdasági szereplők exportjának és külföldi terjeszkedésének támogatása (29%), valamint a világszintű fellépés az emberi jogok védelme érdekében (28%). Egy éve 6 százalékponttal kevesebben támogatták a magyar gazdasági szereplők támogatását a nemzetközi piacokon, illetve a szuverenitásvédő célkitűzést is 4 százalékponttal többen (33%) támogatták 2023-ban.

Összefoglalásként kijelenthető, hogy mind a teljes népesség, mind a különböző politikai oldalak támogatói számára fontos külpolitikai cél, hogy a magyar külpolitika hazánk függetlenségét és szuverenitását védje meg. A nyugati szövetségeseinkkel (NATO, EU) való együttműködés és a bizalom építése szintén előkelő helyen szerepel minden vizsgált csoportban, valamint a szomszédos országokkal való kapcsolatok mélyítése is fontos prioritásnak számít.

A leginkább preferált célok mellett a legkevésbé támogatott szempontok körében is szinte konszenzus mutatható ki a magyar társadalomban, pártpolitikai hovatartozástól függetlenül is. A magyarok a legkevésbé továbbra is azokat a külpolitikai célokat preferálják, amelyek kevésbé járnak direkt politikai vagy gazdasági haszonnal hazánk számára. A kevésbé fejlett országok támogatása, a keresztény értékek védelme, a magyar kultúra népszerűsítése egyaránt az utolsó helyeken szerepeltek minden politikai tábor esetében.

1.3. Magyarország legfontosabb partnerei

A következő, nyitott kérdéssel azt mértük fel, hogy melyek azok az országok, amelyekkel a megkérdezettek szerint fontos lenne, hogy Magyarország szoros partneri kapcsolatot alakítson ki. A következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Az Ön véleménye szerint melyik az a három ország, amelyekkel a legfontosabb lenne, hogy Magyarországnak szoros partneri kapcsolata legyen?”*. A nyitott kérdésre összesen 87 országot említettek (ez jelentős emelkedés 2023-hoz – egy éve 49 ország merült fel összesen), amelyek közül a legalább 4 százalékot elért országokat ábrázoltuk (7. ábra).

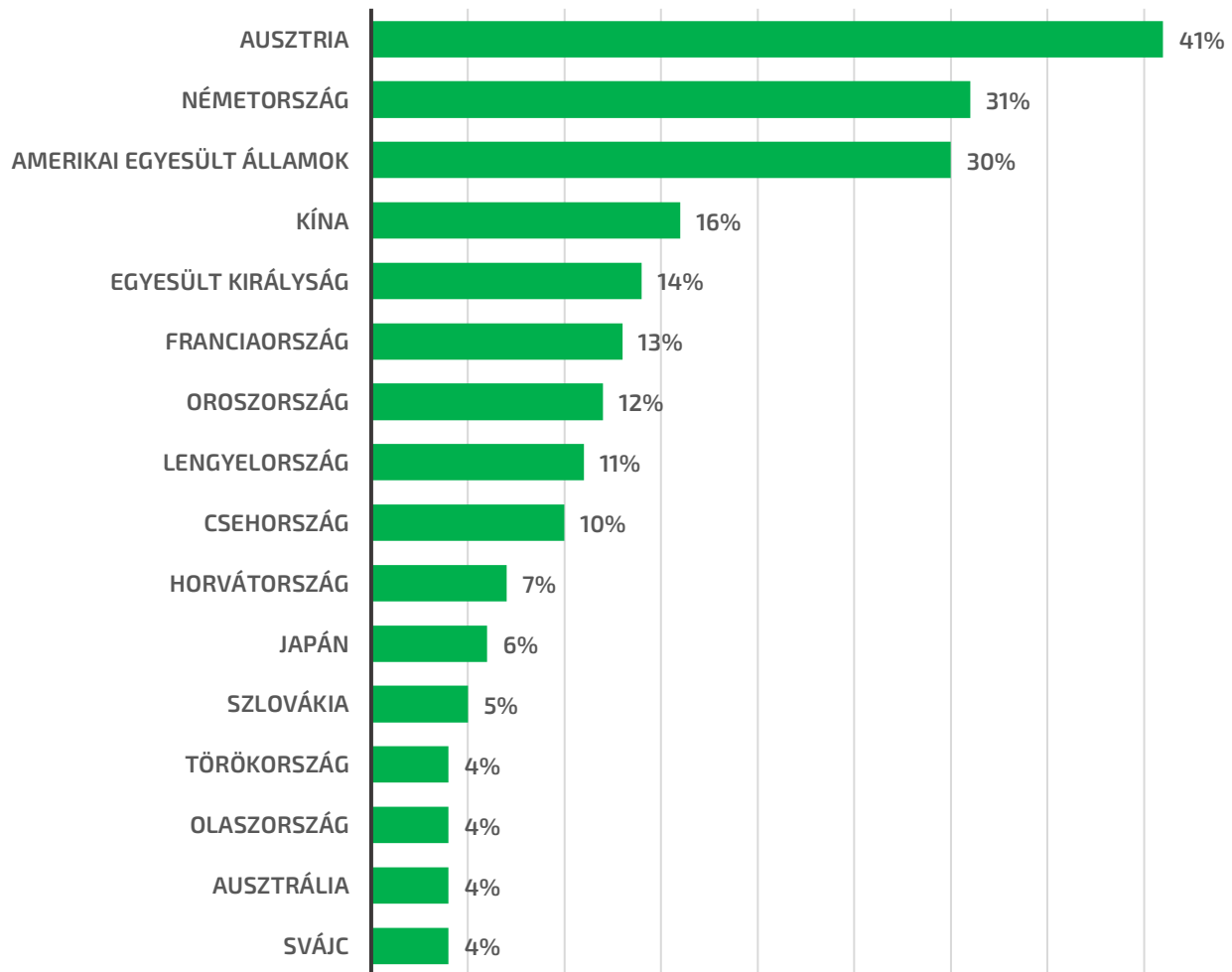
A magyarok 41 százaléka számára az Ausztriával kialakítandó és fenntartandó szoros partneri viszony kiemelt prioritást élvez, ami jelentős, 11 százalékpontos növekedés 2023-hoz képest. Az előző év listavezetője ezúttal a dobogó második helyén szerepel: a válaszadók közel harmada (31%) szerint Németországgal is elengedhetetlen a jó kapcsolat fenntartása, azonban 2024-ben 16 százalékponttal kevesebben említették, mint egy évvel ezelőtt. Harmadik helyen – 2023-hoz hasonlóan – az Amerikai Egyesült Államok szerepel (30%), három százalékponttal magasabb említési aránnyal, mint egy éve.

Az ezt követő helyeken olyan jelenlegi vagy korábbi világhatalmak szerepelnek, mint Kína (16%), az Egyesült Királyság (14%), Franciaország (13%) és Oroszország (12%). 2023-hoz hasonlóan a magyarok jelentős hányada szerint a világpolitikai szereplők mellett a régiós partneri kapcsolatainkat is ápolni kell, így Lengyelország (11%), Csehország (10%), Horvátország (7%) és Szlovákia (5%) is felkerültek a listára. Mellettük Japán (6%), Törökország (4%), Olaszország (4%), Ausztrália (4%) és Svájc (4%) is azon tizenhat ország közé tartozik, amelyek legalább 4 százalékos említést értek el. A trendeket tekintve érdemes kiemelni, hogy Kínát és Oroszországot egyaránt hat százalékponttal kevesebben említették spontán módon Magyarország három legfontosabb partnerének egyikeként, mint egy évvel ezelőtt. Ezzel ellentétben a régiós partnereink közül Csehországot négy, Horvátországot két százalékponttal többen említették, mint 2023-ban.

Az említések kevesebb, mint 4 százaléka, de legalább 1 százaléka érkezett további 28 országra. Többek között a magyarok támogatnák a szoros partneri viszonyt egyéb nyugat-európai országokkal – Hollandia (3%), Belgium (3%), Dánia (3%) vagy Spanyolország (2%) –, kelet-európai államokkal – Ukrajna (3%), Románia (2%) vagy Észtország (1%) –, balkáni országokkal – Szerbia (1%), Bosznia-Hercegovina (1%) vagy Bulgária (1%) –, de Európán kívüli államok is szerepeltek a további országok – Dél-Korea (2%), Egyesült Arab Emírségek (2%), India (2%) vagy Izrael (1%) – sorában.

7. ábra

Az Ön véleménye szerint melyik az a három ország, amelyekkel a legfontosabb lenne, hogy Magyarországnak szoros partneri kapcsolata legyen? (Az érdemi válaszadók körében, N=802, %)

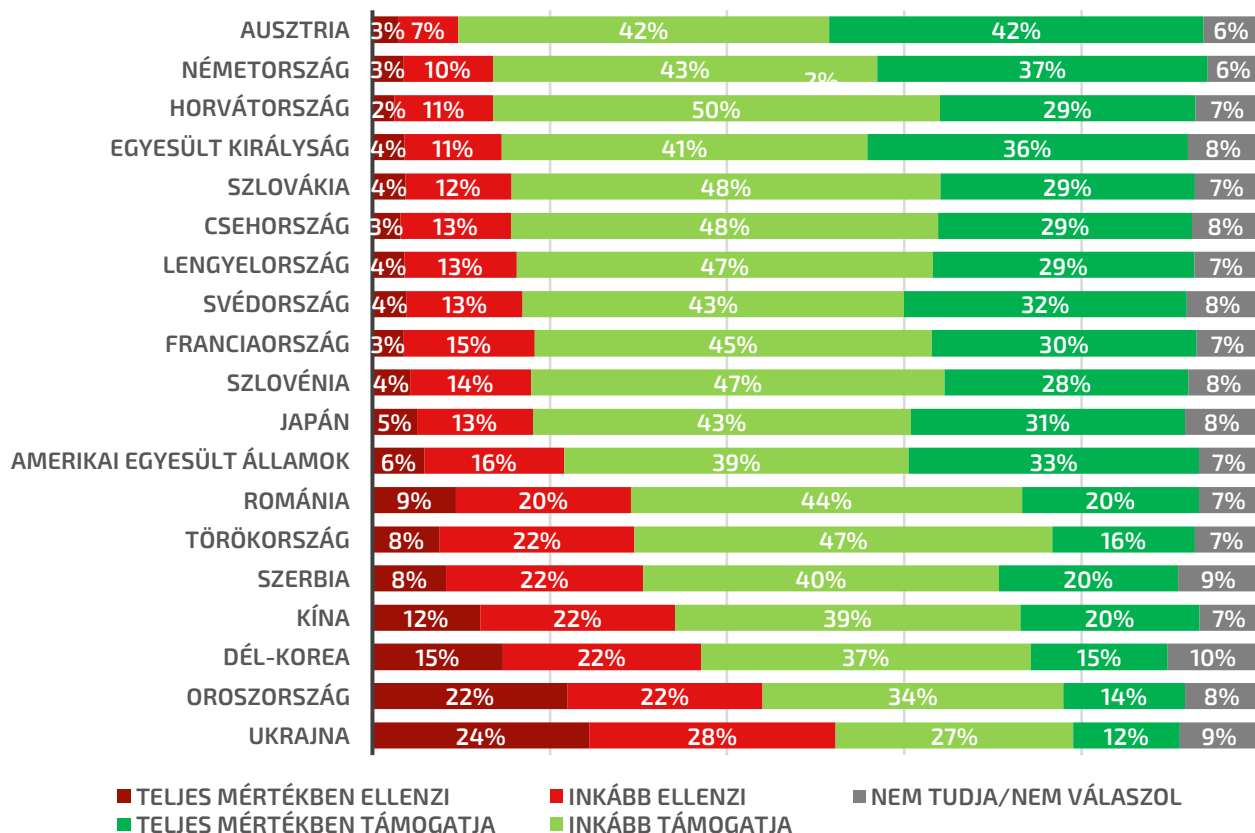

Kutatásunkban egyenként is rákérdeztünk 19 országra (*8. ábra*). Az összesített ábránkból kiderül, hogy a felsorolt országok közül a magyarok leginkább a szomszédos Ausztriával tartanának fent szoros együttműködést (84%), bár ezúttal 6 százalékponttal kevesebben választottak így, mint 2023-ban. Egy évvel ezelőtti eredményekkel összehangban Németország (80%) és Horvátország (79%) is rendkívül jó értékelést kapott, bár mindkét esetben némi csökkenés – 7 és 8 százalékpontos – volt kimutatható a pozitív véleményekben. A lista következő helyein a visegrádi országok – Szlovákia (77%), Csehország (77%) és Lengyelország (76%) – szerepelnek, de a nyugat-európai orientáció is tetten érhető az eredményekből. A magyarok számára az Egyesült Királysággal (77%), Svédországgal (75%) és Franciaországgal (75%) fenntartandó szoros partneri viszony fontos helyen szerepel. Az utolsó helyeken Ukrajna (39%), Oroszország (48%), Dél-Korea (52%) és Kína (59%) szerepelnek.

Egy évvel korábban még Oroszország szerepelt a lista utolsó helyén (akkor is a megkérdezettek 48 százaléka akart partneri kapcsolatot az országgal), azonban Ukrajna esetében jelentős visszaesés mutatható ki: 2023-ban a magyarok 53 százaléka tartott volna fel szoros partneri kapcsolatot a háború sújtotta országgal, azonban 2024-ben már 14 százalékponttal kevesebben (39%) értenek egyet ezzel. Kutatásunkból megállapítható, hogy a magyar társadalom alapvetően nyitott a más országokkal való szorosabb partneri kapcsolat kialakítására, hiszen még a legnépszerűtlenebb szövetségek is többnyire relatív többséget élveztek. Ez alól egyetlen kivétel emelkedik ki: egy év alatt olyan mértékben romlott Ukrajna megítélése, hogy a magyarok abszolút többsége (52%) már kifejezetten elutasítja a partneri viszony lehetőségét is. 2024 Magyarországon Oroszországgal nyolc százalékponttal kevesebben utasítják el a partneri viszony kialakítását, mint Ukrajnával.

8. ábra

Ön inkább támogatja vagy inkább ellenzi, hogy Magyarország szoros partneri kapcsolatot tartson fenn az alábbi országokkal? (Összes megkérdezett, %)

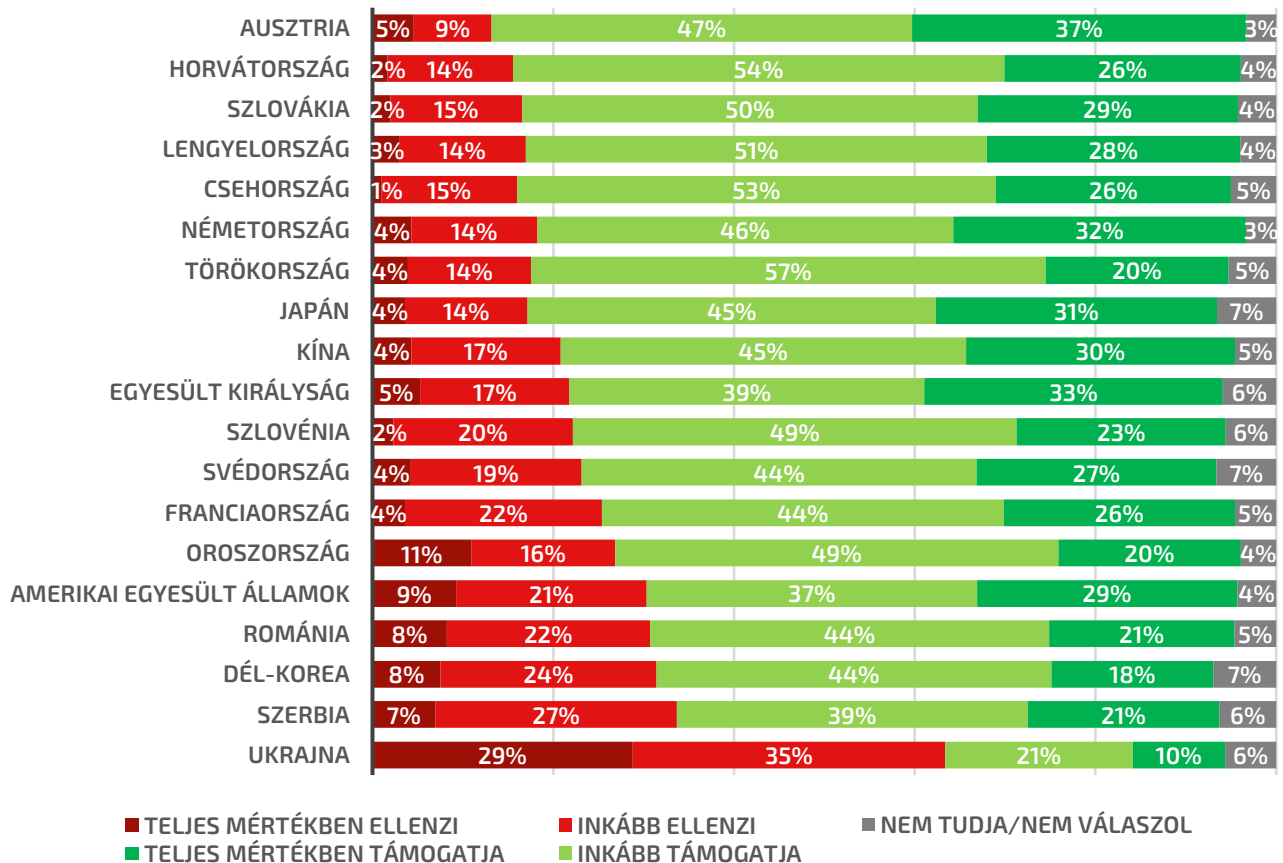

A kormánypárti szavazók prioritási listája – a múlt évi felméréssel összehangban – némileg eltér az összesített adatoktól (9. ábra). Ausztria a fideszesek körében is a legnépszerűbb partnernek számít 84 százalékos támogatottsággal, második helyen pedig Horvátország szerepel 80 százalékkal. Őket követik a Visegrádi Négyek országai: Szlovákia (79%), Lengyelország (79%) és Csehország (79%). Németország a fideszeseknél csak a hatodik helyen szerepel (78%), míg Törökország (77%) és Kína (75%) jóval előkelőbb helyet foglal el a teljes népességhez viszonyítva. A kor-

mánypártiak körében a legutolsó helyen Ukrajna szerepel, kétharmaduk (64%) elutasítja a szoros partneri kapcsolatot, ami 14 százalékpontos növekedés egy év alatt. Az Egyesült Államokkal folytatott szoros együttműködéssel a Fidesz-KDNP szimpatizánsainak 66 százaléka ért egyet, míg az Oroszországgal (69%) és Kínával (75%) való szorosabb kapcsolatot ennél is többen támogatták a kormánypártiak körében.

9. ábra

Ön inkább támogatja vagy inkább ellenzi, hogy Magyarország szoros partneri kapcsolatot tartson fenn az alábbi országokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

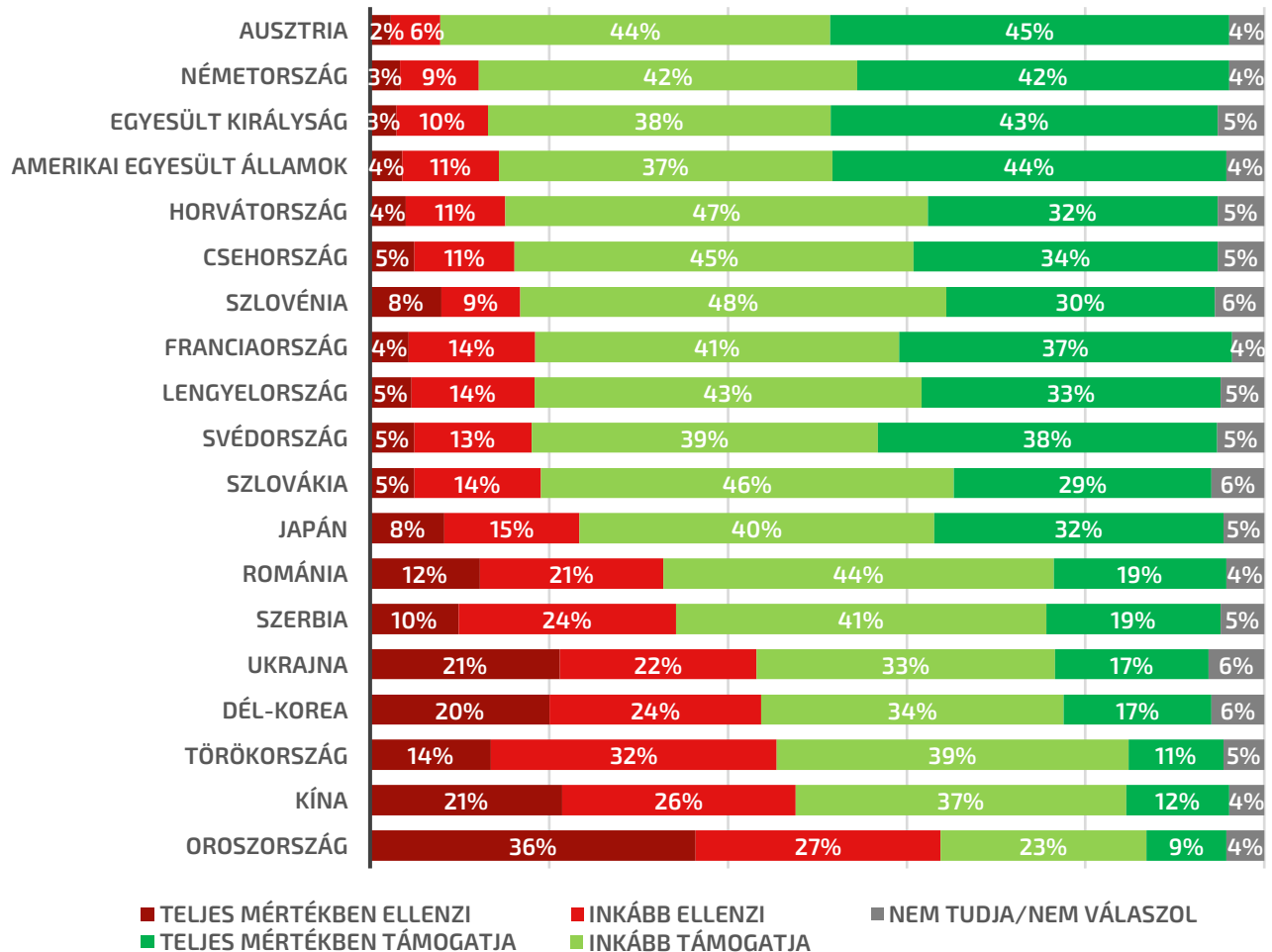

Az ellenzék szavazói körében Ausztria (89%), Németország (84%), az Egyesült Királyság (81%) és az Amerikai Egyesült Államok (81%) egyaránt 80 százalékot is meghaladó támogatottságot élvez, ami mutatja az ellenzék nyugati orientációját (10. ábra). Őket követi három szomszédos ország – Horvátország (79%), Csehország (79%) és Szlovénia (78%) – és Franciaország (78%). Az adatok alapján a hatpárti ellenzék szimpatizánsai elsősorban a nyugat-európai és a szomszédos országokkal kötött szövetségeket preferálják, míg az Orbán-kormány szoros partnereivel – Oroszország (32%), Kína (49%), Törökország (50%) és Dél-Korea (51%) – elutasítóbbak. Az ellenzéki szavazók között az utolsó helyen, jelentős mértékben leszakadva Oroszország végzett, 63 százalékuk utasította el esetükben a szoros partneri kapcsolatot. Ez gyakorlatilag egy évvel ezelőtti aránynak (64%) felel meg. Fontos kiemelni Ukrajna megítélésének alakulását: habár az ellenzék többsége (50%) még mindig a szoros partneri kapcsolatot támogatja, azonban egy év alatt 14 százalékponttal csökkent (64%) az ezzel egyetértők aránya és a lista utolsó harmadában szerepel. Ukrajna megítélése 2024-ben az ellenzéki szavazók körében lényegében olyan, mint Törökországé vagy Kínáé – holott egy évvel ezelőtt még 18 százalékponttal több ellenzéki támogatta az Ukrajnával fenntartott szoros partneri kapcsolatot, mint a közeli viszonyt Kínával.

Felmérésünkéből kiderül tehát, hogy a kormánypártiak jóval nagyobb arányban támogatják a szoros partneri viszonyt Oroszországgal (69%), mint az ellenzéki szimpatizánsok (32%). Ukrajna megítélése az elmúlt egy év alatt jelentősen romlott: 2024-ben a kormánypártiak kétharmada (64%) és az ellenzék 43 százaléka is inkább elzárkózik a háború sújtotta országgal való együttműködéstől. Továbbá kijelenthető, hogy Ausztria továbbra is tartja kiemelt pozícióját minden választói csoportban, illetve a környező országokkal is szorosabb partneri kapcsolatot kíván a magyarok többsége pártpolitikai hovatartozástól függetlenül.

10. ábra

Ön inkább támogatja vagy inkább ellenzi, hogy Magyarország szoros partneri kapcsolatot tartson fenn az alábbi országokkal? (Ellenzéki szavazók, %)

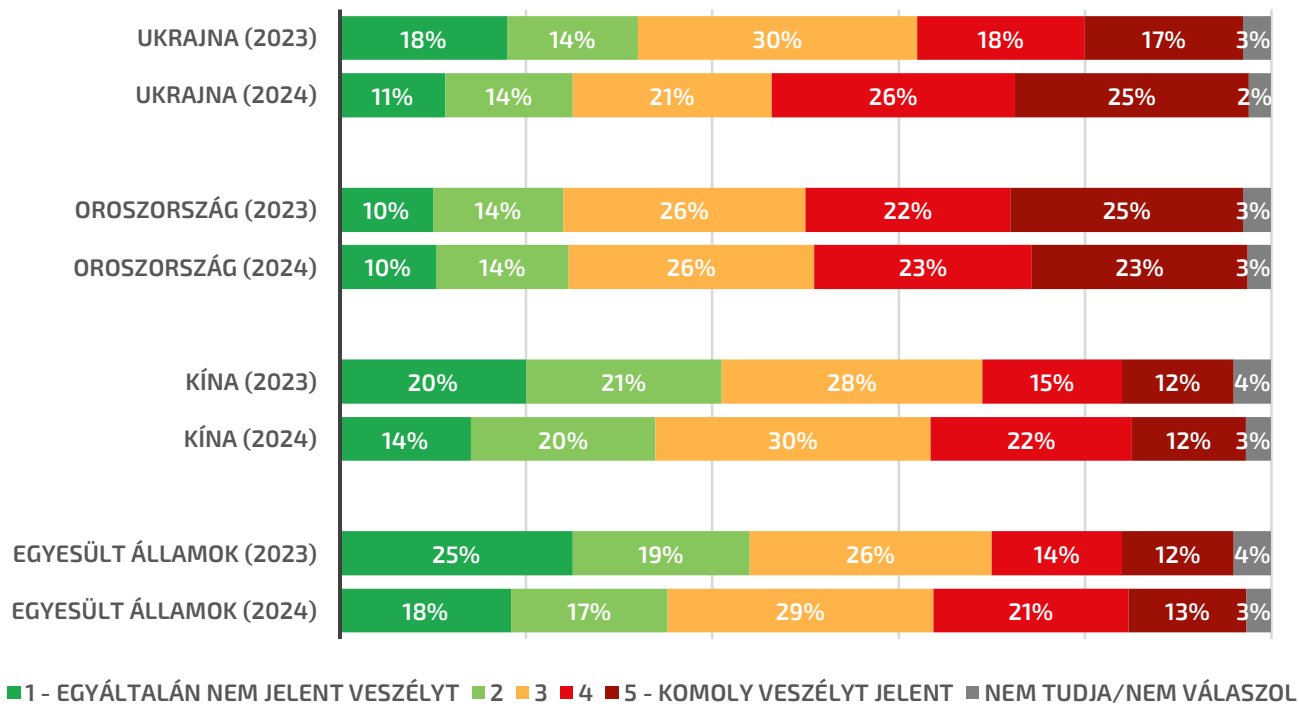

1.4. Kik jelentenek veszélyt Magyarországra?

A partneri kapcsolatok mellett kutatásunkban azt is megvizsgáltuk, hogy a résztvevők melyik országokat tartják veszélyesnek Magyarországra nézve (11. ábra). Az összesített adatokból egyértelműen látszik, hogy a vizsgált országok közül a magyarok Ukrajnát tekintik a legnagyobb fenyegetésnek (51%), amit Oroszország (46%) követ, majd Kína (34%) és az USA (34%). Ez jelentős változás 2023-hoz képest: tavaly még Oroszországot látták a legnagyobb veszélynek a magyarok, 12 százalékponttal többen, mint Ukrajnát.

11. ábra

**Ön szerint mennyire jelentenek veszélyt Magyarország számára az alábbi országok?
(Összes megkérdezett, %)**

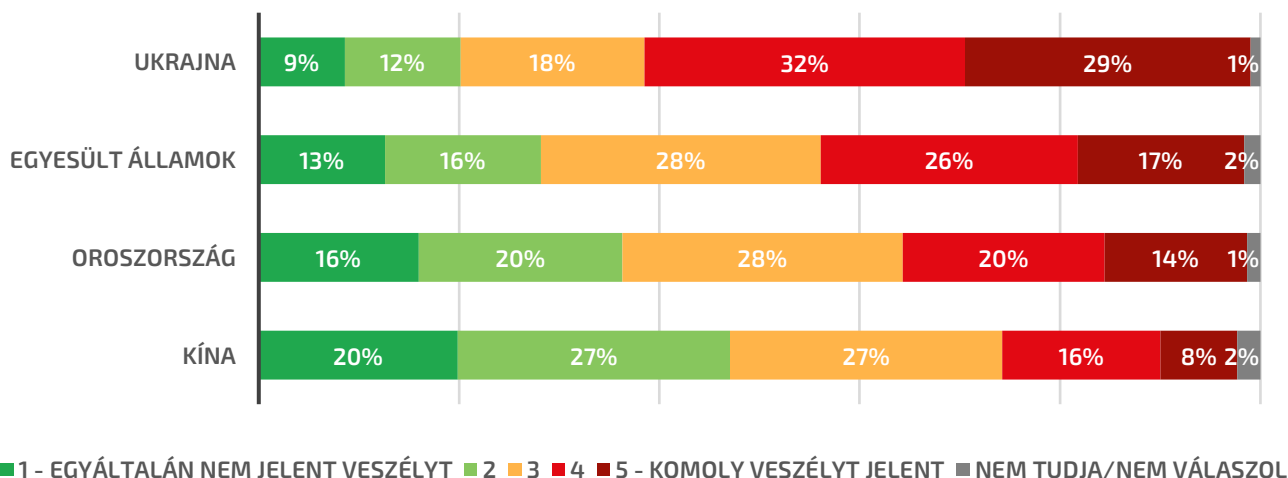

Ukrajnára a tavalyi adatokhoz képest 16 százalékponttal többen (51%) tekintenek potenciális veszélyként. Oroszország megítélése változatlan 2023-hoz képest: továbbra is a magyarok relatív többsége (46%) tekinti veszélyforrásnak. Kína megítélése romlott viszont az elmúlt év során: míg 2023-ban a megkérdezettek 27 százaléka, addig 2024-ben már 34 százalékok vélték úgy, hogy hazánkra veszélyes a távol-keleti ország. Az Egyesült Államok esetében is hasonló tendenciát tapasztaltunk: már a magyarok harmada (34%) veszélyforrásként értékeli, ami 8 százalékpontos növekedés (26%) egy év alatt.

Pártpreferencia szintjén e kérdésben komoly eltérések mutatkoztak. A kormánypárti szavazók szerint – ahogy 2023-ban is – Ukrajna jelenti a legnagyobb veszélyt hazánkra (61%), ami 15 százalékpontos növekedést (46%) jelent (12. ábra). 43 százalékok az Egyesült Államoktól is fenyegetve érzi Magyarországot, és csak 34 százalékok tartja veszélyesnek Oroszországot. A Fidesz-KDNP szimpatizánsainak közel fele (47%) szerint Kína nem jelent veszélyt a magyarokra nézve, és csak negyedük (24%) látja ezt másként. 2023-hoz viszonyítva az USA-t és Kínát 7-7 százalékponttal többen értékelik potenciális veszélyforrásként hazánkra nézve, míg Oroszország megítélése nem változott a fideszesek körében.

12. ábra

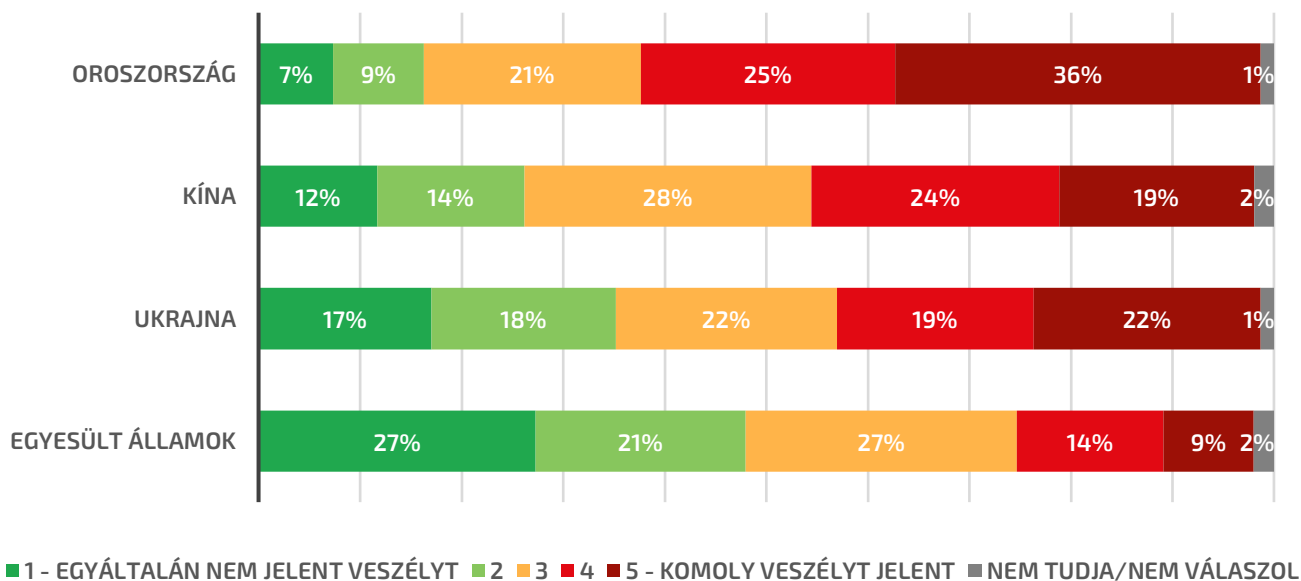
Ön szerint mennyire jelentenek veszélyt Magyarország számára az alábbi országok? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki szavazók közel kétharmada (61%) ítélte veszélyesnek Oroszországot (13. ábra). A lista második helyén Kína szerepel, az ellenzékiek 43 százaléka fenyegetésként értékeli a távol-keleti országot, míg 41 százaléuk vélekedik hasonlóképp Ukrajnáról. Az Egyesült Államokat az ellenzéki szavazók fele (47%) nem tartja veszélyesnek, és csupán negyedük (23%) vélekedik ellenkezőképp. Kína megítélése valamelyest javult – 47 százalékról 43 százalékra csökkent azok aránya, akik fenyegetésként értékelik – az elmúlt egy év során, míg Ukrajnát 15 százalékponttal többben – 26 százalékról 41 százalékra nőtt – értékelik úgy, hogy potenciális veszély hazánkra nézve. Összességében megállapítható, hogy az elmúlt egy év során Ukrajna megítélése romlott a leginkább, és ez pártpolitikai hovatartozástól függetlenül igaz.

13. ábra

**Ön szerint mennyire jelentenek veszélyt Magyarország számára az alábbi országok?
(Ellenzéki szavazók, %)**

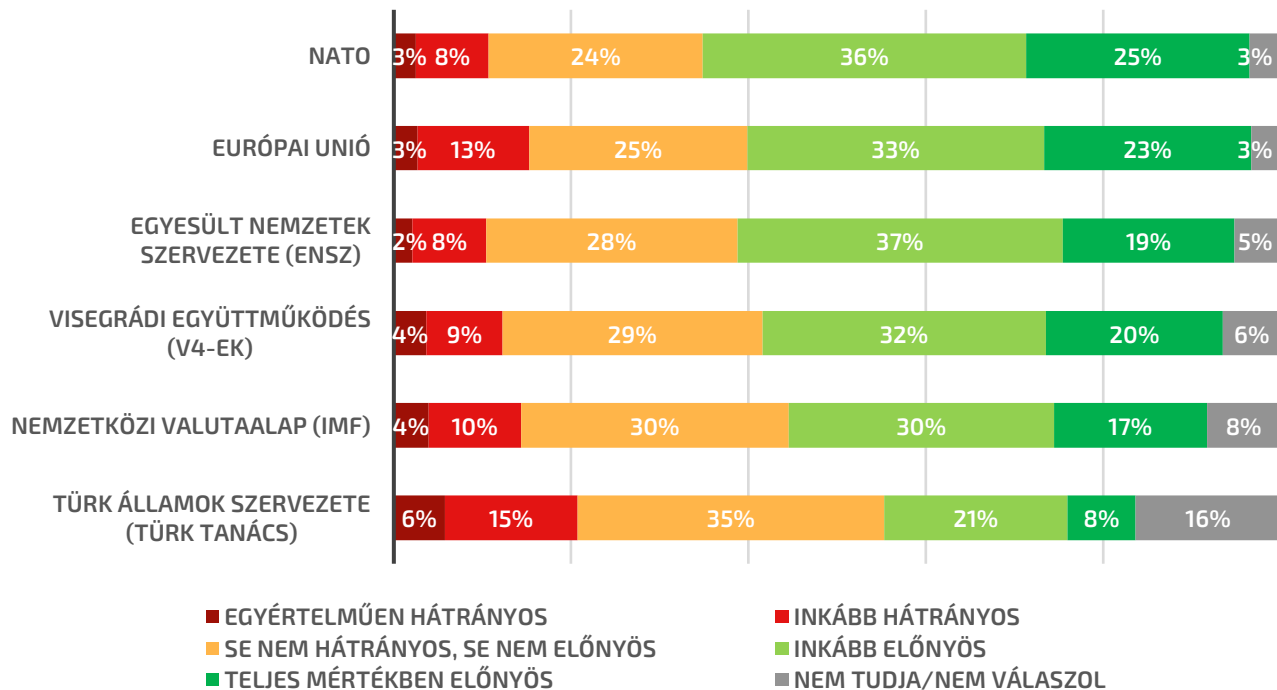
2. 25 év után: Magyarország NATO tagságának megítélése

2.1. Magyarország a nemzetközi szervezetekben

Kutatásunk résztvevőitől megkérdeztük miként ítélik meg Magyarország különböző nemzetközi szervezetekben betöltött tagságát (14. ábra). Összességében a magyar lakosság többsége pozitívan ítéli meg a felsorolt nemzetközi együttműködésekkel, azonban az elmúlt évben némi csökkenés volt tapasztalható a korábbi eredményeinkhez képest. Legmagasabb arányban továbbra is a NATO-tagságot vélik a magyarok előnyösnek (61%), ugyanakkor egy évvel korábban még 68% volt ez az arány. Az Európai Unió, valamint az ENSZ 56-56% véleménye szerint előnyös, ami előbbi esetében 8, utóbbinál 5 százalékponttal marad el a 2023-ban mért adattól. A visegrádi országok együttműködését 52 százalék gondolja előnyösnek (2023-ban 55%), amit a Nemzetközi Valutaalap követ 47%-kal (egy évvel korábban 53%). A Türk Tanács megítélése továbbra is messze a legrosszabb (29%), azonban érdekesség, hogy ez az egyetlen szervezet, aminek nem romlott a megítélése az előző évhez képest (akkor 27% volt a pozitív vélemények aránya). A Türk Tanácsra vonatkozóan továbbra is viszonylag magas azok aránya, akik nem rendelkeznek véleménnyel (16%) vagy semlegesen ítélik meg (35%).

14. ábra

Ön szerint összességében inkább előnyös vagy inkább hátrányos Magyarország számára, hogy tagja, illetve megfigyelő tagja az alábbi nemzetközi szervezeteknek, együttműködéseknek? (Összes megkérdezett, %)

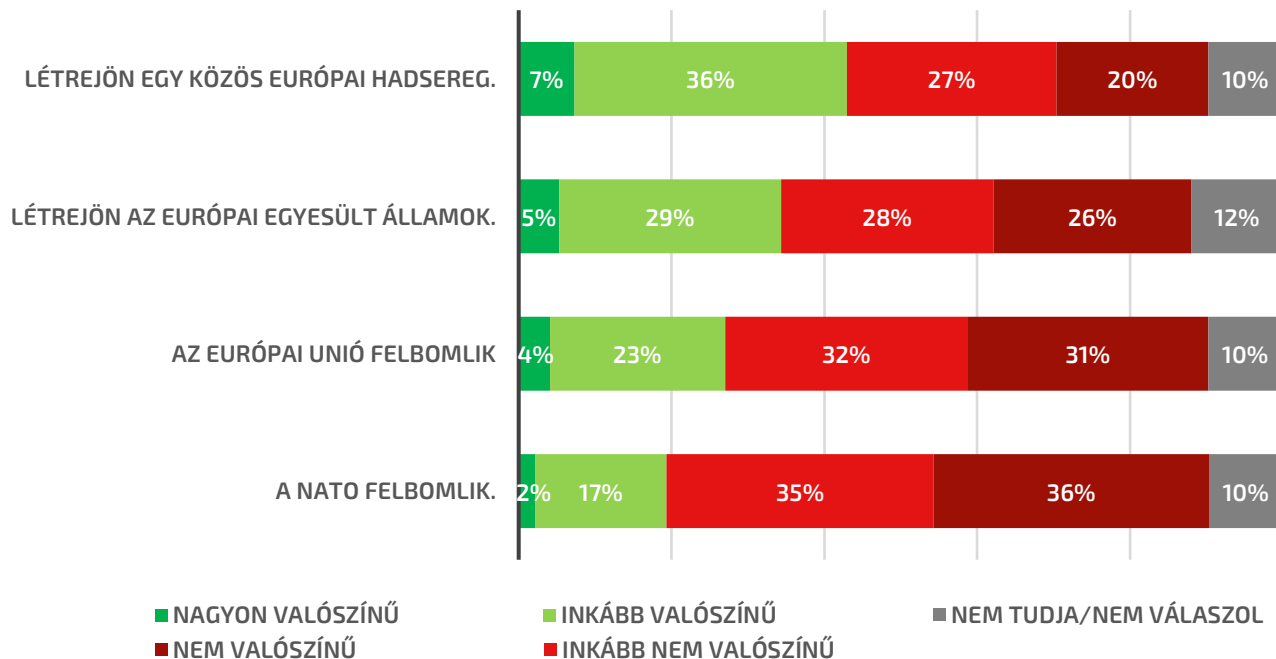

Politikai bontásban vizsgálva az adatokat, az ellenzéki szavazók a Türk Tanács kivételével előnyösebbnek ítélik meg Magyarország tagságát nemzetközi szervezetekben. A nyugati együttműködések, vagyis a NATO-t és EU-t legkevésbé a kormánypárti és a Mi Hazánk választói látják előnyösnek. A NATO megítélése a Fidesz-KDNP szavazók körében a legkevésbé pozitív (52%), körükben közel minden ötödik (17%) megkérdezett szerint hátrányos Magyarország NATO-tagsága. Az ellenzéki szavazók körében 75% véli, hogy előnyös a NATO-tagság. A Visegrádi Együttműködést a kormánypárti szavazók vélik a legnagyobb arányban pozitívnak, tízből hat Fidesz-szavazó gondolja, hogy a V4 előnyös Magyarország számára. Hasonlóképp a Türk Tanács esetében is a kormánypárti válaszadók körében a legmagasabb azok aránya, akik szerint Magyarország számára előnyös a tagságunk (35 százalék véli így).

Ezt követően olyan nemzetközi események valószínűségéről kérdeztük a válaszadókat, melyek jelentősen érintenék Magyarország helyzetét (15. ábra). A megkérdezett lehetőségek egyikéről sem gondolják a magyarok, hogy azok a következő 20 évben bekövetkezzenek, azonban valamelyest valószínűbbnek gondolják a magyarok a mélyülő európai integráció és szorosabb együttműködés irányába mutató lehetőségeket, mint az együttműködések felbomlását. Legnagyobb arányban a közös európai hadsereg létrejöttét vélik valószínűnek a magyarok (43%), ám ennél a lehetőségnél is többségben vannak, akik inkább úgy látják, hogy ez nem fog bekövetkezni (47%). A föderális Európa irányába történő elmozdulást és az Európai Egyesült Államok létrejöttét a közvélemény harmada (34%) valószínűsíti, ugyanakkor több mint fele (54%) nem gondolja valószínűnek. Előbbieknél is kevesebben gondolják, hogy felbomolhat az Európai Unió (27% szerint valószínű, 63% szerint nem) vagy a NATO (valószínű: 19%, nem valószínű: 71%).

15. ábra

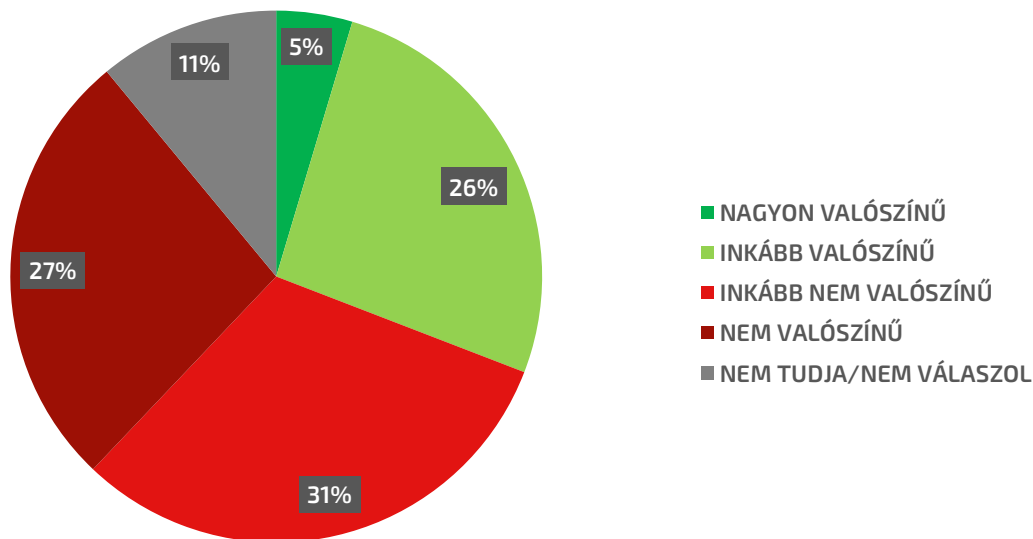
Ön szerint mennyire valószínű, hogy az alábbi események bekövetkeznek a következő 20 évben? (Összes megkérdezett, %)

A magyarok többsége (58% vs. 31%) azt sem tartja valószínűnek, hogy a következő 20 évben Oroszország háborút indítana egy NATO tagállammal szemben (16. ábra). A pártpreferenciák szintjén nincsenek lényeges eltérések e kérdésben, szinte azonos arányban vélekednek így az egyes politikai tömbök szavazói és a párt nélküliek is.

16. ábra

Ön szerint mennyire valószínű, hogy Oroszország háborút indít egy NATO tagállammal szemben a következő 20 évben? (Összes megkérdezett, %)

2.2. A NATO-tagság támogatottsága

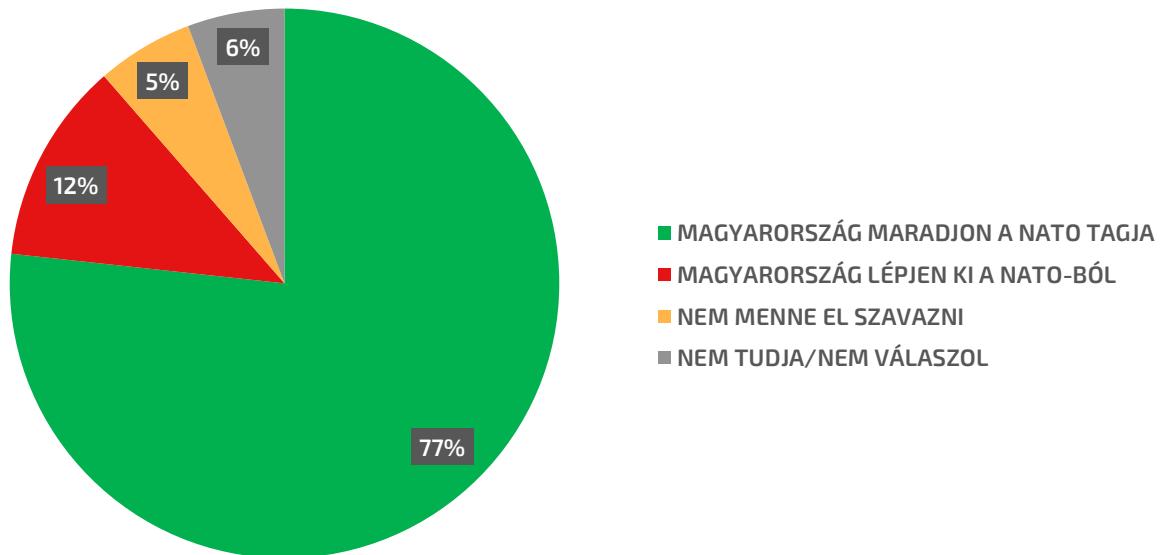
Kutatásunk következő részében kifejezetten a magyarok NATO-val kapcsolatos véleményét vizsgáltuk, miután hazánk idén ünnepelte NATO-tagságunk 25. évfordulóját. Első lépésként arra voltunk kíváncsiak, hogy egy esetleges, Magyarország NATO-tagságáról szóló népszavazáson hogyan szavaznának a válaszadók (17. ábra). Az adatok szerint a magyarok több mint háromnegyede (77%) támogatná a NATO-tagság megmaradását. Ez az arány nem mutat változást az egy évvel ezelőtti adatunkhoz képest, akkor 76% nyilatkozott hasonlóan, ami jelzi, hogy a NATO támogatottsága a magyar társadalomban továbbra is rendkívül magas.

Ugyanakkor a kilépést támogatók aránya valamivel magasabb (12%), mint a 2023-as mérésünk szerint volt (9%). Azok aránya, akik nem mennének el, vagy nem tudják, miként szavaznának 6-6 százaléka a teljes népességnek. 2023-ban szintén 6% nem ment volna el szavazni, 9% pedig nem tudott vagy nem akart válaszolni.

Pártos bontás szerint nincs olyan csoport, ahol ne lennének túlnyomó többségben a NATO-tagságot támogatók. A fideszes szavazók körében ez az arány 78%, az ellenzéki szavazók körében ez 80% feletti. 2023-hoz hasonlóan 2024-ben is megállapítható, hogy a Mi Hazánk támogatói között a legalacsonyabb a NATO-tagság támogatottsága (64%).

17. ábra

Ha népszavazást tartanának arról, hogy Magyarország a NATO tagja maradjon vagy kilépjen a NATO-ból, Ön mire szavazna? (Összes megkérdezett, %)

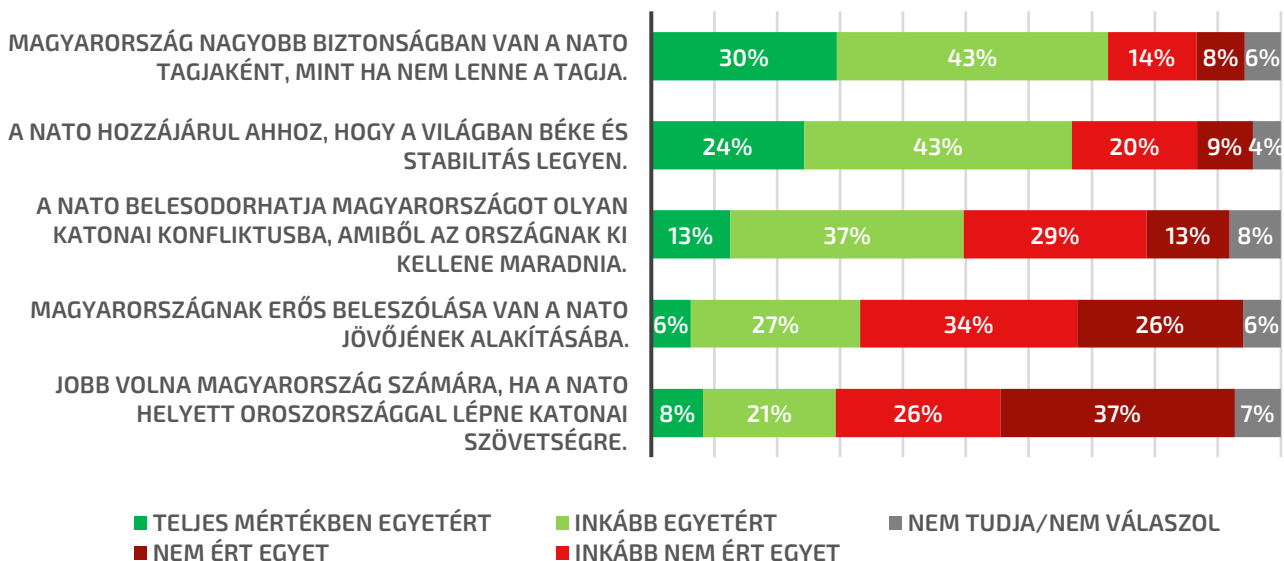

A NATO-tagsággal kapcsolatos álláspontokon túl az attitűdök mélyebb megértése érdekében megkértük a kutatás résztvevőit, hogy döntsék el néhány, a NATO-val kapcsolatos állításról, hogy egyetértenek velük vagy sem (18. ábra). A magyarok körülbelül háromnegyede (73%) szerint Magyarország nagyobb biztonságban van a NATO-n belül, mint ha nem lennének a szövetségi rendszer tagjai. Minden politikai tábor többsége egyetért ezzel. A megkérdezettek kétharmada (67%) továbbá úgy véli, hogy a NATO hozzájárul ahhoz, hogy a világban béke és stabilitás legyen.

Ugyanakkor a magyarok fele azt gondolja, hogy a NATO belesodorhatja Magyarországot egy olyan katonai konfliktusba, amiből az országnak ki kellene maradnia (50%). Emellett mindössze a magyarok harmada (33%) gondolja, hogy hazánknak érdemi beleszólása van a NATO jövőjének alakításába. Tízből három megkérdezett (29%) pedig úgy látja, hogy jobb volna Magyarország számára, ha a NATO helyett Oroszországgal lépne katonai szövetségre. Magyarország erős nyugati orientációját húzza alá az is, hogy ezzel 63 százalék nem ért egyet.

18. ábra

A következőkben felsorolok néhány állítást, amelyet a NATO és Magyarország katonai helyzete kapcsán meg szoktak fogalmazni a magyar nyilvánosságban. Kérem döntse el, hogy Ön ezekkel egyetért vagy nem ért egyet! (Összes megkérdezett, %)

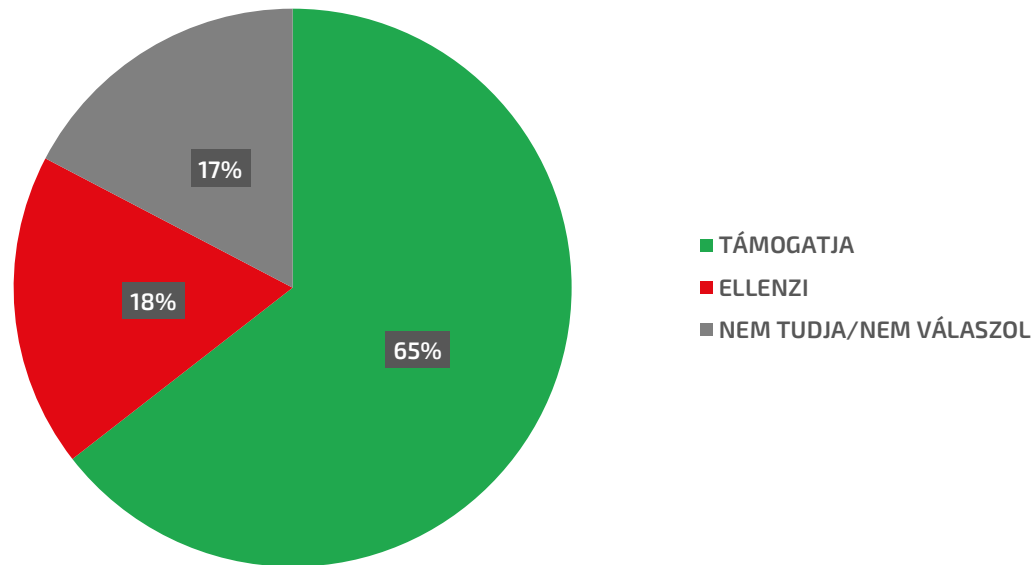

2.3. Svédország NATO-csatlakozásának megítélése

Mivel kutatásunk adatfelvétele idején volt aktuális ügy Svédország NATO-csatlakozásának ratifikálása, megkérdeztük a válaszadóktól, hogy támogatják-e a skandináv ország csatlakozását a katonai szövetséghez (19. ábra). A magyarok közel kétharmada (65%) támogatta Svédország felvételét a NATO-ba. A válaszadók közel ötöde (18%) ellenezte a tagfelvételt, ugyanennyien (17%) pedig nem tudtak vagy nem akartak válaszolni. A kormánypárti szavazók körében is egyértelmű többsége van a svéd NATO-tagságnak (62%). Egy évvel korábban együttesen kérdeztük meg a kutatás résztvevőitől a finn és a svéd csatlakozással kapcsolatos véleményüket, akkor 68% támogatta, 12% ellenezte, 20% pedig nem tudott vagy nem akart válaszolni a kérdésre.

19. ábra

Ön támogatja vagy ellenzi Svédország csatlakozását a NATO-hoz? (Összes megkérdezett, %)

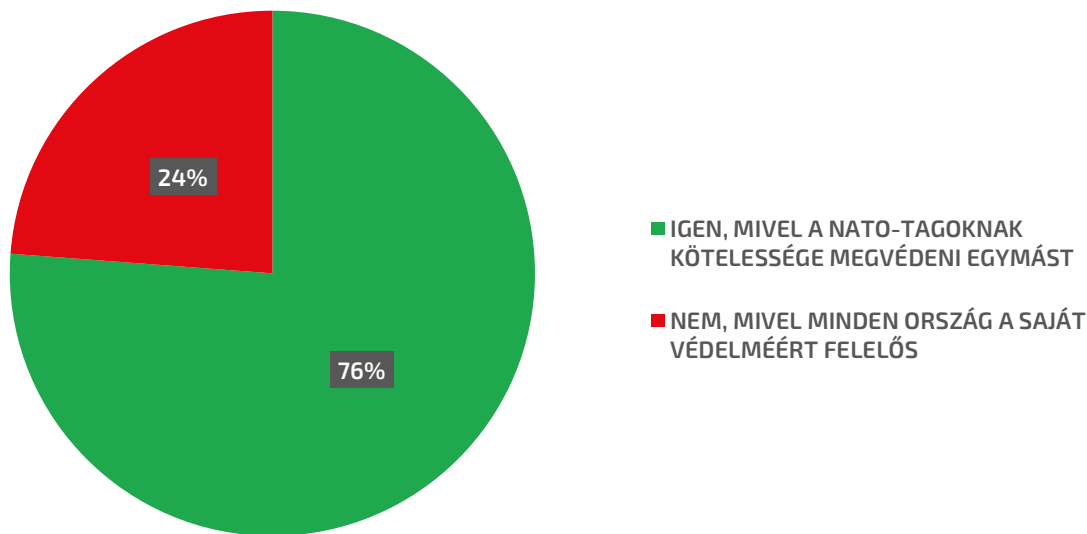

2.4. A tagországok védelmi együttműködésével kapcsolatos vélemények

Kutatásunk NATO-val kapcsolatos részének végén azt vizsgáltuk, hogy miként vélekednek a magyarok a védelmi szövetség tagjaitól elvárható viselkedésről egyikük megtámadása esetén (20. és 21. ábra). Abban a hipotetikus esetben, ha Oroszország megtámadná valamelyik balti országot, a magyarok háromnegyede (76%) szerint hazánktól elvárható, hogy katonákat küldjön szövetségese védelmére. Tízből hét (71%) kormánypárti szavazó is egyetért ezzel az állítással. Az ellenzéki szavazók között ez az arány 85%.

20. ábra

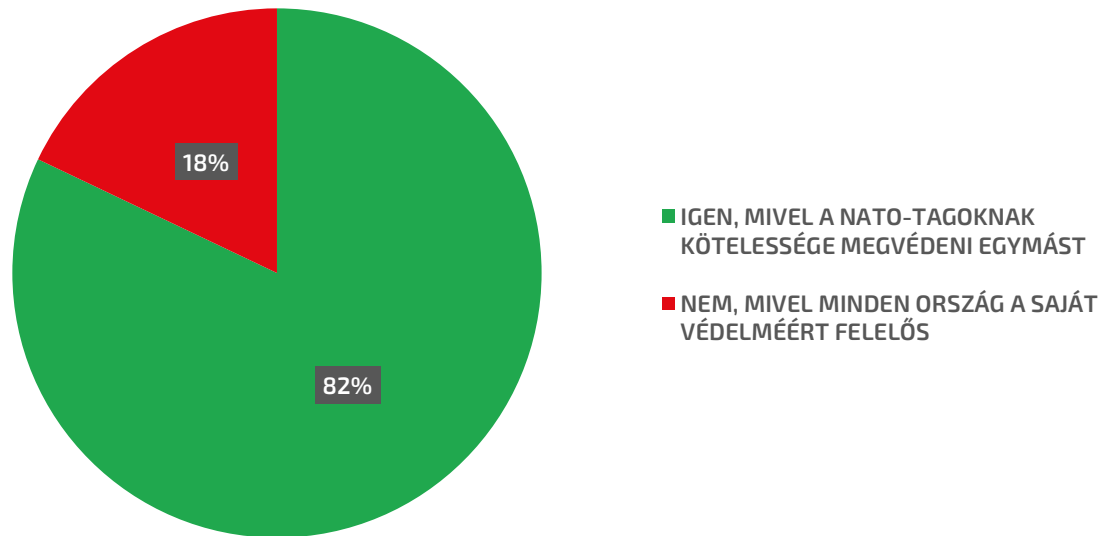
Amennyiben egy balti-országot, például Észtországot Oroszország megtámadja, elvárható Magyarországtól, hogy katonákat küldjön a szövetségese védelmére? (Összes megkérdezett, %)

Ezután a fordított esetre kérdeztünk rá a megkérdezettektől, vagyis, ha Oroszország Magyarországot támadná meg, milyen cselekvés várható el a NATO-tól. Ebben az esetben a magyarok négyötöde (82%) szerint elvárható, hogy a NATO Magyarország segítségére siessen, ami 6 százalékponttal magasabb az előző esetben mérthez képest. Ezzel az állítással a Fidesz-KDNP szavazóinak négyötöde (79%, 8 százalékponttal többen), az ellenzékieknek 88 százaléka (3 százalékponttal többen) egyetért.

21. ábra

Amennyiben Magyarországot Oroszország megtámadja, elvárható, hogy a NATO katonákat küldjön Magyarország védelmére? (Összes megkérdezett, %)

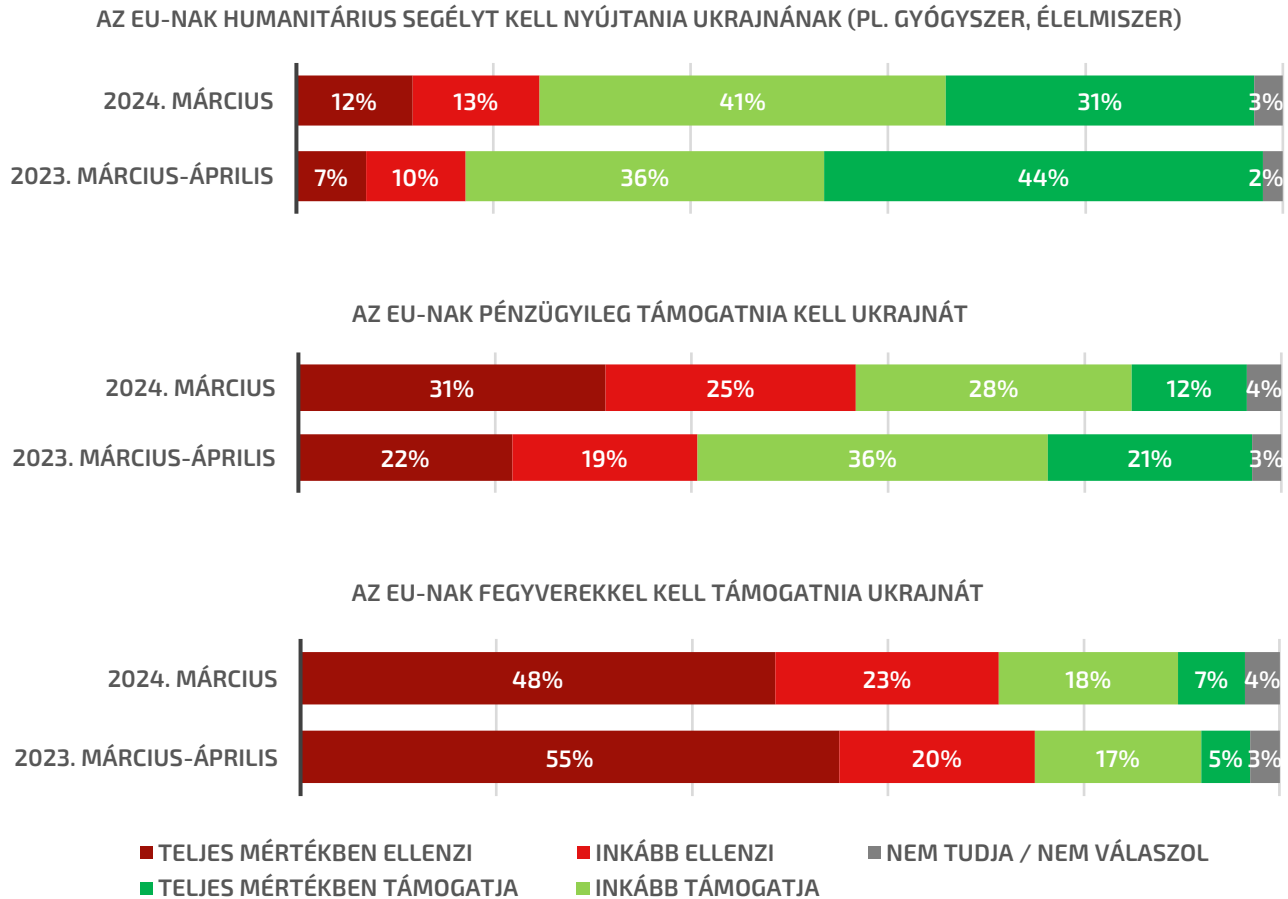
3. Az orosz–ukrán háború megítélése

Kutatásunkban az orosz–ukrán háborúval kapcsolatos társadalmi attitűdöket is felmértük. Mivel az erre vonatkozó kérdéseket 2023 tavaszán végzett felmérésünkben is feltettük, lehetőségünk adódott arra, hogy bemutassuk, mennyit változott a magyarok véleménye az elmúlt egy évben Ukrajna támogatásáról és az Oroszországgal szembeni szankciókról, a háborús veszélyről, a konfliktus okairól és várható kimeneteléről.

3.1. Ukrajna támogatása

Egy év alatt érzékelhetően nőtt azoknak az aránya, akik szerint az EU-nak nem kellene Ukrajnát támogatnia pénzügyileg (41 százalékról 56 százalékra) vagy humanitárius segélyekkel (17 százalékról 25 százalékra, *22. ábra*). Előbbi változás különösen fontos, mivel ez azt jelenti, hogy 2024 tavaszára Ukrajna EU-s pénzügyi támogatásának ellenzői kerültek többségbe (56%) a szolidáris állásponttal szemben (40%). A humanitárius segélyt illetően viszont továbbra is az Ukrajna-segítő véleménnyel rendelkezők vannak többségben (72% vs. 25%). Ukrajna fegyverekkel való támogatását nagy többségben elutasította a magyar társadalom 2024-ben (71% vs. 25%), ahogyan egy évvel korábban is (75% vs. 22%). Ukrajna EU-s pénzügyi támogatásában jelentős visszaesés látszik a kormánypárti táborban: 2024-ben a Fidesz bázisa a leginkább elutasító ezzel szemben (69% ellenzi, 28% támogatja), míg 2023-ban még kiegyenlített volt a kormánypártiak körében ez a két tábor (50% vs. 49%).

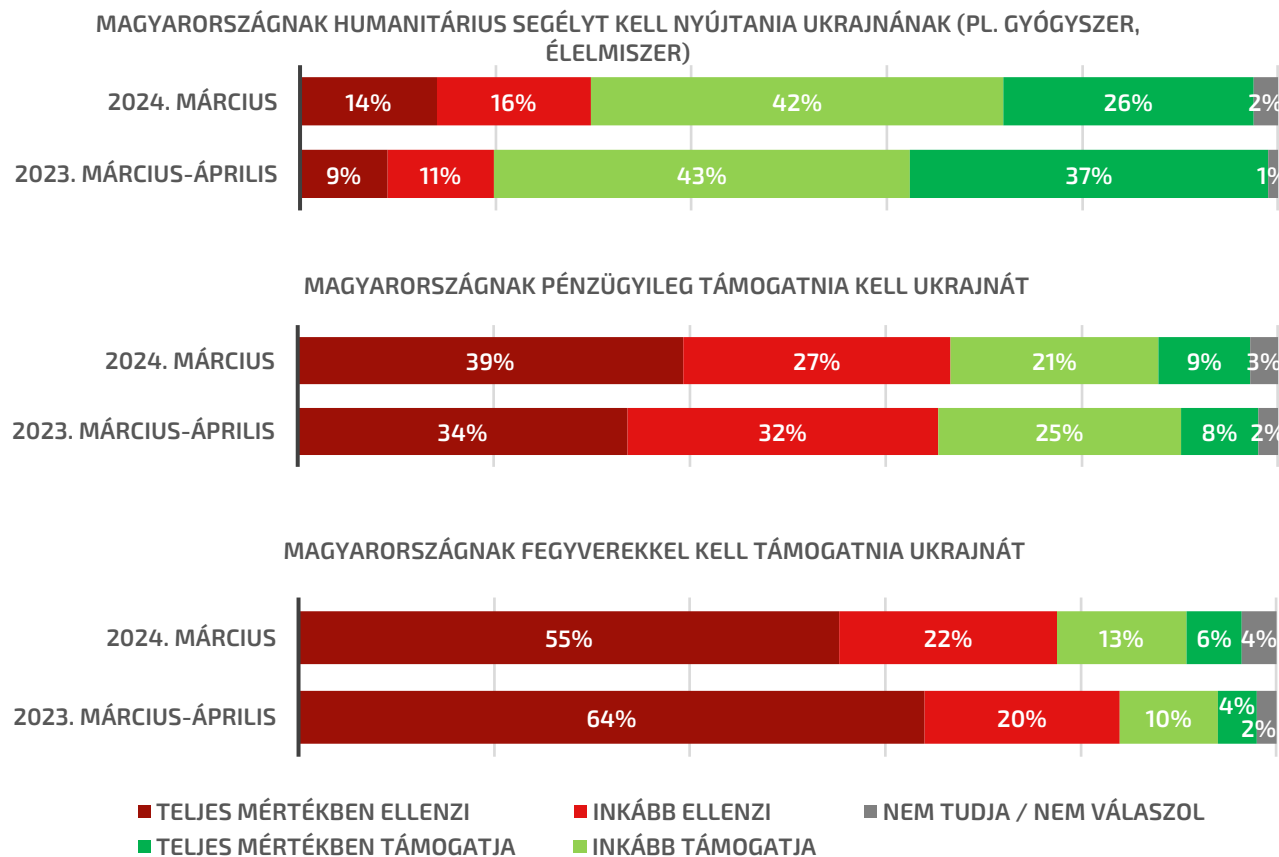
22. ábra

Ha az volt a kérdés, hogy Magyarországnak kell-e támogatnia Ukrajnát, akkor annak valamivel nagyobb volt az elutasíthatósága mindkét adatfelvételünk alapján, mint az EU-s támogatás gondolatának (23. ábra). A Magyarország által nyújtott humanitárius segély ellenzőinek száma 10 százalékponttal növekedett egy év alatt (20 százalékról 30 százalékra). Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a többség továbbra is támogatja azt, hogy Magyarország humani-

tárus segélyt nyújtson a honvédő háborút folytató szomszédjának 2024-ben is (68%), bár valamivel nagyobb volt ez a tábor egy évvel korábban (80%). Ezzel szemben továbbra is kisebbségi álláspontnak számít, hogy Magyarország pénzügyileg támogassa Ukrajnát (2024: 66% vs. 30%, 2023: 66% vs. 33%) vagy fegyvereket küldjön Kijevnek (2024: 77% vs. 19%, 2023: 84% vs. 14%). Adataink jelzik, hogy nagyon alacsony szintről ugyan, de mind az EU-s (3 százalékponttal), mind a magyar fegyverszállítás (5 százalékponttal) támogatása kismértékben nőtt az elmúlt egy évben.

23. ábra

Annak érdekében, hogy kiszűrjük a lehetséges összetételi hatásokat, a 2023-as külpolitikai kutatásunkban korábban már alkalmazott módszertannal statisztikai elemzést végeztünk az Ukrajna támogatásával kapcsolatos attitűdöket magyarázó tényezők feltérképezése céljából. A fenti kérdésekre adott válaszok átlagolásával létrehoztunk két változót, amelyek azt mutatják, hogy a válaszadók mennyire értenek egyet Ukrajna EU-s és magyar támogatásával. Ezeket a változókat egy 0-tól 100-ig tartó skálára konvertáltuk, ahol a két végpont azt jelzi, hogy a válaszadó teljes mértékben elutasítja, vagy teljes mértékben támogatja a hadban álló szomszédunk támogatását¹. Ezt követően többváltozós elemzéssel (lineáris regressziós modellekkel) vizsgáltuk, hogy a demográfiai tényezők, a pártpreferencia, valamint a médiafogyasztás mennyiben határozzák meg az Ukrajna támogatásával kapcsolatos attitűdöket.

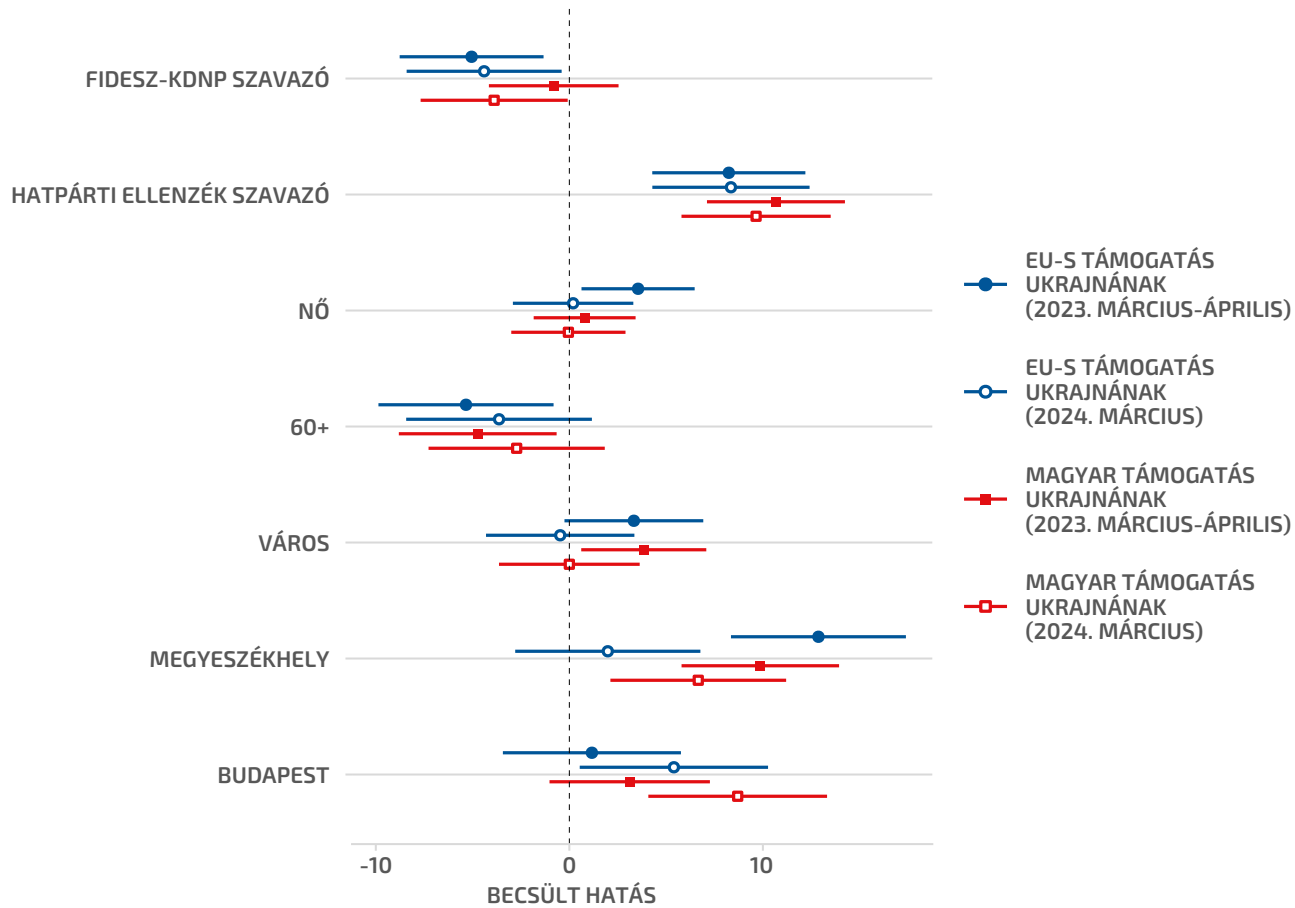
A pártpreferenciának meghatározó szerepe volt a kérdésben (24. ábra). A pártnélküliek csoportjához képest az ellenzékiek szignifikánsan jobban egyetértettek Ukrajna EU-s és magyar támogatásával is, míg a fideszesek szignifikánsan kevésbé értettek egyet a szomszéd ország segélyezésével (utóbbi alól kivétel volt Ukrajna magyar támogatása 2023-ban). Vagyis a regressziós elemzésekben mutatott szignifikáns hatások tükrében elmondhatjuk, hogy meghatározó és időben tartós az Ukrajna támogatásával kapcsolatos pártos megosztottság: az ellenzékiek jelentősen támogatóbbak, míg a fideszesek elutasítóbbak a hadban álló szomszédunk magyar és EU-s segélyezését illetően egyaránt.

Több olyan demográfiai tulajdonság volt, ami 2023-ban még szignifikáns összefüggésben állt az Ukrajnával kapcsolatos álláspontokkal, de 2024-ben már nem mutatott szignifikáns kapcsolatot. Ilyen volt, hogy a nők 2023-ban jobban egyetértettek Ukrajna EU-s, a kisvárosban lakók pedig Ukrajna magyar támogatásával, a 60 év felettiek viszont kevésbé pártolták az ukránok segélyezését. Időben konzisztens mintázat volt, hogy a falvak lakóihoz képest a megyeszékhelyeken élők jobban egyetértettek Ukrajna támogatásával (habár ez a hatás 2023-ban az EU-s segélyeket illetően nem volt szignifikáns). Változást jelent azonban, hogy az új, 2024. márciusi adataink alapján a fővárosiak szignifikánsan jobban egyetértenek Ukrajna EU-s és magyar támogatásával egyaránt a falvak lakóihoz képest.

1 Az érdemi válaszok átlagolásából számoltuk ki ezeket az értékeket. Vagyis ha egy vagy két kérdésre nem tudott vagy nem akart a megkérdezett válaszolni, akkor a másik kettő válasz átlaga, vagy az egyedüli érdemi válasz alapján számoltuk ki az átfogó változóinkat.

24. ábra

Az Ukrainát támogató attitűdöket meghatározó tényezők két adatfelvétel alapján (2023–2024): pártpreferencia és demográfiai tulajdonságok (OLS-regresszió koefficiensek és konfidencia intervallumok)

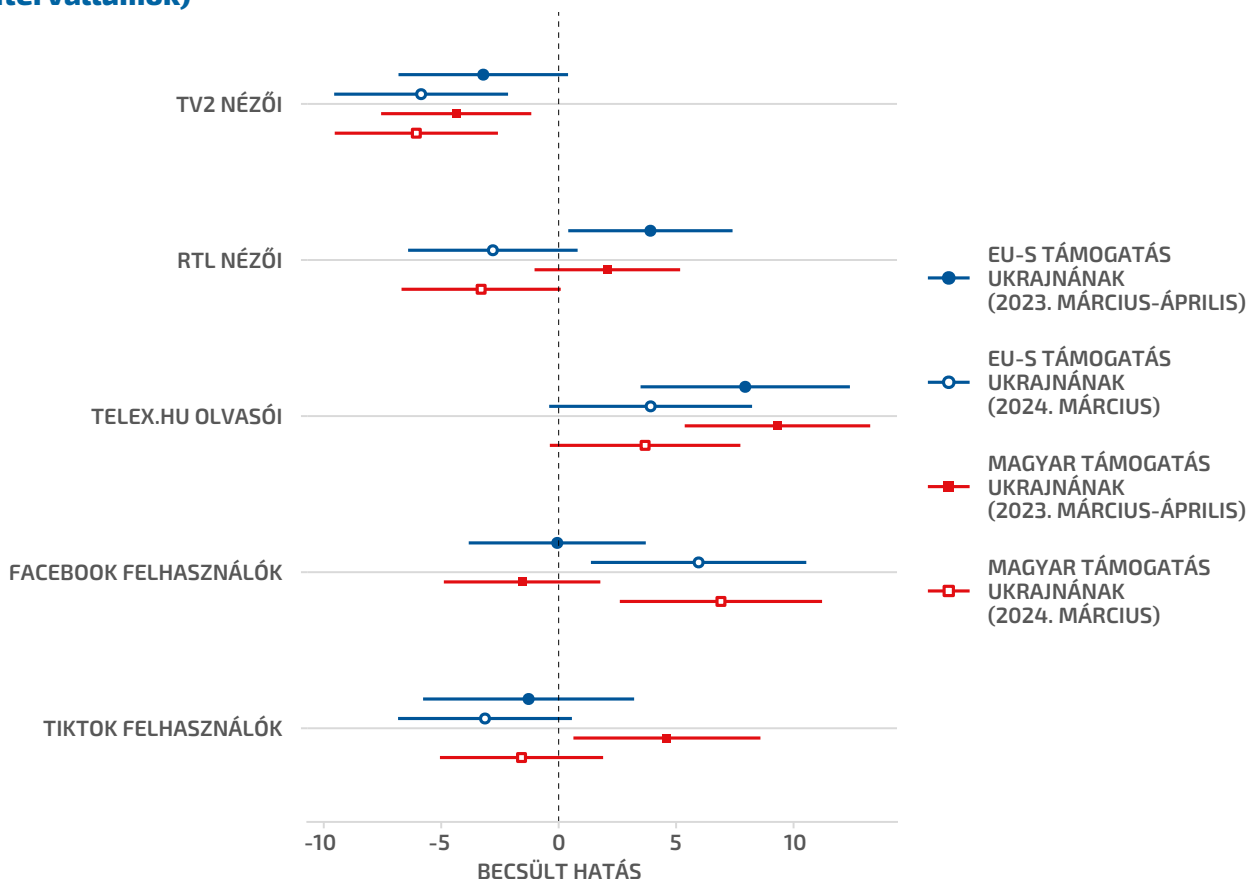

Megjegyzés: 95%-os konfidencia intervallumokat ábrázoltunk. Csak azok a változók vannak feltüntetve, melyek legalább 5%-os szinten szignifikánsak voltak legalább egy modellben. Referenciacsoportok: párt nélküliek, férfiak, 18–29 évesek, falvak lakói.

Mindkét adatfelvételünk során rögzítettünk médiafogyasztási szokásokat is a válaszadók önbevallása alapján, így lehetőségünk nyílt megvizsgálni, hogy egyes médiacsatornák fogyasztása és közösségi médiaplatformok használata mennyire áll összefüggésben az Ukrajnához kötődő attitűdökkel (25. ábra). Ebben az elemzésben kiszűrtük a pártpreferencia és a főbb demográfiai tényezők hatását. Időben a leginkább konzisztens mintázat, hogy a TV2 rendszeres nézői kevésbé értenek egyet Ukrajna támogatásával (bár Ukrajna EU-s támogatását illetően 2023-ban nem volt szignifikáns ez a hatás). 2023-ban még szignifikánsan jobban támogatták a támadás alatt álló szomszédunk EU-s és magyar segélyezését a Telex.hu olvasói, az EU-s támogatásokat az RTL nézői és a magyar segélyeket a TikTok felhasználók. Egy évvel később azonban ezek az összefüggések már nem voltak szignifikánsak. Új eredmény ugyanakkor, hogy 2024 márciusában a Facebook felhasználók már szignifikánsan jobban egyetértenek Ukrajna EU-s és magyar támogatásával egyaránt.

25. ábra

Az Ukrainát támogató attitűdöket meghatározó tényezők két adatfelvétel alapján (2023–2024): médiafogyasztási szokások (OLS-regresszió koefficiensek és konfidencia intervallumok)

Megjegyzés: 95%-os konfidencia intervallumokat ábrázoltunk. Csak azok a változók vannak feltüntetve, melyek legalább 5%-os szinten szignifikánsak voltak legalább egy modellben. Referenciacsoportok: azok a válaszadók, akik az adott csatornát nem követik rendszeresen – naponta vagy hetente többször. Az ábrázolt modellekben kiszűrtük a főbb demográfiai tényezők és a pártpreferencia hatását.

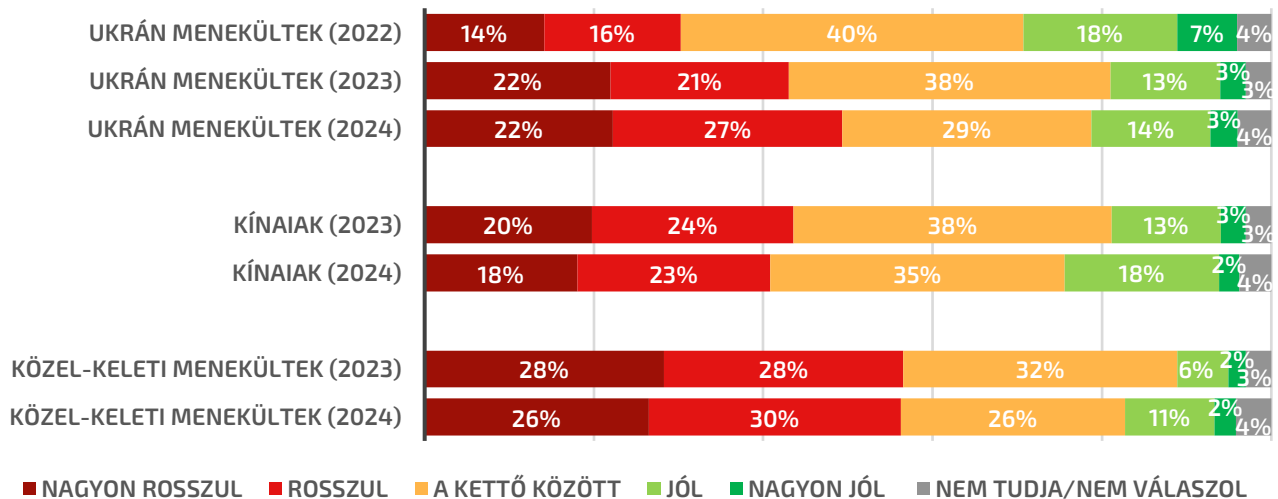
3.2. A magyar társadalom és az ukrán menekültek

Azt is megvizsgáltuk, hogy a magyarok hogyan éreznék magukat, ha ukrán menekültek költöznének a szomszédságukba – és ezt a közel-keleti menekültekhez és a kínaiakhoz hasonlítottuk. Mivel az ukrán menekültek kapcsán 2022-ben és 2023-ban is felmértük már a magyar társadalom álláspontját, ahogy a közel-keleti menekültek és kínaiak esetében is egy évvel ezelőtt, így összehasonlítási alappal is rendelkezünk. A következő kérdést tettük fel: „*Hogyan érezné magát, ha a következő családok vagy személyek költöznének a szomszédságába?*”. A megkérdezetteknek egy ötfokú skálán (a „*nagyon rosszul*” válaszopciótól a „*nagyon jól*” lehetőségig) kellett értékelniük a kérdést.

A 2023-as kutatásunkhoz képest további romlás állt be az ukrán menekültekhez való hozzáállásban (26. ábra). 2024 tavaszán a megkérdezettek mindössze 17 százaléka érezné magát jól, ha ukrán menekültek költöznének a szomszédságba, míg minden második megkérdezett (49%) rosszul érezné magát ettől. Egy évvel korábban 6 százalékponttal (43%), míg 2022-ben 19 százalékponttal kevesebben (30%) álltak negatívan a kérdéshez, ami a háború kezdetéhez képest drasztikus romlásként értékelhető.

26. ábra

Hogyan érezné magát, ha a következő családok vagy személyek költöznének a szomszédságába? (Összes megkérdezett, %)

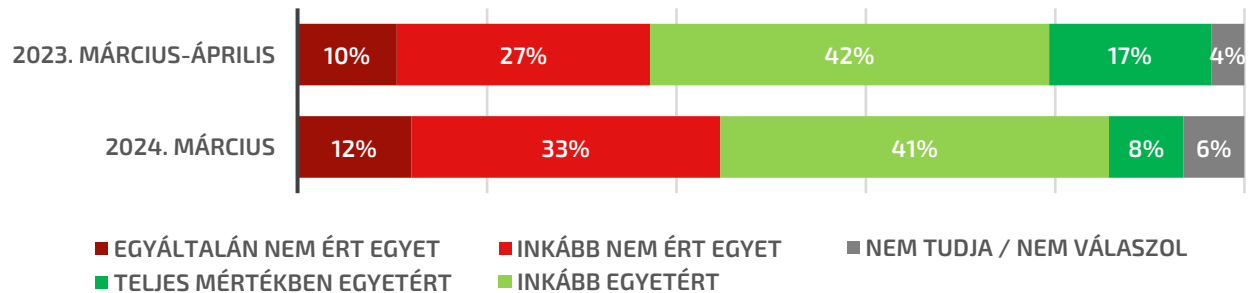
Ezzel szemben egy év leforgása alatt kismértékben javult a kínaiak megítélése: 44 százalékról 41 százalékra csökkent azok aránya, akik rosszul éreznék magukat, ha kínai családok vagy személyek költöznének a szomszédságukba, míg 16 százalékról 20 százalékra nőtt a pozitív attitűddel rendelkezők aránya. A kormánypártok 2015 óta tartó kommunikációs kampányainak hatása tartósította a közel-keleti menekültekhez való negatív hozzáállást: a magyarok továbbra is leginkább a közel-keleti menekültekkel szemben táplálnak negatív érzéseket. A megkérdezettek több mint fele (56%) rosszul érezné magát, míg csupán 13 százaléka jól, ha közel-keleti menekültek költöznének a szomszédságukba. Mindemellett azonban zárulni látszik az olló az ukrán és a közel-keleti menekültek negatív megítélése tekintetében: mindössze 7 százalékponttal többen éreznék rosszul magukat, ha közel-keleti menekültek költöznének a szomszédságukba, mint ha ukrán menekültek.

3.3. Magyarország és a háborús veszély

Kutatásunkban megkérdeztük a résztvevőket a háborús veszélyről, valamint arról, hogy szerintük mi a kormány és az ellenzék célja a háborúval kapcsolatban. Előbbi kérdés esetében érzékelhető változást látunk (27. ábra): míg 2023-ban, a háború kitörése után egy évvel a megkérdezettek abszolút többsége reális veszélynek tartotta, hogy Magyarország belesodródik a konfliktusba (59% vs. 37%), addig 2024 tavaszára szignifikánsan csökkent a társadalom által érzékelt háborús veszély (49% vs. 45%).

A kormánypárti és az ellenzéki szavazók között is kiegyenlített azok aránya, akik nem tartják valós veszélynek a háborút és akik tartanak ettől a geopolitikai fenyegetéstől. A kormánypártiak között azonban kis többségben van az utóbbi csoport (53% vs. 44%), míg az ellenzékiek között teljes az egyensúly (48% vs. 48%). Ebben a kérdésben nincs tehát jelentős különbség a pártpreferenciák alapján, ugyanakkor meghatározónak bizonyult a lakóhely szerepe. Míg Budapesten belül a válaszadóknak csak a harmada tartotta valós veszélynek a háborút Magyarország számára (33%), addig a kisvárosokban és falvakban a válaszadók fele (48% és 53%), a megyeszékhelyeken 60 százalék vélekedett hasonlóan.

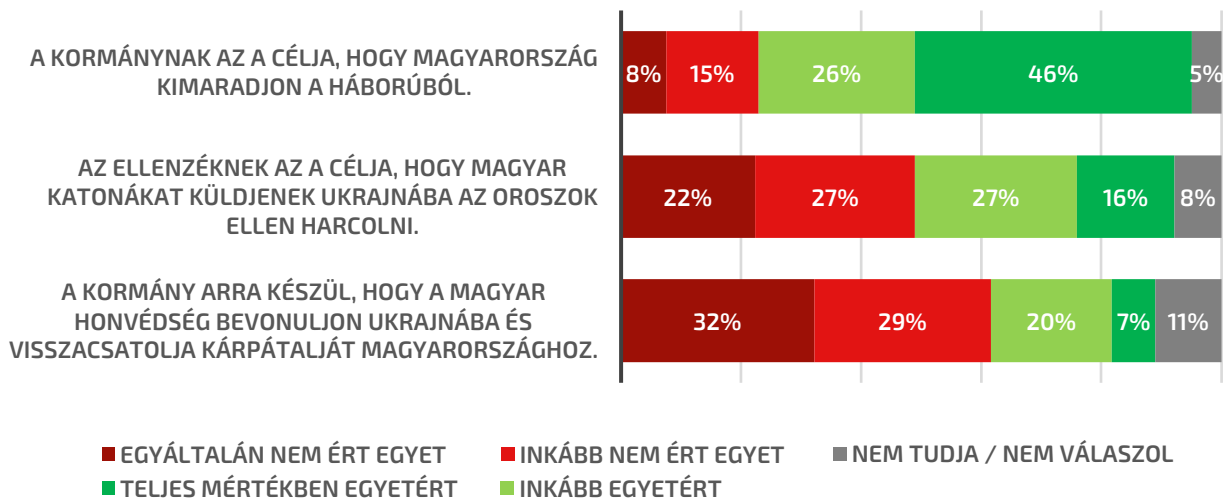
27. ábra

Fennáll annak a veszélye, hogy Magyarország belesodródik az orosz–ukrán háborúba.

A kormány és az ellenzék céljaival kapcsolatosan csak kis mértékben változott a magyarok véleménye (28. ábra). A társadalom kétharmada továbbra is elfogadja, hogy a kormány célja az, hogy Magyarország kimaradjon a háborúból (2024-ben 72% vs. 23%, 2023-ban 79% vs. 18%). Ez nem meglepő, mivel ez nem csak deklarált külpolitikai cél, de a 2022-es választás óta folyamatosan hangoztatott politikai kommunikációs panel is egyben. Ennél jóval kevesebben hiszik el a kormánypárti vádakat az ellenzékkel szemben. 2024 tavaszán a válaszadók 43 százaléka értett egyet azzal, hogy az ellenzék magyar katonákat küldene Ukrajnába az oroszok ellen harcolni (2023-ban 40% gondolkozott így). Ennél valamivel többen voltak (49%), akik elutasították ezeket a vádakat (ez egy évvel korábban 55% volt). A háborúval kapcsolatos magyar politikai célokkal kapcsolatosan 2023-hoz hasonlóan 2024-ben is legkevésbé a kormánnyal szembeni irredenta vádakat fogadták el a válaszadók. Ugyanakkor a megkérdezetteknek még így is a negyede egyetértett azzal mindkét adatfelvételünk során (2023-ban 24%, 2024-ben 27%), hogy a kormány arra készül, hogy visszacsatolja Kárpátalját Magyarországhoz.

28. ábra

A társadalom által érzékelt politikai célok az orosz–ukrán háborúval kapcsolatosan

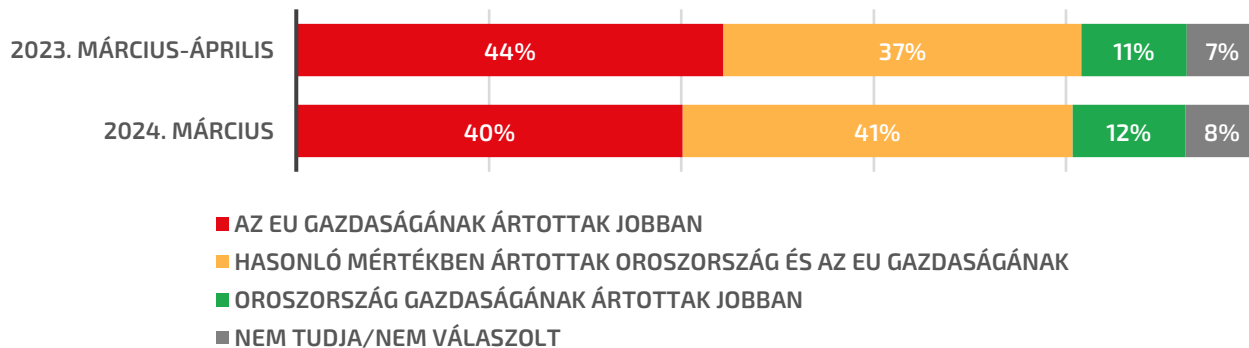

3.4. A szankciók megítélése

Az EU szankciós politikájának megítélése nagyon hasonló 2024 tavaszán, mint egy évvel korábban volt (29. ábra). Tízből négy megkérdezett szerint (40%) visszafele sülttek el a szankciók és jobban ártottak az EU gazdaságának (2023-ban 44% válaszolt ugyanígy). Hasonlóan sokan voltak, akik szerint ugyanannyire ártottak a szankciók Oroszországnak és az EU gazdaságának (2024-ben 41%, 2023-ban 37%). Csupán a válaszadók valamivel több, mint tizede gondolta azt, hogy a szankciós politika az orosz gazdaságnak ártott jobban mindkét adatfelvételünk alapján (2023-ban 11%, 2024-ben 12% vélekedett így).

29. ábra

Az Európai Unió különböző szankciókkal sújtotta Oroszországot a háború kitörése óta. Ön szerint melyik félnek ártottak jobban ezek a szankciók?

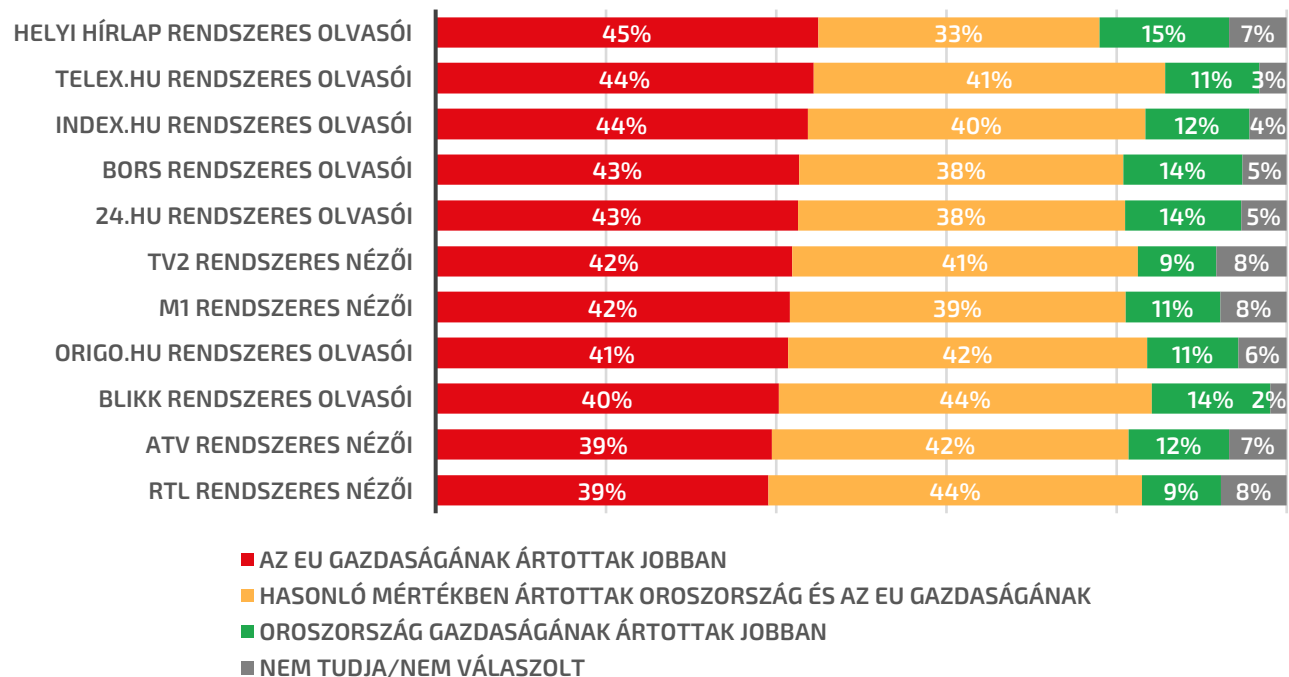

Az egy évvel korábbi adatfelvételünk mintázata ismétlődött meg a szankciók megítélését illetően a politikai bontás szerint. Mindkét évben nagyon kevesen voltak az összes pártos csoportban, akik szerint célt értek a szankciók és Oroszországnak ártottak jobban (a válaszadók 6-13 százaléka). A kormánypártiak fele szerint visszafele sülttek el a szankciók (2024-ben 50%, 2023-ban 56%), míg harmaduk gondolja úgy, hogy az EU-nak és Oroszországnak hasonlóan ártottak (2024-ben 33%, 2023-ban 32%). Ezzel szemben az ellenzéki szavazók körében továbbra is többen vannak valamelyest azok, akik szerint mindkét félnek hasonlóan ártottak a szankciók, mint akik szerint az EU gazdaságát jobban érintették (2024-ben 48% vs. 33%, 2023-ban 43% vs. 38%). A párt nélküliek csoportjában a szankciók megítélése az ellenzékiekhez hasonló: 34% szerint az EU-nak ártottak jobban, míg 42% szerint mindkét félnek hasonlóan ártottak (ez szinte teljesen megegyezik a 2023-as arányokkal).

A szankciók megítélését megvizsgáltuk médiafogyasztás szerinti bontásban is (30. ábra). Ebben a kérdésben az egy évvel korábbi adatfelvételünkhöz képest jelentősen csökkentek a különbségek a kormánypárti és kormánykritikus médiatermékek fogyasztói között. 2023-ban láthatóan különvált ez a két csoport – a kormánykritikus média fogyasztói körében 39-44%, a kormánypárti média követői között 45-51% volt azok aránya, akik szerint visszafele sülték el a szankciók. Ezzel szemben 2024 tavaszán már eltűnt ez a mintázat: hasonlóan sokan tartják az EU gazdasága számára károsabbnak a szankciókat a Telex.hu (44%) vagy 24.hu olvasói (43%), mint az Index.hu (44%), a Bors (43%) és a KESMA-csoporthoz tartozó hírlapok olvasói (45%). Habár ebben a tekintetben a legkevésbé kritikus csoportokat az ATV és RTL nézői jelentik (39-39% tartja károsnak a szankciókat az EU számára), valójában ebben a kérdésben nem különbözik ez a csoport szignifikánsan az M1 és TV2 nézőitől (42-42%) vagy az Origo.hu olvasóitól (41%).

30. ábra

Az Európai Unió különböző szankciókkal sújtotta Oroszországot a háború kitörése óta. Ön szerint melyik félnek ártottak jobban ezek a szankciók?

3.5. Várakozások a háború kimenetelével kapcsolatban

A magyarok háborúval kapcsolatos várakozásai sem változtak szignifikánsan egy év alatt (31. ábra). 2024-ben továbbra is kiegyenlített azok aránya, akik szerint az oroszok fognak több területet szerezni (38%) és akik szerint befagyva maradnak a frontvonalak (37%) – hasonlóan az egy évvel korábbi megoszláshoz (akkor ez 39-39% volt). Kevesebb mint a magyarok tizede számított az ukrán erők sikereire 2024-ben (9%) és 2023-ban egyaránt (7%). A magyarok hatoda (16% és 15%) nem tudta, hogy mire lehet számítani a háború kimenetelét illetően.

31. ábra

Ön szerint milyen irányba fognak elmozdulni az erőviszonyok az orosz–ukrán háborúban a következő egy évben?

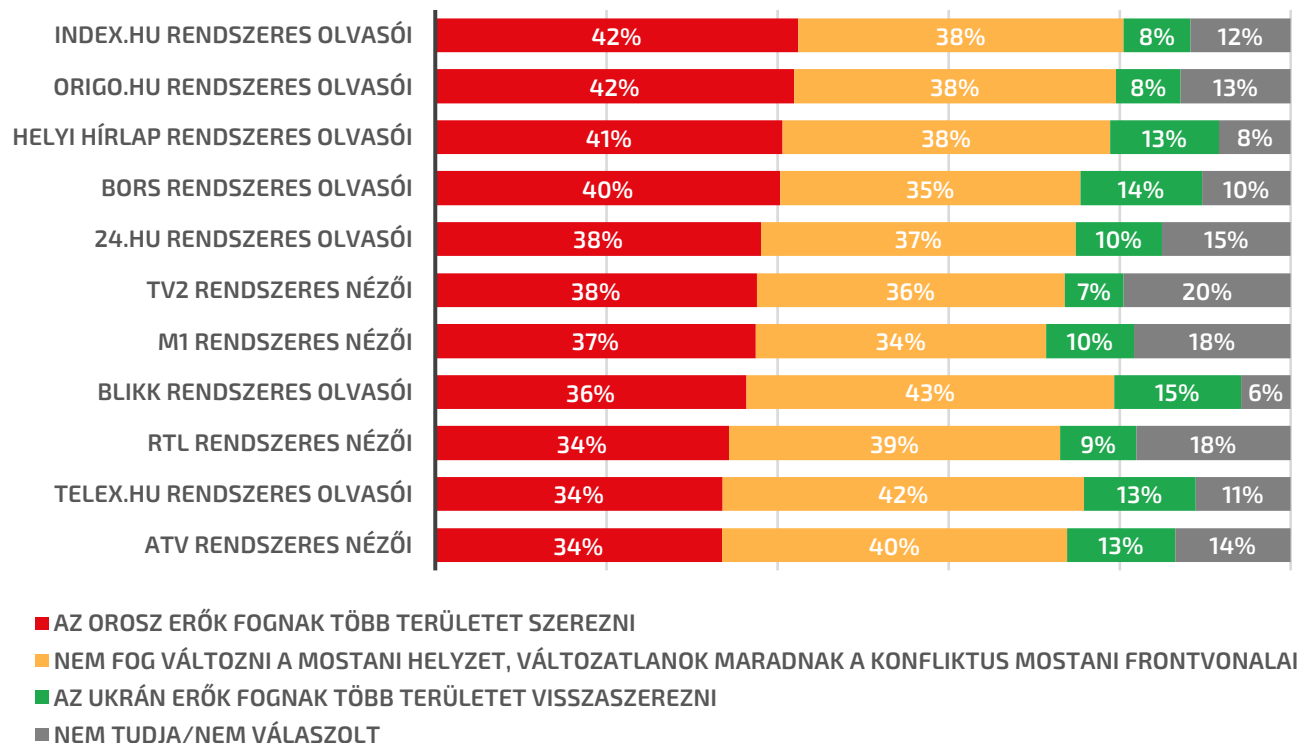
- AZ OROSZ ERŐK FOGNAK TÖBB TERÜLETET SZEREZNI
- NEM FOG VÁLTOZNI A MOSTANI HELYZET, VÁLTOZATLANOK MARADNAK A KONFLIKTUS MOSTANI FRONTVONALAI
- AZ UKRÁN ERŐK FOGNAK TÖBB TERÜLETET VISSZASZEREZNI
- NEM TUDJA/NEM VÁLASZOLT

A háború kimenetelével kapcsolatos várakozások pártok szerinti bontása hasonló mintázatot mutat 2024-ben, mint 2023-ban. Az ellenzékiek továbbra is kisebb arányban számítanak orosz hadi sikerekre (33%, egy évvel korábban 32%), mint a kormánypártiak (49%, korábban 50%). A kormánypártiak körében ugyanakkor valamelyest csökkent azoknak a száma, akik a frontvonalak befagyására számítanak (36 százalékról 27 százalékra), míg mérsékelten nőtt az ukrán sikerekre számító válaszadók (4 százalékról 10 százalékra), valamint a bizonytalanok aránya (10 százalékról 14 százalékra). Az ellenzékiek körében relatív többségben voltak, akik a frontvonalak befagyására számítottak (mindkét évben 45%), és az ellenzékiek között is csak minden tizedik válaszadó gondolta reálisnak az ukrán előretörés lehetőségét (11% mindkét évben). A Mi Hazánk szavazók csoportjában növekedett az orosz sikerekre számító válaszadók aránya (38 százalékról 50 százalékra). Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy ennél a kis számú almintánál jelentősen nagyobb hibahatárral kell számolni. A párt nélküliek körében 2024-ben már nagyobb relatív többségben vannak, akik nem várnak változást, mint akik orosz sikerekre számítanak (2024-ben 40% vs. 30%, 2023-ban 35% vs. 33%).

A háborúval kapcsolatos várakozások kérdését is megvizsgáltuk médiafogyasztási bontásban (32. ábra). Ebben a kérdésben nem történt jelentős átrendeződés az egyes médiafogyasztási csoportok között az elmúlt egy évben. A kormánypárti médiatermékek esetében általában valamivel magasabb azok aránya, akik orosz előretörésre számítanak: a legtöbben az Index.hu (42%), Origo.hu (42%) és a helyi hírlapok (41%) olvasói között vannak ezen az állásponton. A legkisebb mértékben az RTL és ATV nézői, valamint a Telex.hu olvasói vélekednek hasonlóan (34-34-34%). Elenyésző azoknak az aránya, akik ukrán katonai sikerekre számítanak az összes médiafogyasztási csoportban (9-15%), míg viszonylag sokan vannak, akik a frontvonalak befagyását tartják valószínűnek (34-43%).

32. ábra

Ön szerint milyen irányba fognak elmozdulni az erőviszonyok az orosz–ukrán háborúban a következő egy évben?

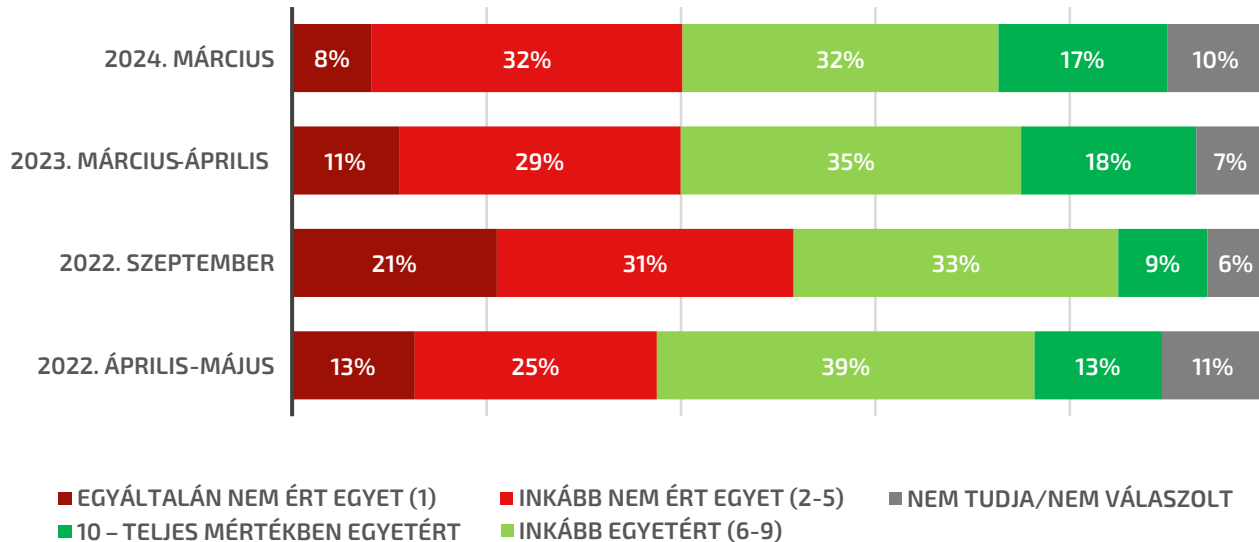
3.6. A háború narratívái

A nyugati narratíva

Kutatásunkban negyedik alkalommal mértük fel, hogy a magyar társadalomban mennyire elterjedtek a háborúval kapcsolatos narratívák, a magyarok a háború kitörésének melyik magyarázatát fogadják el (33. ábra). A nyugati narratívát, ami szerint „Putyin elnök háborús bűnös, mert tömegmészárlást hajt végre Ukrajnában”, az első felmérésünk alapján a magyarok abszolút többsége (52%) elfogadta, ugyanakkor sokan voltak azok is, akik elutasították Putyin elnök bűnösségét (38%) a háború kitörését követő hónapokban (2022. április-májusban). Fél évvel később végzett felmérésünkben, 2022 szeptemberében a nyugati narratíva elutasítói kerültek többségbe (52% vs. 42%). 2023 tavaszára ez a trend visszafordult, és újra a Putyint háborús bűnösnek tartó álláspont került többségbe (40% vs. 53%). A 2024 tavaszán végzett legutóbbi felmérésünkben ehhez képest nem változtak jelentősen az arányok, bár valamivel kisebb lett a különbség a Putyin bűnösségét elfogadó (49%) és elutasító (40%) tábor mérete között.

33. ábra

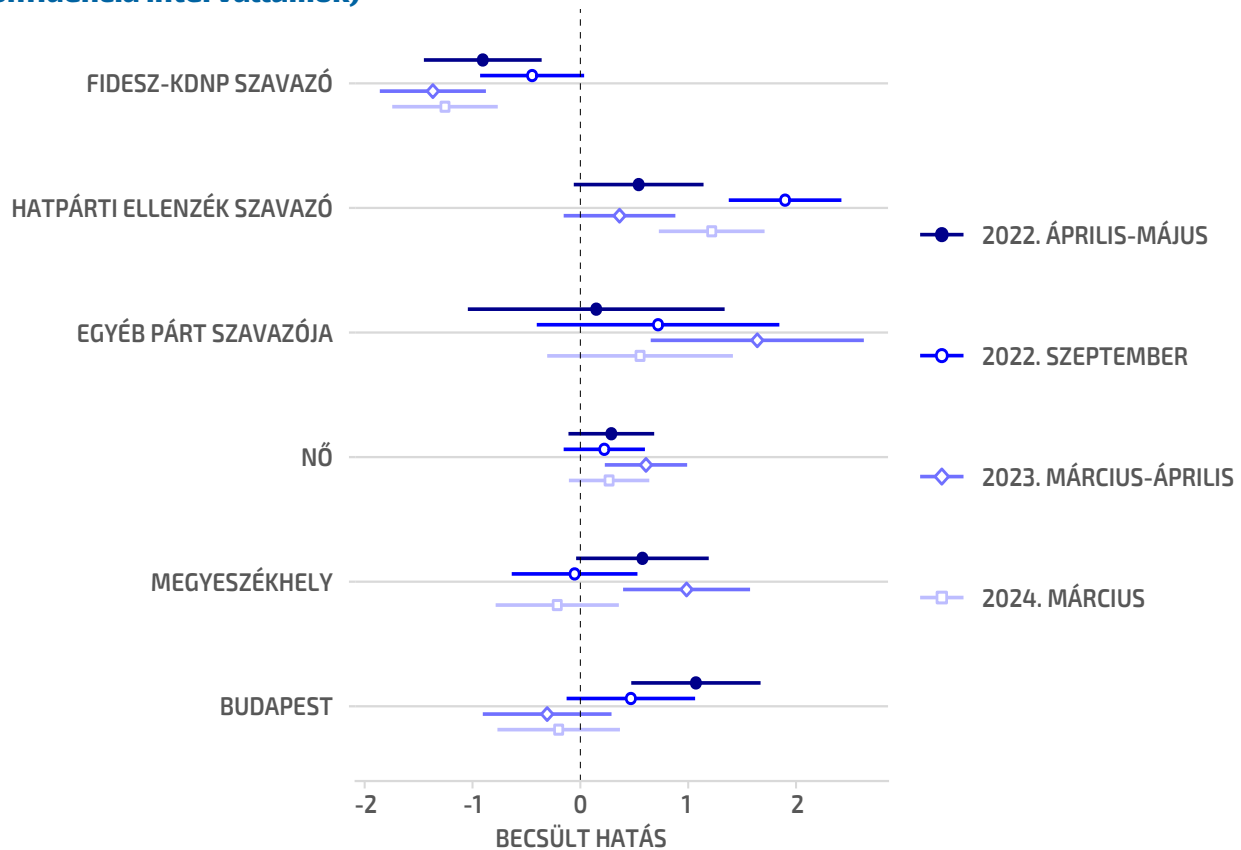
Vlagyimir Putyin háborús bűnös, mert tömegmészárlást hajt végre Ukrajnában

A négy adatfelvételünk alapján többváltozós elemzéssel is vizsgáltuk, hogy milyen tényezők befolyásolták a háborút értelmező különböző narratívák elfogadottságát (34. ábra). Ezáltal rá tudtunk világítani, hogy időben mennyire stabilak a felfedett összefüggések. A Fidesz-KDNP szavazói 2024 márciusában is szignifikánsan kevésbé fogadták el a Putyin elnök bűnösségét, mint a párt nélküliek. Ez azt jelenti, hogy a fideszes szavazók négyből három adatfelvétel alapján is szignifikánsan távolabb álltak a nyugati narratívától, mint a bizonytalan szavazók. Az ellenzéki szavazók 2022 szeptemberében és 2024 márciusában voltak szignifikánsan elfogadóbbak a nyugati narratívával. Habár a párt nélküliekhez viszonyítva a két nagy tömb nem mindegyik modellben mutat szignifikáns eltérést, a fideszes és ellenzéki szavazók egymáshoz képest mind a négy adatfelvétel alapján szignifikánsan eltérnek. Vagyis az adataink azt mutatják, hogy a két nagy tábor között jelentős különbségek alakultak ki az orosz háborús bűnök elismerését illetően és ezek a különbségek két éve folyamatosan fennállnak.

34. ábra

A nyugati narratíva elfogadását meghatározó tényezők négy adatfelvétel alapján (2022–2024): pártpreferencia és demográfiai tulajdonságok (OLS-regresszió koefficiensek és konfidencia intervallumok)

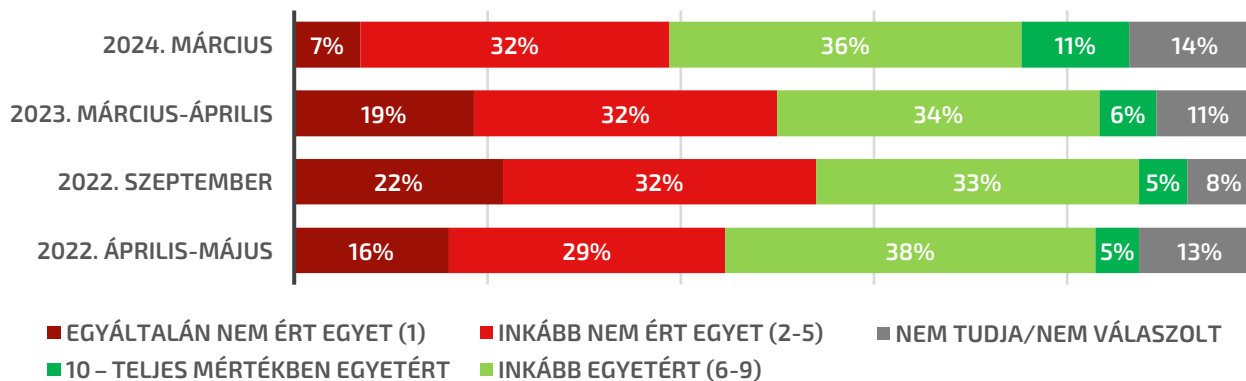
Megjegyzés: A modellek azt jelzik, hogy mekkora hatással volt az egyes tényező (a referenciacsoporthoz képest) annak az állításnak a megítélésére, miszerint „Vlagyimir Putyin háborús bűnös, mert tömegmészárlást hajtott végre Ukrajnában” (1 – Egyáltalán nem ért egyet, 10 – Teljes mértékben egyetért). 95%-os konfidencia intervallumokat ábrázoltunk. Csak azok a változók vannak feltüntetve, melyek legalább 5%-os szinten szignifikánsak voltak legalább egy modellben. Referenciacsoportok: párt nélküliek, férfiak, falvak lakói

Az orosz narratíva

A Kreml narratívájával kapcsolatosan, miszerint „az oroszok azért támadták meg Ukrajnát, mert az ukránok népiirtást hajtottak végre az oroszjókúakkal szemben”, szintén négy adatpontunk van a magyar társadalom attitűdjeiről (35. ábra). A háború kitörését követő hónapokban (2022 tavaszán) közel ugyanannyian utasították el (44%), mint ahányan hitelt adtak az orosz narratívának (43%). Az ezt követő évben abszolút többségbe kerültek a Kreml magyarázatának elutasítói (2022 őszén 54% vs. 38%, 2023 tavaszán 51% vs. 40%). Legutóbbi adatfelvételünk során azonban először kerültek relatív többségbe azok, akik elfogadták az oroszok magyarázatát: 2024 márciusában a válaszadók 47 százaléka hajlott arra, hogy az oroszokkal szembeni népiirtás volt Moszkva támadásának kiváltó oka, és 39 százalék gondolkozott ezzel ellentétesen.

35. ábra

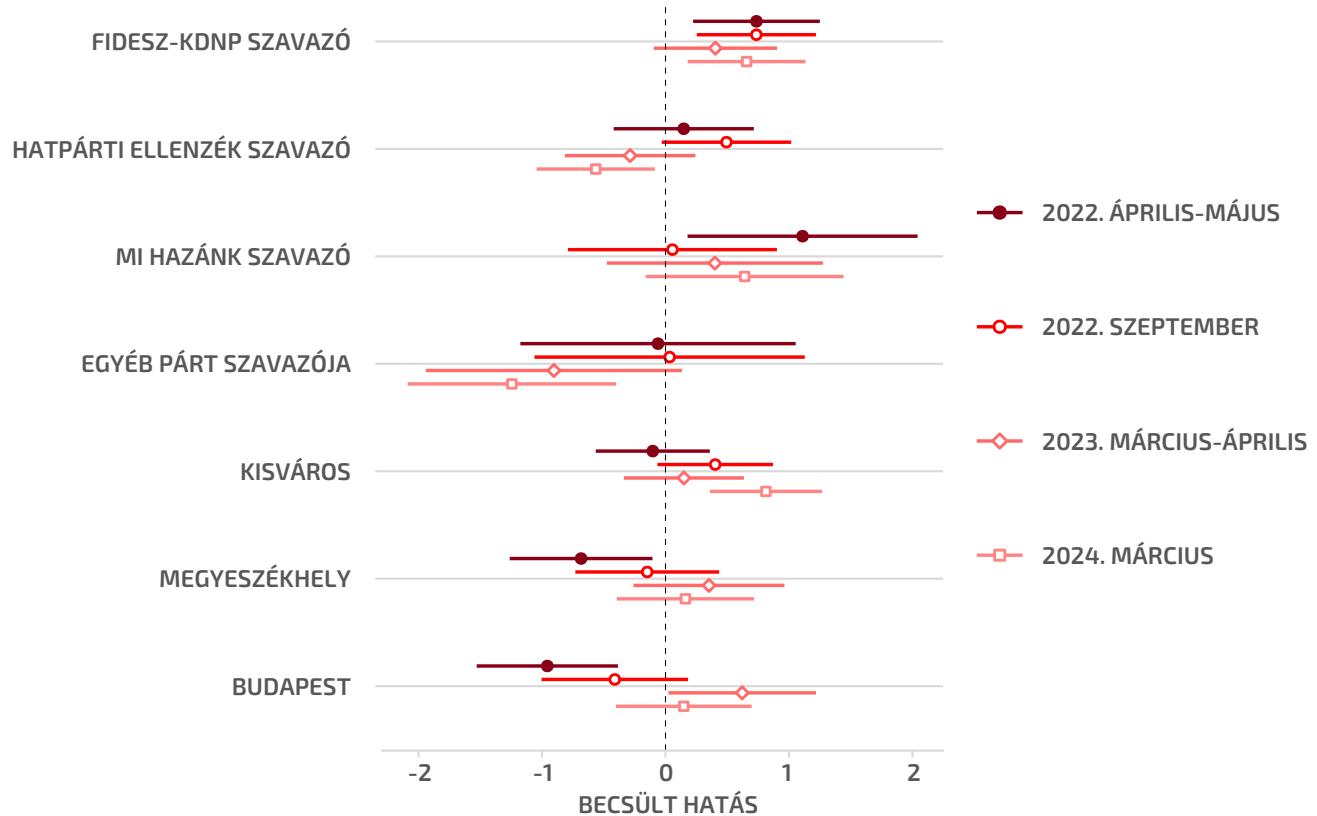
Az oroszok azért támadták meg Ukrajnát, mert az ukránok népiirtást hajtottak végre az oroszjókúakkal szemben

Többváltozós elemzésünk alapján (36. ábra) az orosz narratívára szignifikánsan nyitottabbak voltak a Fidesz szavazói, mint a párt nélküliek négyből három adatfelvétel elemzése során (2022 tavaszán és őszén, valamint 2024 tavaszán). Az ellenzéki szavazók csupán a legutóbbi felmérésünk során mutatkoztak szignifikánsan kevésbé elfogadónak az orosz narratívával szemben, mint a párt nélküliek. Egyes adatfelvételeink szignifikáns különbségeket mutattak a lakóhelyi csoportok között, valamint kisebb pártok esetén, de ezek nem voltak irányukban konzisztensek vagy egynél több alkalommal szignifikánsak.

36. ábra

Az orosz narratíva elfogadását meghatározó tényezők négy adatfelvétel alapján (2022–2024): pártpreferencia és demográfiai tulajdonságok (OLS-regresszió koefficiensek és konfidencia intervallumok)

Megjegyzés: A modellek azt jelzik, hogy mekkora hatással volt az egyes tényező (a referenciacsoporthoz képest) annak az állításnak a megítélésére, miszerint „Az oroszok azért támadták meg Ukrajnát, mert az ukránok tömegmészárlást hajtottak végre az oroszjókúakkal szemben” (1 – Egyáltalán nem ért egyet, 10 – Teljes mértékben egyetért). 95%-os konfidencia intervallumokat ábrázoltunk. Csak azok a változók vannak feltüntetve, melyek legalább 5%-os szinten szignifikánsak voltak legalább egy modellben. Referenciacsoporthok: pártnélküliek, falvak lakói.

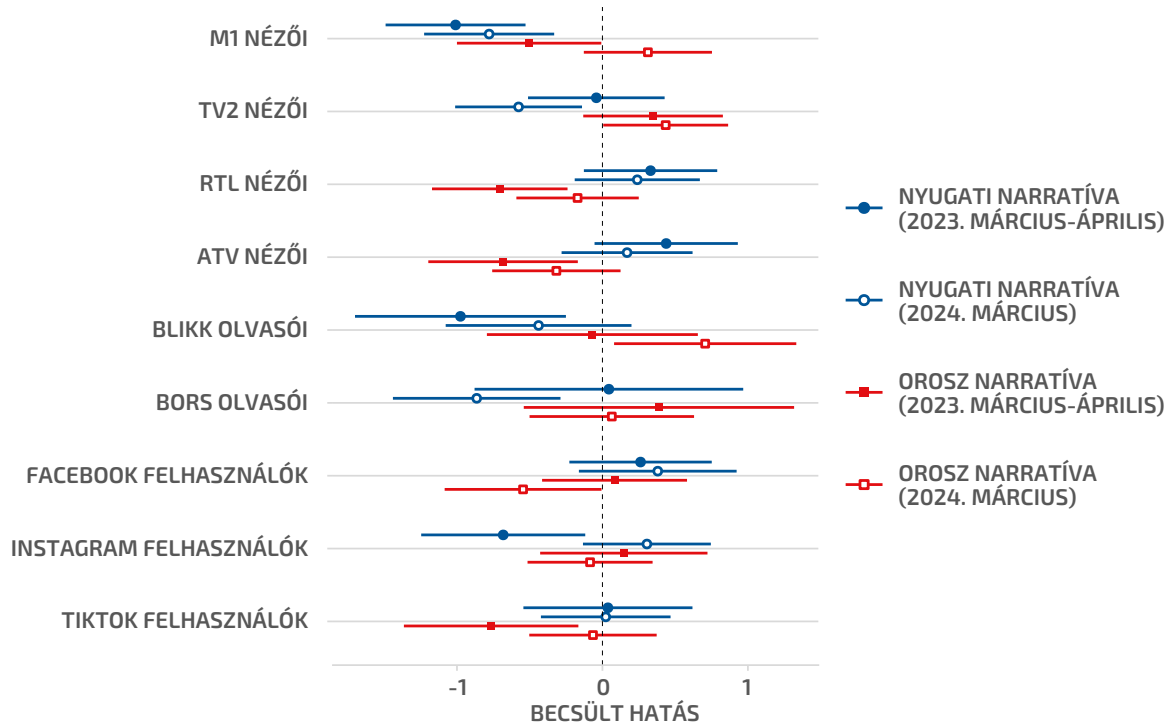
A média hatása az orosz–ukrán háború értelmezésére

Végül többváltozós elemzéssel a háborúval kapcsolatos narratívákkal kapcsolatosan azt is megvizsgáltuk, hogy ezek elfogadottsága összefüggésben áll-e a válaszadók médiafogyasztási szokásaival. Az időben legstabilabb mintázat az volt, hogy az M1 nézői 2023 és 2024 tavaszán is szignifikánsan kevésbé fogadták el a nyugati narratívát, vagyis Putyin elnök háborús bűnösségét. Érdekes azonban megjegyezni, hogy 2023-ban az M1 nézői az orosz narratívával szemben is kevésbé voltak elfogadóak.

A további kimutatott hatások a kettőből csak egy adatfelvételünk alapján voltak szignifikánsak. 2024-ben a TV2 nézői és a Bors olvasói a nyugati narratívát szignifikánsan kisebb mértékben fogadták el, míg a Blikk olvasói nyitottabbak voltak a háború Kreml által terjesztett magyarázatára. 2023-ban az ATV és RTL nézői és a TikTok felhasználói szignifikánsan kevésbé voltak nyitottak az orosz narratívára, míg a Blikk olvasói és az Instagram felhasználói a nyugati narratívára. Ezek a különbség azonban 2024-ben már nem voltak szignifikánsak.

37. ábra

A nyugati és az orosz narratíva elfogadását meghatározó tényezők két adatfelvétel alapján (2023–2024): médiafogyasztási szokások (OLS-regresszió koefficiensek és konfidencia intervallumok)

Megjegyzés: A modellek azt jelzik, hogy mekkora hatással volt az egyes tényező (a referenciacsoporthoz képest) azoknak az állításnak a megítélésére, miszerint „Vlagyimir Putyin háborús bűnös, mert tömegmészárlást hajtott végre Ukrajnában” – nyugati narratíva; „Az oroszok azért támadták meg Ukrajnát, mert az ukránok tömegmészárlást hajtottak végre az oroszajkúakkal szemben” – orosz narratíva (1 – Egyáltalán nem ért egyet, 10 – Teljes mértékben egyetért). 95%-os konfidencia intervallumokat ábrázoltunk. Csak azok a változók vannak feltüntetve, melyek legalább 5%-os szinten szignifikánsak voltak legalább egy modellben. Referenciacsoportok: kiegyensúlyozott médiafogyasztók (átfogó médiacsatornák), azok a válaszadók, akik az adott csatornát nem követik rendszeresen – naponta vagy hetente többször (külön médiacsatornák). Az ábrázolt modellekben kiszűrtük a főbb demográfiai tényezők és a pártpreferencia hatását.

4. Az Egyesült Államok és Kína megítélése

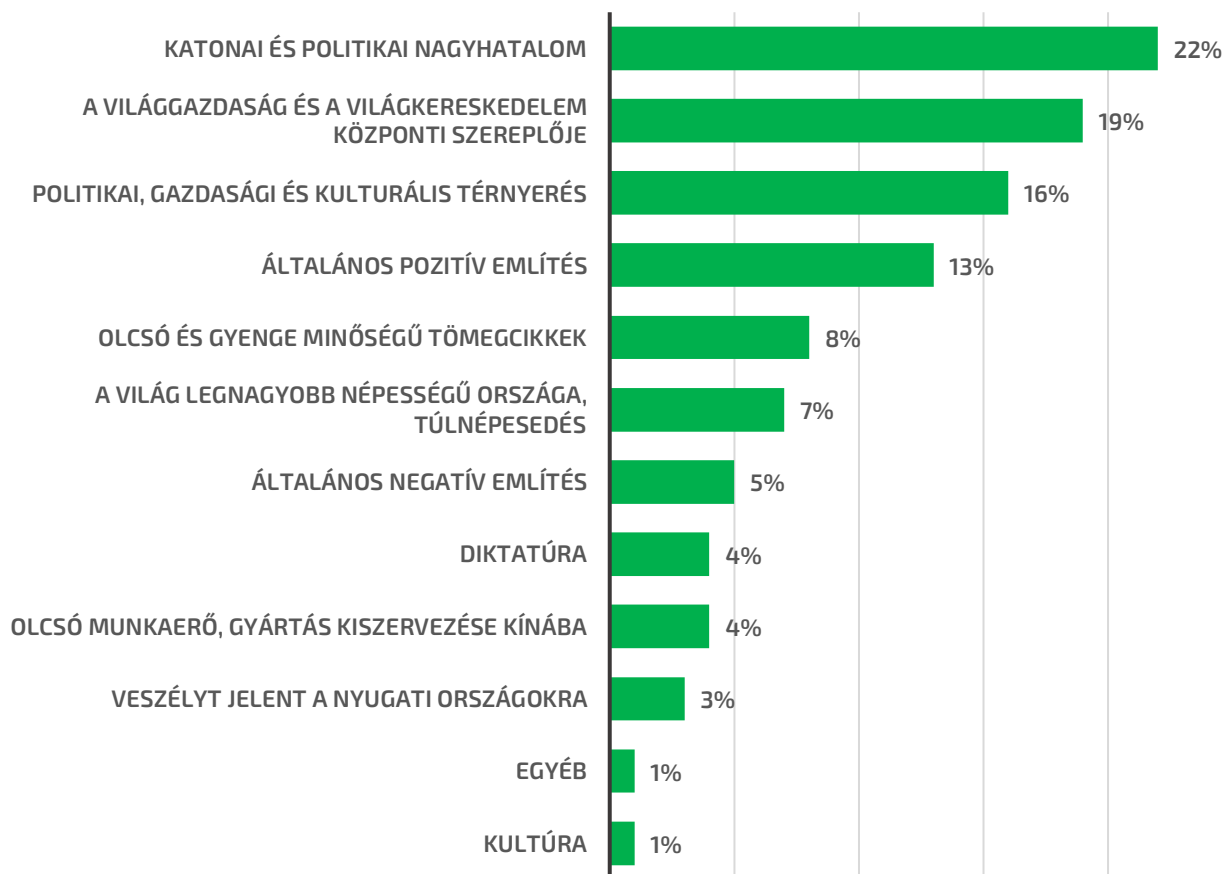
4.1. Az Egyesült Államokkal és Kínával kapcsolatos spontán asszociációk

A következő kérdéskörrel azt mértük fel, hogy a magyarok szemében milyen megítélés alá esnek az Egyesült Államok és Kína. Az első nyitott kérdéssel a megkérdezettek kifejezhették, hogy mi jut eszükbe Kína világban betöltött szerepéről. A kérdést a következőképp fogalmaztuk meg: „*Mi jut eszébe, amikor Kína világban betöltött szerepére gondol?*”.

A megkérdezettek mindössze 15 százaléka nem tudott vagy nem akart választ adni a nyitott kérdésre, a válaszokat pedig összesen tizenkét kategóriába soroltuk, ahogy egy évvel ezelőtt is (38. ábra). A magyarok ötödének (22%) az jutott eszébe, hogy Kína a másik katonai és politikai nagyhatalom az Egyesült Államok mellett, ami jelentős, 9 százalékpontos növekedés (13%) 2023-hoz képest. Emellett a magyarok 19 százalékának az első asszociációja Kína világgazdaságban és a világkereskedelemben betöltött központi szerepére utalt, ami 2 százalékpontos csökkenés (21%), és ezzel a lista második helyére szorult a tavalyi első hely után. A dobogó harmadik helyére (16%) Kína térdnyerése került: az említések 16 százalékával (ez 5 százalékpontos csökkenés, 2023-ban a második leggyakoribb asszociáció volt).

38. ábra

**Mi jut eszébe, amikor Kína világban betöltött szerepére gondol?
(Összes válaszadó körében, N=854, %)**

A magyarok 13 százaléka olyan pozitív választ adott, amely nem volt sorolható más kategóriába, de semlegesnek se lehetett értékelni: többek között olyan jelzők kerültek ide, mint „erő”, „sokrétű”, „fejlett”, „fejlődés”, „modernség”, vagy „mindig erősek voltak, most még jobban”. Egy év leforgása alatt 7 százalékponttal több általános pozitív

asszociációt azonosítottunk. A Kínából érkező olcsó és alacsony minőségű tömegcikkeket a megkérdezettek 8 százaléka emelte ki, ahogy 2023-ban is. A magyarok 7 százaléka számára – egy évvel ezelőtti szintén 7 százalék – az első gondolat a túlnépesedés, és hogy Kína a világ egyik legnagyobb népességű országa.

Természetesen számos általános negatív jelzőt is azonosítottunk a válaszok körében: a magyarok 5 százaléka olyan említéseket tett Kína kapcsán, mint „erőszakos”, „hatalomvágy”, „rafinált”, „félelmetes”, „ellenszenves” vagy „törtető”. A negatív jelzők mellett két további, negatív tónusú aspektus is kiemelkedett: a megkérdezettek 4 százaléka emelte ki, hogy Kína diktatórikus berendezkedésű ország, valamint 3 százalék azt, hogy veszélyt jelent a nyugati országokra katonai, politikai és gazdasági értelemben is. A válaszadók szintén 4 százaléka az olcsó munkaerő világpiaci versenyelőnyét és a gyártás Kínába való kiszervezését emelte ki. Mindössze a magyarok 1 százaléka utalt valamilyen kulturális tényezőre – például „gazdag kultúra”, „konyha” vagy „Nagy Fal” – Kína kapcsán, illetve fontos kiemelni, hogy egyetlen válasz sem érkezett ebben az évben, ami a koronavírusra utalt volna.

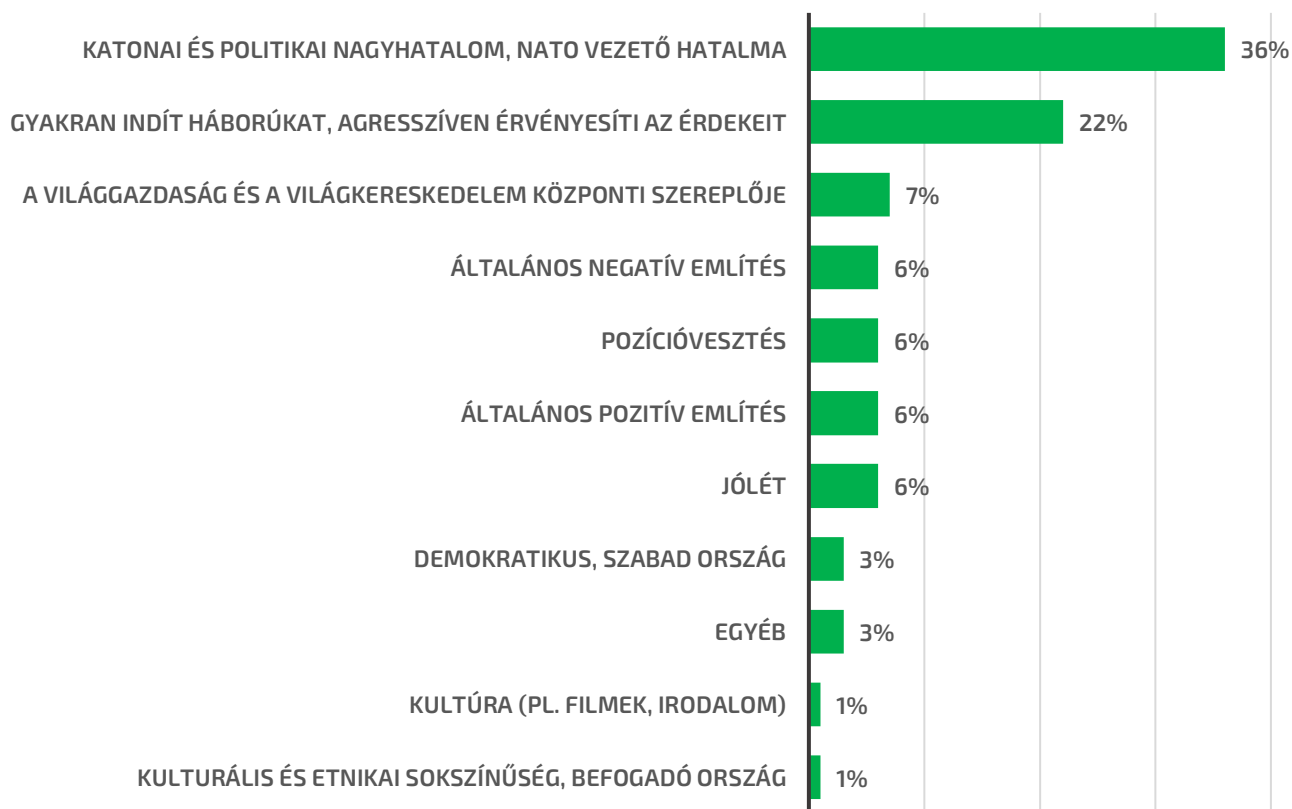
Kínához hasonlóan azt is megvizsgáltuk nyitott kérdés segítségével, hogy a magyarok hogyan ítélik meg az Egyesült Államok világban betöltött szerepét. Ezt a korábbi nyitott kérdéshez hasonlóan a következőképp fogalmaztuk meg: „*Mi jut eszébe, amikor az Egyesült Államok világban betöltött szerepére gondol?*”.

Ahogy egy évvel korábban is, kiemelkedően a legtöbben azt említették spontán módon (36%), hogy az USA katonai és politikai nagyhatalom, valamint a NATO vezető állama (39. ábra). Erre a kategóriára mindössze 2 százalékponttal kevesebb (38%) válasz érkezett 2023-hoz képest. A dobogó második helyén, a válaszok ötödével (22%) az szerepelt, hogy az Egyesült Államok gyakran indít vagy vesz részt háborúban, illetve agresszíven érvényesíti az érdekeit. Ezen a kategórián belül a jelenlegi kutatásunkban kifejezetten megnövekedett azon válaszok aránya, amelyekben az USA-t egyszerűen, mint háborúpárti országot írják le. A lista harmadik helyére – jelentős lemaradva az első kettő helyezettől – került a válaszok 7 százalékaival az, hogy az Egyesült Államok a világ gazdaság és a világkereskedelem központi szereplője.

A megkérdezettek számos olyan választ is adtak, amelyek leginkább általános, de negatív említésként értékelhetők (6%): többek között olyan válaszokat rögzítettünk, mint „*gátlástalanság*”, „*veszélyes*”, „*őrület*”, „*félelem*”, „*kényszer*”, „*bűnözés*”, „*hazug ország*” vagy „*képmutató*”. Szintén az említések 6 százaléka utalt Kína felemelkedésére az Egyesült Államokra adott válaszokban, azonban fordított előjellel: az általános negatív jelzők mellett számos megkérdezett utalt az USA pozícióvesztésére a nemzetközi szinten. A legtöbb ide sorolt válaszban az általános értelemben vett gyengülésre és hanyatlásra utaltak az Egyesült Államok kapcsán, azonban többen kifejezetten a gazdasági szerepének gyengülésére reflektáltak.

39. ábra

**Mi jut eszébe, amikor az Egyesült Államok világban betöltött szerepére gondol?
(Összes válaszadó körében, N=828, %)**

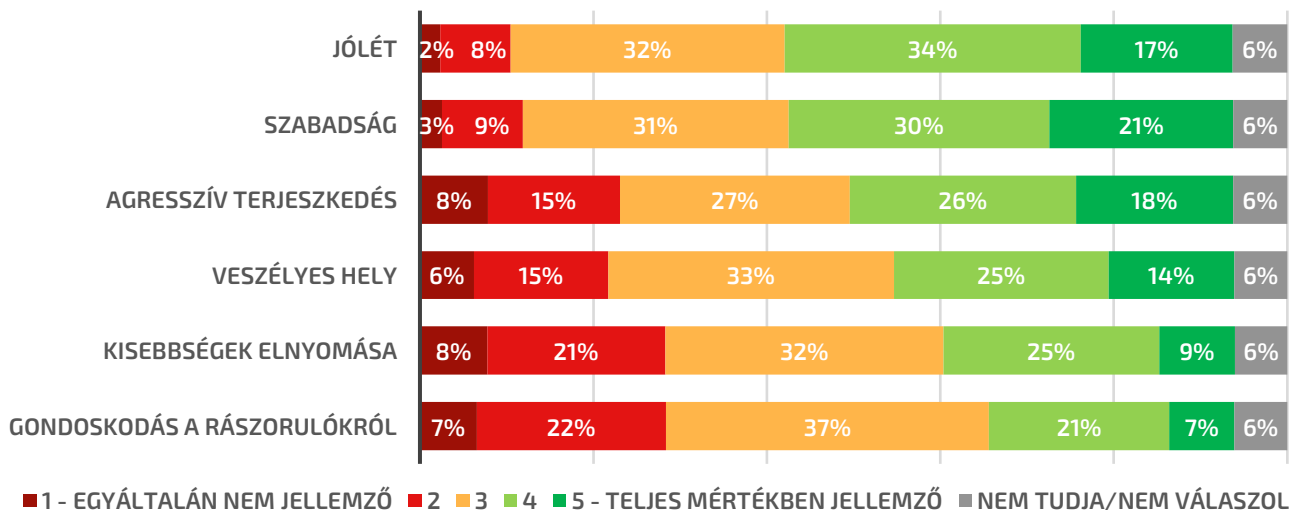
Mindezek mellett azonban a magyarok nemcsak az Egyesült Államok negatív jellemzőit emelték ki, hanem a válaszok 6 százaléka utalt az ország pozitív aspektusaira is: itt többek között olyan válaszokat azonosítottunk, mint „modern”, „stabil”, „remény”, „haladó”, „törekvés”, „segítőkézs”, „független”, „legjobb” vagy „erő”. Továbbá a megkérdezettek 6 százaléka hangsúlyozta, hogy az USA a jólét országa és az anyagi biztonság garanciája, illetve 3 százalékuk emelte ki, hogy demokratikus ország, a lehetőségek és a szabadság földje. Végül a válaszok mindössze 1-1 százaléka emelte ki a kultúrát (például filmek, irodalom vagy zene) és a kulturális sokszínűséget az Egyesült Államok kapcsán.

4.2. Az Egyesült Államok és Kína jellemzői

A két országot vizsgáló blokkunk következő szakaszában különböző tulajdonságokat soroltunk fel a résztvevőknek, majd arról kérdeztük őket, hogy ezen sajátosságok mennyire jellemzőek az Egyesült Államokra, illetve Kínára. Egy évvel korábban is megvizsgáltuk a magyarok véleményét a világpolitika két vezető nagyhatalmáról, így az összehasonlítást is elvégeztük. Az összesített adatok alapján jól látszik, hogy a magyarok továbbra is a jóléttel (51%) és a szabadsággal (51%) azonosítják az USA-t, azonban a kitöltők 44 százaléka azt is gondolja, hogy a nagyhatalom agresszív módon terjeszkedik (40. ábra). Egy év elteltével azonban 15 százalékponttal kevesebben azonosították a jóléttel, illetve a szabadság jelző esetében is jelentős – 12 százalékpontos – csökkenés mutatható ki. Ugyanakkor, a megkérdezettek 39 százaléka véli úgy, hogy az Egyesült Államok veszélyes hely, ami szintén jelentős, 12 százalékpontos visszaesés 2023-hoz képest. Habár a résztvevők nagy többsége a jóléttel azonosította az országot, mindössze negyedük (28%) értett egyet azzal, hogy Amerikában gondoskodnak a rászorulókról, ami szintén jelentősen alacsonyabb szám, mint az egy évvel ezelőtti 37 százalék. A magyarok szerint kevésbé jellemző az Egyesült Államokra, hogy a kisebbségeket elnyomják, ami esetében elmozdulás nem történt (34%).

40. ábra

Mennyire jellemzőek a felsorolt tulajdonságok az Amerikai Egyesült Államokra? (Összes megkérdezett, %)

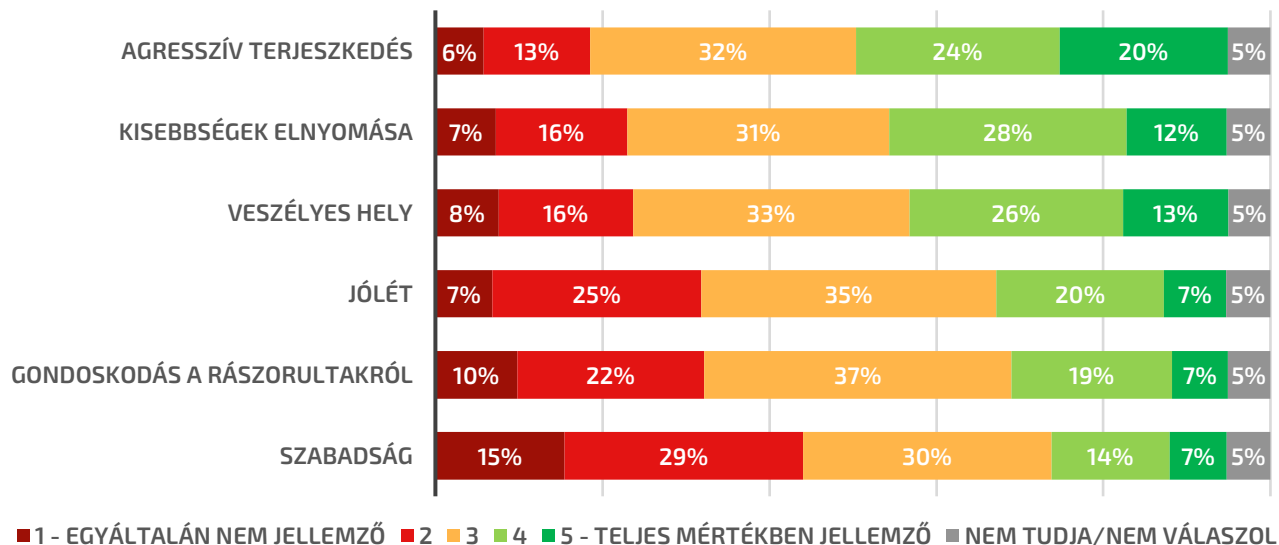

Pártszimpátia szempontjából jelentős különbségek mutatkoznak a különböző táborok között: a Fidesz-KDNP szavazóinak 45 százaléka azonosítja a jólétet az országot, míg az ellenzék szimpatizánsainak 60 százaléka. Az ellenzékiek 63 százaléka szerint jellemző az USA-ra a szabadság, a kormánypártiaknak viszont 45 százaléka vélekedik hasonlóan. Az agresszív terjeszkedést leginkább a kormánypártiak (52%) észlelik az Egyesült Államok vonatkozásában, azonban az ellenzékiek harmada is hasonlóan vélekedik. Az ellenzék szavazóinak 39 százaléka szerint gondoskodnak a szegényekről az Egyesült Államokban, azonban ezzel kapcsolatban még szkeptikusabbak a kormánypártiak (24%).

Kínával kapcsolatban (41. ábra) leginkább az agresszív terjeszkedéssel (44%) és a kisebbségek elnyomásával (40%) értettek egyet a válaszadók, azonban az előbbi esetében 6 százalékpontos csökkenés látható, míg az utóbbinál nincs jelentős eltérés (39%). Ahogy egy évvel ezelőtt, úgy jelen esetben is fontos kiemelni, hogy nagyjából ugyanannyian gondolják az Egyesült Államokról, hogy agresszíven terjeszkedik és veszélyes hely, mint Kínáról. A megkérdezettek 39 százaléka szerint Kína egy veszélyes hely (nincs érdemi változás (37%) 2023-hoz képest). A magyarok csupán 27 százaléka szerint jellemző Kínára a jólét (4 százalékpontos csökkenés), és mindössze 21 százalékos gondolja szabad országnak (5 százalékponttal kevesebben, mint 2023-ban).

41. ábra

Mennyire jellemzőek a felsorolt tulajdonságok Kínára? (Összes megkérdezett, %)

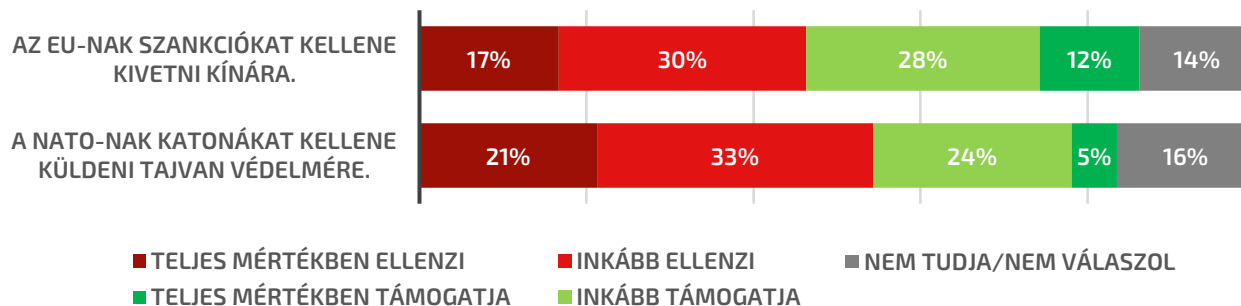

Ahogy azt az Egyesült Államok esetében is megfigyelhettük, a Kínával kapcsolatos véleményekben is vannak különbségek pártpreferencia szerint. Az agresszív terjeszkedéssel leginkább az ellenzéki szavazók azonosítják Kínát, és a kisebbségek elnyomását is összefüggésbe hozza a távol-keleti országgal az ellenzékiek fele. A Fidesz-KDNP szavazói ezzel szemben megengedőbbek (30%) Kínával utóbbi kérdést illetően. A kormánypártiak negyede (25%) tartja Kínát veszélyes helynek, az ellenzékiek fele (48%) gondolja hasonlóan. Habár a jóléttel egyik csoport abszolút többsége se azonosítja a távol-keleti országot, mégis kettősség azonosítható: a kormánypártiak 34 százaléka véli az anyagi biztonság és jólét országának Kínát, amivel az ellenzékiek (24%) negyede ért csak egyet. A fideszesek közel harmada (29%) szerint igenis a szabadság hazája Kína, míg az ellenzékiek mindössze ötöde (21%) gondolja így.

A Kína és Tajvan közötti konfliktus geopolitikai fontossága miatt 2024-es kutatásunkban ismét vizsgáltuk a magyarok véleményét, hogy milyen intézkedéseket látnának szükségesnek, ha Kína megtámadná Tajvant (42. ábra). Az európai uniós szankciók kivetésével kapcsolatban a magyarok továbbra is megosztottak: 47 százalék ellenzi, 40 százalékuk pedig támogatja. Egy évvel ezelőtti kutatásunkban 43% ellenezte, 42% támogatta volna az uniós szankciókat Kína hadművelete esetén, vagyis kismértékű változás történt az elutasítás irányába az elmúlt évben. Szignifikánsan nagyobb arányban ellenzik a szankciókat a kormánypártiak (64%), míg az ellenzékiek körében a támogatók lennének többségben (55%). A NATO katonai segítségnyújtását a magyarok többsége (54%) ellenezné, ami az egy évvel ezelőtti adatok mintázatát követi (akkor szintén 54% nem értett egyet, 42% pedig igen). A kormánypártok szavazóinak nagy többsége (63%) utasítaná el a NATO szerepvállalását a konfliktusban, ám az ellenzékiek körében is az ellenzők vannak többségben (51%).

42. ábra

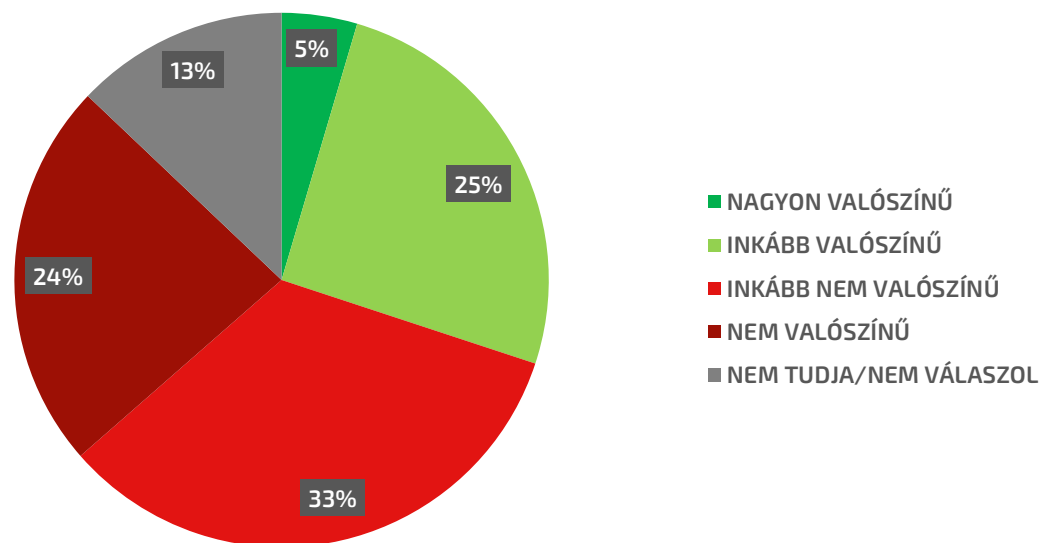
Amennyiben Kína megtámadja Tajvant, Ön szerint milyen intézkedésekre lenne szükség? Ön támogatja vagy ellenzi az alábbi lépéseket? (Összes megkérdezett, %)

A Kína-Tajvan konfliktuson túl megkérdeztük a kutatás résztvevőitől, hogy mennyire látják valószínűnek, hogy 20 éven belül ki fog törni egy háború Kína és az Amerikai Egyesült Államok között (43. ábra). Egy ilyen konfliktus valószínűségét a magyarok többsége (57%) megkérdőjelezi. Nincs olyan párt, amely táborának többsége ne tartana valószínűtlennek egy amerikai-kínai háborút: e kérdésben szinte teljesen egyetértenek a fideszes és az ellenzéki szavazók.

43. ábra

Ön szerint mennyire valószínű, hogy kitör egy háború Kína és az USA között a következő 20 évben? (Összes megkérdezett, %)

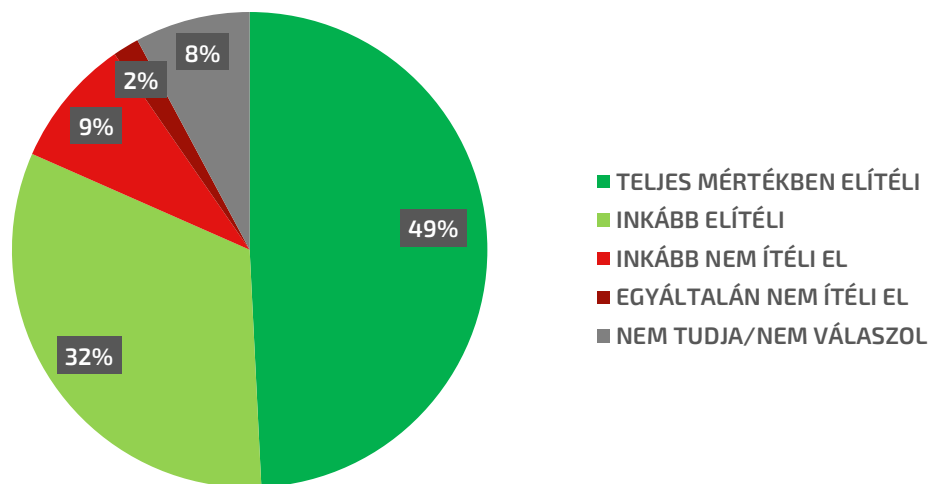

5. Az izraeli–palesztin konfliktus megítélése a magyar társadalomban

Tanulmányunk adatfelvételének idején közel fél éve zajlott a kiújult izraeli–palesztin konfliktus, mellyel kapcsolatban vizsgáltuk a magyar közvélemény álláspontjait. A Hamász által 2023 októberében végrehajtott terrorcselekmények megítélésében nincs kérdés: a magyarok négyötöde (81%) ítéli el (44. ábra). Politikai bontás alapján közel azonos arányokat láthatunk minden csoport esetén. Egyedül a Mi Hazánk szavazói körében magasabb szignifikánsan a Hamász cselekedetét el nem ítélok aránya.

44. ábra

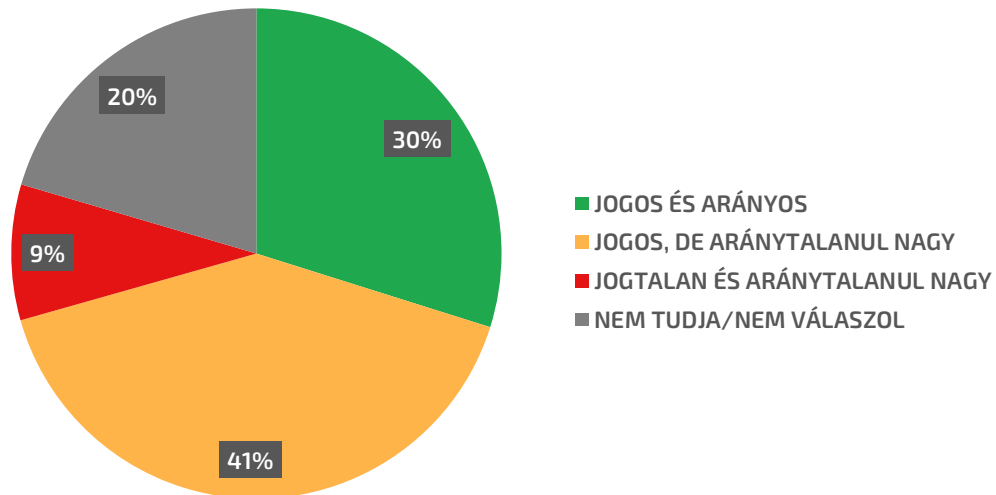
Ön elítéli vagy nem ítéli el a Hamász 2023. októberi, Izrael elleni terrorista támadásait? (Összes megkérdezett, %)

Megosztottabb viszont a magyar társadalom a Gázai övezetben azóta folytatott izraeli válaszcsepásokkal kapcsolatban (45. ábra). Tízből három magyar szerint jogos és arányos Izrael válasza a terrortámadásra. Ennél többen vannak, akik úgy vélik, hogy jogos, de aránytalanul nagy az izraeli válaszcsepások mértéke (41%). Közel a magyarok tizede (9%) szerint jogtalan és aránytalanul nagy a lépés, minden ötödik magyar (20%) pedig nem tudja vagy nem válaszol a kérdésre. Politikai bontásban nincs szignifikáns eltérés az egyes csoportok között az izraeli válaszcsepások jogosságát illetően. Az izraeli válasz arányosságával viszont jóval kevesebben értenek egyet: mindegyik párt esetén a legtöbben úgy látják, hogy az izraeli válasz jogos, de aránytalan mértékű (39 és 48% között változik az így vélekedők aránya).

45. ábra

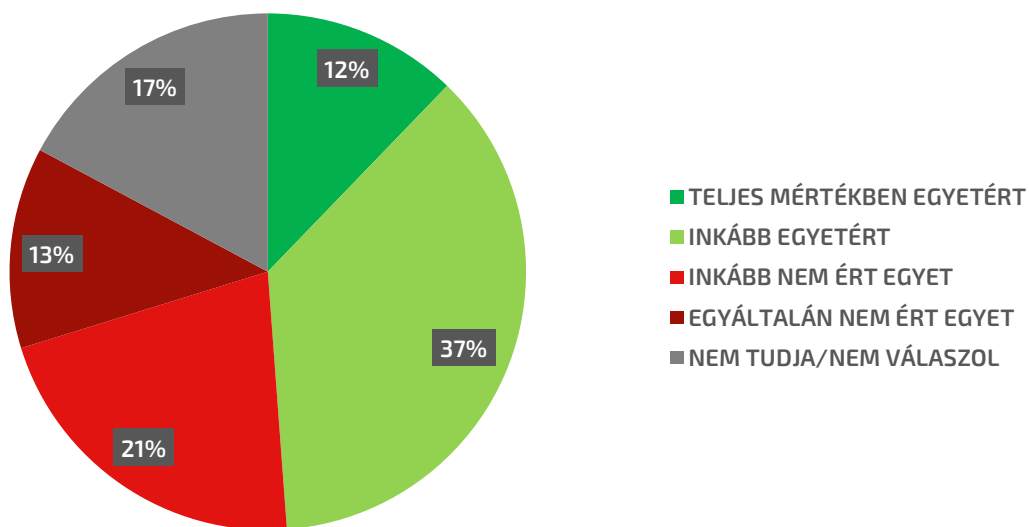
Az Ön véleménye szerint melyik állítás igaz Izrael válaszára a Hamász terrortámadásaira? (Összes megkérdezett, %)

Az izraeli válaszcsoportokkal kapcsolatos véleményeken túl vizsgáltuk azt is, hogy miként viszonyulnak a magyarok a kormány álláspontjához, miszerint az támogatja Izrael háborúját a Gázai övezetben (46. ábra). A megkérdezettek körülbelül fele (49%) ért egyet a kormányzati állásponttal, miközben 34 százalék az egyet nem értők aránya. A kormánypárti szavazók körében a legmagasabb az egyetértők aránya (57%).

46. ábra

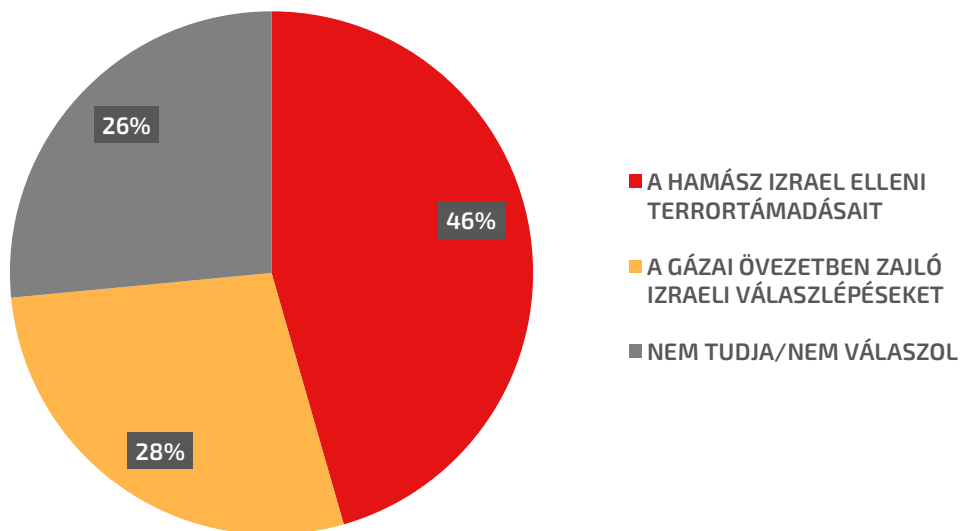
**Ön egyetért vagy nem ért egyet azzal, hogy a magyar kormány Izrael önvédelemhez való jogát elismerve támogatja az izraeli kormány háborúját?
(Összes megkérdezett, %)**

Az előbbieknél is inkább megosztottabb a társadalom azt illetően, hogy melyik fél cselekedeteit ítélik el inkább (47. ábra). A kutatás résztvevőinek valamivel kevesebb, mint fele (46%) inkább a Hamász terrortámadását ítéli el, míg közel három tizedük (28%) a Gázai övezetben zajló izraeli akciót. Hasonló arányban vannak továbbá azok, akik nem tudják vagy nem válaszolnak a kérdésre (27%). Mindegyik szavazótáboron belül a legtöbben a Hamász terrortámadását ítélik el, abszolút többségben (51%) azonban csak a Fidesz-KDNP szavazói körében vannak az így vélekedők.

47. ábra

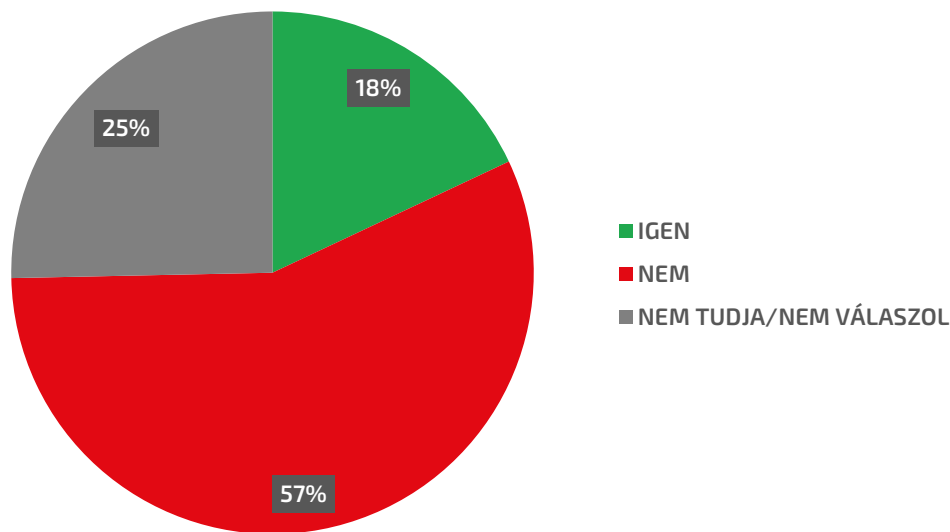
Ha választania kell, melyiket ítéli el jobban, a Hamász Izrael elleni terrortámadásait vagy a Gázai övezetben zajló izraeli válaszlépéseket? (Összes megkérdezett, %)

A magyar közvélemény többsége (57%) szerint ugyanakkor nem elfogadható megoldása a konfliktusnak a palesztinok végleges elűzése a Gázai övezetből (48. ábra). Nincs olyan párt, amelynek támogatói körében nem ez lenne a többségi vélemény, ám míg a kormánypárti válaszadók körében arányuk 54%, addig az ellenzékiek között 62% az így vélekedők aránya.

48. ábra

Elfogadhatónak tartaná a palesztinok végleges elűzését a Gázai övezetből és a terület izraeli megszállását? (Összes megkérdezett, %)

6. Nemzetközi közéleti szereplők ismertsége és népszerűsége

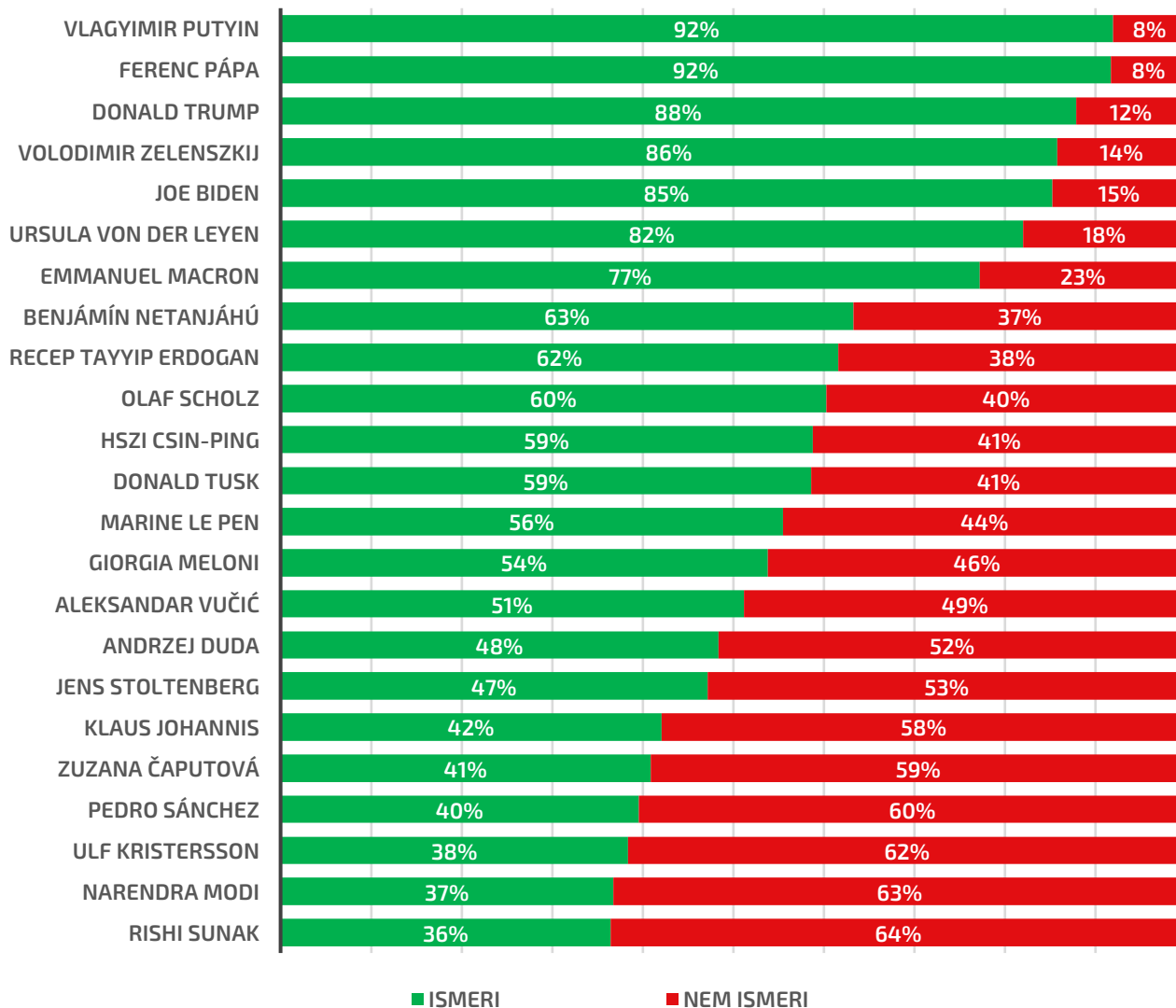
A következő kérdésekkel külföldi közéleti szereplők ismertségét és népszerűségét mértük fel a magyar társadalomban. Összesen 23 politikus és közszereplő kapcsán lehetett kifejezni, hogy mennyire negatívnak vagy pozitívnak látják őket – már amennyiben ismerik őket. A neveket a következő bevezető előzte meg: *„Most különböző személyekről fogjuk kérdezni. Kérjük mondja el, hogy ismeri-e az adott személyt, és amennyiben igen, azt is, hogy inkább negatív vagy inkább pozitív véleménnyel van róla!”.*

Az általunk vizsgált politikusok és közszereplők ismertségében továbbra is egy jól kirajzolódó mintázatot láthatunk (49. ábra). A magyarok körében – ahogy egy évvel korábban is – a három legismertebb politikus és közszereplő Vlagyimir Putyin (92%), Ferenc pápa (92%) és Donald Trump (88%), 80 százalék feletti ismertséggel rendelkezik továbbá Ukrajna elnöke, Volodimir Zelenszkij (86%), az Egyesült Államok jelenlegi elnöke, Joe Biden (85%) és az Európai Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen (82%) is. Franciaország elnöke, Emmanuel Macron is jelentős, 70 százalékot is jelentősen meghaladó ismertséggel (77%) bír hazánkban. A lista előkelő helyein szereplők ismertsége jelentős mértékben nem változott 2023-hoz képest, két kivételtől eltekintve: Ursula von der Leyen ismertsége 9 százalékponttal, míg a francia elnöké 4 százalékponttal nőtt.

Az első hét helyezett után következő személyek ismertsége 70 százaléknál alacsonyabb. A következő nyolc személyt a magyarok többsége ismeri: Benjámin Netanjáhu (63%), Recep Tayyip Erdogan (62%), Olaf Scholz (60%), Hszin Csing-Ping (59%), Donald Tusk (59%), Marine Le Pen (56%), Giorgia Meloni (54%) és Aleksandar Vučić (51%). Több esetben is jelentősen változott az ismertség szintje: az izraeli miniszterelnök ismertsége 8 százalékponttal, a török elnöké, a kínai elnöké és az olasz miniszterelnöké egyaránt 5 százalékponttal, míg a szerb elnöké 6 százalékponttal nőtt egy év alatt. A lengyel miniszterelnök és a szerb elnök kivételével a környező országok vezetői kevésbé ismertek: Andrzej Duda (48%), Klaus Johanniss (42%) és Zuzana Čaputová (41%) ismertsége egyaránt 50 százaléknál alacsonyabb. Szintén a magyarok többsége számára ismeretlen szereplő Jens Stoltenberg, a NATO főtitkára (47%), Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök (40%), Ulf Kristersson svéd miniszterelnök (38%), Narendra Modi, India miniszterelnöke (37%) és Rishi Sunak, az Egyesült Királyság miniszterelnöke (36%).

49. ábra

A világ vezető politikusainak, közéleti szereplőinek ismertsége (Összes megkérdezett, %)

Az ismertség mellett felmértük azt is, hogy milyen népszerűséggel rendelkeznek ezek a nemzetközi közéleti szereplők a magyarok körében (50. ábra). A népszerűségi arányokat azok körében vizsgáltuk, akik ismerik az adott személyt. A 23 személy közül a legpozitívabb és a legnegatívabb szereplők egyaránt kiemelkednek: Ferenc pápa messze a legpozitívabb megítélésű nemzetközi közszereplő (60% van továbbra is kedvező véleménnyel róla), és a legnegatívabb imázsa egyértelműen Oroszország elnökének, Vlagyimir Putyinnak (63%) és Ukrajna elnökének, Volodimir Zelenszkijnek (61%) van, habár Ursula von der Leyenről is kifejezetten kedvezőtlen véleménnyel (49%) vannak a magyarok.

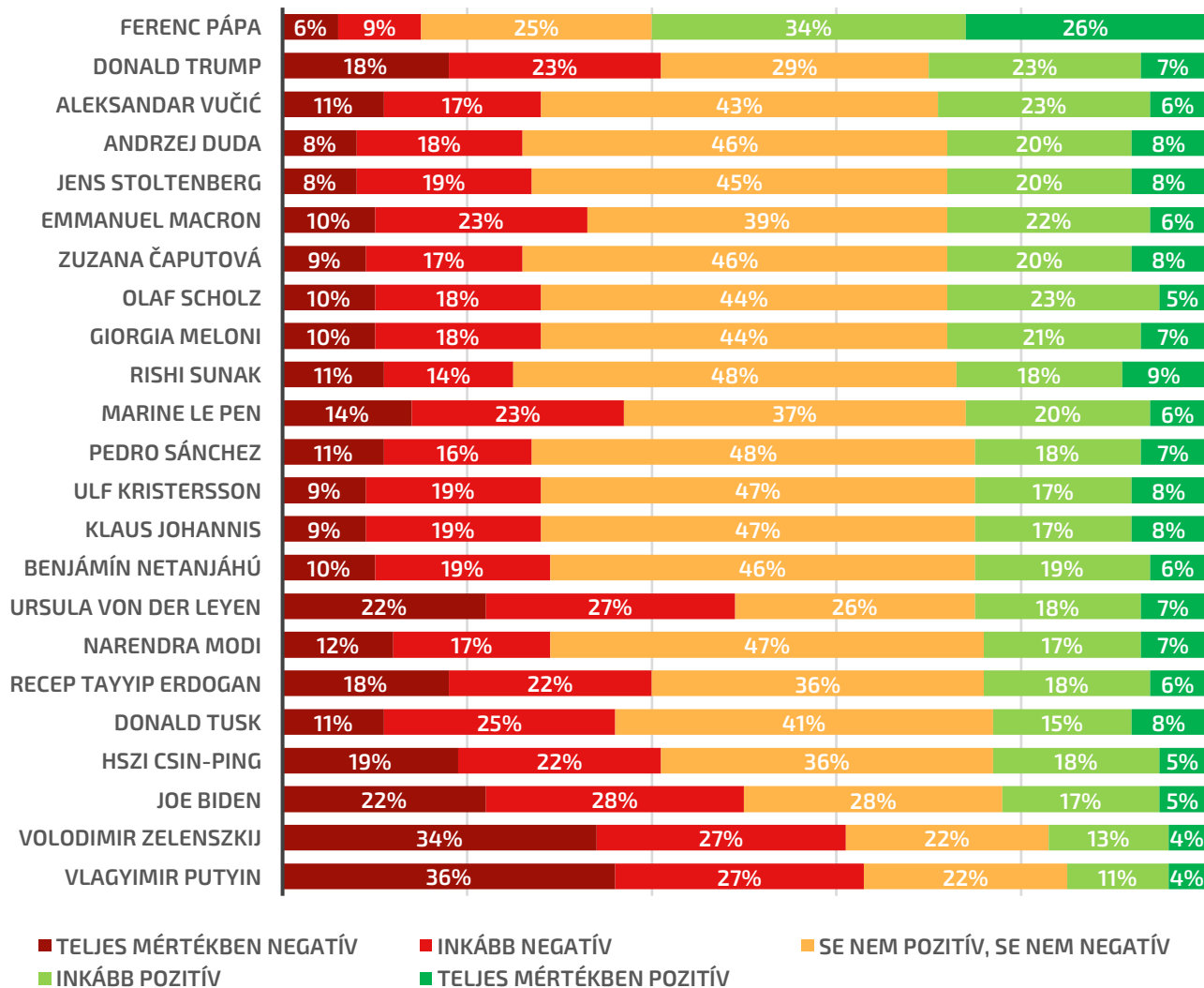
A római katolikus egyház vezetőjétől jelentős mértékben leszakadva – 30 százaléknál is alacsonyabb pozitív megítéléssel – következnek a nemzetközi közélet és politikai szereplői. A legtöbb vizsgált politikus esetében a válaszadók legalább 40 százaléka se pozitív, se negatív véleményt nem tudott kialakítani, azonban ez alól vannak kivételek. Az Egyesült Államok korábbi elnöke, Donald Trump inkább negatív megítélésű közszereplőnek számít: a harmada (30%) azoknak, akik ismerik, inkább pozitívan ítéli meg Trumpot, de emellett 41 százalékuk negatív véleménnyel van. A Republikánus Párt korábbi elnökének és újbóli elnökjelöltjének imázsa javult egy év leforgása alatt: 6 százalékponttal többen pozitív szereplőnek látják, míg 4 százalékponttal kevesebben tartják negatív jelenségnek. A jelenlegi elnök, Joe Biden negatívabb megítélésű a magyarok szemében, mint Donald Trump: 50 százalék negatívan, és 22 százalék pozitívan ítéli meg (6 százalékponttal többen tartják pozitív közszereplőnek 2023-hoz képest). Az Európai Bizottság elnökét, Ursula von der Leyent 25 százalék értékelte pozitív közéleti szereplőnek, azonban 24 százalékponttal többen (49%) negatívan értékelik. 2023-hoz képest Von der Leyen imázsa kifejezetten romlott: 12 százalékponttal többen vannak kedvezőtlen véleménnyel róla, míg 4 százalékponttal kevesebben pozitívan.

A török elnök, Recep Tayyip Erdogan is inkább negatív megítélés alá esik: 40 százalék tekint rá kedvezőtlenül (5 százalékponttal többen, mint egy éve), és mindössze 24 százalék vélekedik pozitívan róla. Hszi Csin-Ping esetében is hasonló eredményeket látunk: azok körében, akik ismerik, a kínai elnököt 23 százalék pozitív, míg 41 százalék negatív politikai szereplőként könyveli el, habár némi javulás látható az imázsában – 2023-ban 17 százalék pozitívan, míg negatívan 44 százalék értékelte. A lista utolsó két helyén az orosz–ukrán háború két „főszereplője”, Vlagyimir Putyin és Volodimir Zelenszkij állnak: mind az orosz elnököt (63%), mind az ukrán elnököt (61%) a magyarok közel kétharmada negatívan ítéli meg, valamint a megkérdezettek kevesebb mint ötöde – 15 százalék az orosz, és 17 százalék az ukrán elnök esetében – látja őket inkább pozitív szereplőnek.

A teljes népesség mellett megvizsgáltuk azt is, hogy az egyes politikai táborokban milyen megítélés alá esik Vlagyimir Putyin, Volodimir Zelenszkij, Joe Biden, Donald Trump, Hszi Csin-Ping, Ursula von der Leyen és Ferenc pápa. Minden esetben azokat az arányokat mutatjuk be, amelyek azok körében figyelhetők meg, akik ismerik az egyes politikai szereplőket.

50. ábra

Kérjük, hogy mondja el, az adott személyről inkább negatív, vagy inkább pozitív véleménnyel van? (Azok körében, akik ismerik az adott személyt, %)

Azok a kormánypárti szavazók, akik ismerik az orosz elnököt, többségében (47%) negatívan ítélik őt meg, de az ellenzékiek körében 32 százalékponttal (79%) magasabb arányt látunk. A pozitív megítélés tekintetében is eltérnek a táborok: a kormánypártok esetében 25 százalék pozitívan vélekedik Putyinról, míg az ellenzékiek esetében 16 százalékponttal kevesebben (9%) osztják ezt az álláspontot. Volodimir Zelenszkijjal kapcsolatban is eltérő attitűd figyelhető meg az egyes politikai táborokban. A Fidesz-KDNP (68%) szavazóinak több mint kétharmada negatívan látja, és ez igaz az ellenzékiek felére is (52%). A kedvező véleményt formálók aránya az ellenzékiek körében 27%, a kormánypárti (11%) szimpatizánsok esetében szinte elhanyagolható.

Donald Trumpról a kormánypárti (46%) szavazók inkább a pozitív véleménnyel vannak, szemben az ellenzékiekkel (18%). Joe Bident is különböző módon ítélik meg a különböző politikai preferenciával rendelkező magyarok. A fideszesek (58%) abszolút többsége negatívan értékeli a jelenlegi elnököt. Habár kevésbé dominánsan, de az ellenzékiek (40%) relatív többsége is negatívan látja Joe Bident.

Hszi Csin-Ping megítélése az ellenzékiek (56%) esetében negatív, a kormánypárti szavazóknak csak 20 százaléka vélekedik hasonlóképp. A fideszesek esetében kiugró, 38 százalékos, míg a más politikai pártokat vagy pártszövetségeket támogatók körében 20 százaléknál alacsonyabb azok aránya, akik pozitív véleménnyel vannak a kínai elnökről. Az Európai Bizottság elnökéről, Ursula von der Leyenről szintén másképp gondolkodnak a kormánypárti szavazók, mint az ellenzékiek. A kormánypártiak (64%) többsége negatívan ítéli meg von der Leyent, és szinte elhanyagolható a pozitívan vélekedők aránya (19%). Ezzel szemben az ellenzékiek kifejezetten megosztottak: 34 százalék pozitívan és 33 százalék negatívan értékeli von der Leyent.

Végül megvizsgáltuk azt is, hogy a magyarok körében kifejezetten pozitív közéleti szereplőként megjelenő Ferenc pápát másképp ítélik-e meg a különböző politikai táborok szimpatizánsai. A kormánypárti szavazók körében kiugró, 70 százalékos azok aránya, akik számára pozitív imázssal bír a Római Katolikus Egyház vezetője, és mindössze 10 százalékuk értékeli ellentétesen. Az ellenzékiek körében is abszolút többségben vannak a pozitív véleményt formálók (59%), és 20 százaléknál kevesebben (19%) tartják negatív szereplőnek Ferenc pápát.

